

EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

Ghidul
profesorului
Anul 3

Programul de formare profesională
tehnică postsecundară și
postsecundară nonterțiară

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

EDUCAȚIE PENTRU ' SOCIETATE

Ghidul profesorului

Programul de formare profesională
tehnică postsecundară și
postsecundară nonterțiară

Anul 3

Ghidul profesorului la disciplina „Educație pentru societate” a fost elaborat cu suportul proiectului Consiliului Europei „Educație pentru democrație în Republica Moldova” în conformitate cu prevederile Memorandumului de colaborare între Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Consiliul Europei, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație în Republica Moldova și Universitatea Pedagogică din Zurich pentru perioada ianuarie 2023 – decembrie 2026.

Proiectul Consiliului Europei „Educație pentru democrație în Republica Moldova” este realizat în cadrul Planului de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2021-2024 și 2025-2028. Confederația Elvețiană este una din țările donatoare la Planul de acțiune și donatorul-cheie în domeniul educației pentru democrație. Proiectul este realizat în cooperare cu Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și în parteneriat cu Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație în Republica Moldova și Universitatea Pedagogică din Zurich.

Scopul proiectului este de a contribui la o societate incluzivă, pașnică și democratică în Republica Moldova prin consolidarea capacității sistemului de învățământ din Republica Moldova de a dezvolta cunoștințele și competențele necesare elevilor pentru a deveni cetățeni angajați civic.

Autori: Diana Galanton, Snejana Dascal, Iulian Criminceanu

Consultanți: Călin Rus, Magdalena Rusnac-Frăsineanu

Coordonator: Dumitru Lazur

Design și machetare: Bons Offices

Acest ghid este distribuit gratuit.

© Consiliul Europei

© Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

Cuprins

INTRODUCERE	4
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE I: PARTICIPAREA LA DEMOCRAȚIE PRIN MEDIA	16
Lecție introductivă	16
Lecția 1. Media, un instrument al puterii și comunicării	23
Lecția 2. Validitatea informațiilor din mass-media	29
Lecția 3. Participarea în mediul online (Partea I)	34
Lecția 4. Participarea în mediul online (Partea II)	38
Lecția 5. Elaborarea știrilor (Partea I)	43
Lecția 6. Elaborarea știrilor (Partea II)	48
Lecția 7. Comportamentul consumatorului de media – receptor și emițător de informație	52
Lecția 8. Reflecție asupra experienței de învățare	56
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE II: PLURALISMUL – INSTRUMENT AL DEMOCRAȚIEI	59
Lecția 1. Pluralism de opinie – a învăța despre și de la alții	59
Lecția 2. Respectarea diversității și pluralismului într-o societate democratică	65
Lecția 3. Negocierea în interesul binelui comun: prezentarea și discutarea pozițiilor (Partea I)	69
Lecția 4. Negocierea în interesul binelui comun: prezentarea și discutarea pozițiilor (Partea II)	77
Lecția 5. Compromisul – prețul pentru sprijin și acord	84
Lecția 6. Reflecție asupra experienței de învățare	92
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE III: ÎNVĂȚAREA BAZATĂ PE PROIECT. PARTICIP LA REZOLVAREA PROBLEMELOR COMUNITĂȚII MELE	95
Lecția 1. Identificarea și analiza problemelor din comunitate	99
Lecția 2. Discutarea și selectarea unei probleme din comunitate	104
Lecțiile 3-4. Examinarea informației și colectarea de date cu privire la problema selectată și identificarea soluțiilor	108
Lecția 5. Sesizarea autorităților publice sau titularilor de obligații despre problema cercetată (demers, petiție, scrisoare)	119
Lecțiile 6-7. Elaborarea raportului cu referire la activitatea desfășurată	125
Lecția 8. Prezentarea raportului	131
Lecția 9. Reflectarea asupra experienței de învățare	134
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE IV: DIVERSITATEA ȘI MULTICULTURALITATEA ÎNTR-O SOCIETATE DEMOCRATICĂ	137
Lecția 1. Decizia majorității	137
Lecția 2. Protecția minorității	142
Lecțiile 3-4. Relații majoritate-minoritate	146
Lecția 5. Reflecție asupra experienței de învățare	155
Lecția 6. Reflecție asupra unităților de învățare	158

Introducere

DE LA CURRICULUM LA PRACTICA DIDACTICĂ

Acest ghid reprezintă un instrument de sprijin pentru profesori în aplicarea curriculumului la disciplina „Educație pentru societate” în învățământul profesional tehnic, aprobat prin ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 1008 din 8 august 2023.

Curriculumul precizează, pe lângă competențele specifice disciplinei, în privința cărora sunt prezentate detalii în secțiunea următoare a ghidului, unitățile de competență, unități de conținuturi recomandate, precum și sugestii de activități de învățare și produse școlare realizate.

Având în vedere faptul că, după cum se arată în partea introductivă a curriculumului, este vorba despre un curriculum centrat pe competențe, nu pe conținuturi, este esențial modul în care profesorul planifică, organizează și realizează activitățile didactice.

Curriculumul prezintă, de asemenea, o serie de repere privind strategiile didactice, care sunt completate cu aspecte referitoare atât la conținuturi, cât și la strategiile de predare-învățare, în ghidul de implementare a curriculumului. Rolul principal al acestui ghid este de a facilita activitatea profesorilor, prin oferirea exemplelor de activități de învățare ce corespund cerințelor curriculumului și care să poată fi mai ușor luate ca bază în planificarea didactică. Aceste exemple de lecții reprezintă elementul central al ghidului, dar ele trebuie privite ca sursă de inspirație și adaptate de către profesori la nevoile și situația clasei și școlii, urmărindu-se în permanență modul în care acestea contribuie la dezvoltarea competențelor specifice disciplinei. Exemplele de activități de învățare sunt preluate și adaptate din mai multe publicații ale Consiliului Europei, în special din manualele de Educație pentru Cetățenie Democratică, Repere – Manualul de educație pentru drepturile omului cu tinerii – și Compasito – Manualul de educație pentru drepturile omului pentru copii.

Un alt rol important al acestui ghid este de a sprijini profesorii în aplicarea metodologiei de evaluare prin descriptorii la Educație pentru societate și în asigurarea coerenței între activitățile de învățare și evaluarea competențelor elevilor. Este propusă o structurare a demersului didactic în acord cu metodologia de evaluare care să faciliteze înțelegerea de către elevi și profesori a evaluării ca parte a procesului de învățare și nu ca element separat de procesul de învățare.

COMPETENȚELE SPECIFICE DISCIPLINEI

La disciplina Educație pentru societate, competențele specifice disciplinei sunt preluate din Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică, adoptat de Consiliul Europei. Acestea cuprind 20 de valori, atitudini, abilități și elemente de cunoștințe și înțelegere critică.

Pentru a putea asigura dezvoltarea acestora la elevi, este esențial ca profesorii să aibă o înțelegere clară a elementelor modelului de competențe pentru cultură democratică. În acest sens, în continuare sunt prezentate aceste elemente de competență, cu precizarea unor aspecte ce completează scurta descriere inclusă în curriculum.

VALORI

Valorile sunt convingeri generale despre scopurile dezirabile pe care oamenii ar trebui să se străduiască să le realizeze în viață. Acestea motivează acțiunile și servesc ca principii orientative pentru luarea unei decizii cu privire la modul de a acționa. Valorile transcend acțiuni și contexte specifice și au o însușire normativă și prescriptivă cu privire la ce s-ar cuveni să se facă sau să se gândească

în diferite situații. Fără o precizare a valorilor importante pentru o societate democratică și interculturală, restul elementelor de competență din cadrul modelului ar putea servi multor altor tipuri de ordine politică, inclusiv celor de tip nedemocratic. De exemplu, cineva poate fi un cetățean responsabil, cu bune abilități de comunicare și bine informat din punct de vedere politic într-o dictatură de tip totalitar, dacă ar exista un alt tip de valori la baza judecăților, deciziilor și acțiunilor sale. Astfel, valorile pe care le conține modelul cadrului de referință se află în centrul competenței democratice și sunt esențiale pentru caracterizarea acestui tip de competență.

■ VALORIZAREA DEMNITĂȚII UMANE ȘI A DREPTURILOR OMULUI

Primul set de valori se bazează pe convingerea generală că toate ființele umane au aceeași valoare, aceeași demnitate, au dreptul la același respect, aceleași drepturi ale omului, libertăți fundamentale și ar trebui să fie tratate ca atare. Aceasta presupune convingerea că drepturile omului sunt universale, inalienabile și indivizibile și se aplică tuturor, fără deosebire. Drepturile omului asigură setul minim necesar de mijloace de protecție esențiale pentru o viață demnă și asigură o bază esențială pentru libertate, egalitate, dreptate și pace în lume.

■ VALORIZAREA DIVERSITĂȚII CULTURALE

Al doilea element al modelului de competență se bazează pe convingerea generală că alte afilieri culturale, variabilitatea și diversitatea culturală și pluralismul perspectivelor, punctelor de vedere și practicilor ar trebui să fie privite pozitiv, apreciate și prețuite. Aceasta presupune că diversitatea culturală este un bun al societății, că oamenii pot învăța și beneficia de pe urma perspectivelor diverse ale altora și că diversitatea culturală ar trebui să fie promovată și protejată. Interacțiunea între oameni, indiferent de diferențele culturale percepute, ar trebui bazată pe dialog intercultural, în scopul asigurării conviețuirii ca egali în societate. Există o potențială tensiune între valorizarea drepturilor omului și valorizarea diversității culturale: într-o societate care a adoptat drepturile omului ca valoare fundamentală, valorizarea diversității culturale va avea anumite limite, impuse de nevoia de a promova, respecta și apăra drepturile omului și libertățile altor oameni. Astfel, diferitele credințe și practici culturale ar trebui să fie apreciate doar dacă nu încalcă drepturile omului și libertățile fundamentale.

■ VALORIZAREA DEMOCRAȚIEI, DREPTĂȚII, ECHITĂȚII, EGALITĂȚII ȘI A STATULUI DE DREPT

Al treilea set de valori se bazează pe o serie de convingeri legate de felul în care ar trebui să funcționeze și să fie guvernate societățile. Toți cetățenii ar trebui să poată participa la fel (direct sau indirect, prin reprezentanți aleși) la procedurile prin care sunt formulate și stabilite legile ce servesc pentru a organiza societatea, să se implice activ în procedurile democratice care funcționează la nivelul societății lor (aceasta însemnând inclusiv dreptul de a nu participa în anumite cazuri, din motive ce țin de conștiință sau de situație). Deciziile trebuie luate de majoritate, dar trebuie să fie asigurat și tratamentul corect și echitabil al minorităților de orice fel. Dreptatea socială, echitatea și egalitatea ar trebui să funcționeze la toate nivelurile societății. Statul de drept presupune ca toți membrii societății să fie tratați corect, echitabil, imparțial și la fel, în conformitate cu legile care se aplică tuturor.

ATITUDINI

O atitudine reprezintă orientarea mentală generală pe care o adoptă o persoană față de cineva sau ceva (de exemplu, o persoană, un grup, o instituție, o problemă, un eveniment, un simbol). Atitudinile au, de obicei, patru componente: o convingere sau opinie despre obiectul atitudinii, o emoție sau un sentiment față de obiect, o evaluare (pozitivă sau negativă) a obiectului și o tendință de a se comporta într-un anumit fel față de obiect.

■ DESCHIDEREA FAȚĂ DE ALTERITATE CULTURALĂ ȘI FAȚĂ DE ALTE CONvingERI, VIZIUNI ASUPRA LUMII ȘI PRACTICI

Deschiderea este o atitudine, fie față de alte persoane care sunt percepute ca având afilieri culturale diferite de cele proprii, fie față de viziuni asupra lumii, convingeri, valori și practici care diferă de cele proprii. Deschiderea implică sensibilitate față de diversitatea culturală, curiozitate și interes pentru a învăța despre alte orientări, afilieri culturale și alte viziuni asupra lumii, convingeri, valori și practici, precum și dispoziția de a amâna judecarea și neîncrederea în ceea ce este diferit și de a analiza propriile convingeri, valori și practici. Deschiderea presupune, de asemenea, disponibilitatea emoțională de căutare de oportunități pentru dezvoltarea de relații cu alții, care sunt percepuți ca fiind diferiți de sine.

■ RESPECTUL

Respectul este o atitudine de apreciere, recunoaștere și considerație față de cineva sau ceva (de exemplu, o persoană, o convingere, un simbol, un principiu, o practică). Un tip de respect care este deosebit de important în contextul unei culturi a democrației este respectul acordat altor persoane, care sunt percepute ca având afilieri culturale diferite sau convingeri, opinii sau practici diferite de cele proprii. Acest tip de respect nu impune minimalizarea sau ignorarea diferențelor propriu-zise, ce pot exista între sine și celălalt, care uneori pot fi semnificative și profunde, nici nu necesită aprobarea, adoptarea sau „convertirea” la ceea ce este respectat. În schimb, este o atitudine care implică aprecierea demnității și dreptului celorlalte persoane de a avea acele afilieri, convingeri, opinii sau practici, recunoscând și confirmând, în același timp, diferențele care există între sine și celălalt. Atitudinea de respect este necesară pentru a facilita interacțiunea democratică și dialogul cu alți oameni.

Totuși, respectul trebuie să aibă anumite limite: nu trebuie să se manifeste respect față de conținutul convingerilor și opiniilor sau stilurilor de viață și practicilor care încalcă demnitatea, drepturile omului și libertățile altora. Din perspectiva drepturilor omului, dreptul altei persoane la libertatea convingerilor trebuie să fie respectat întotdeauna, dar nu se poate acorda respect conținutului convingerilor care urmăresc să împiedice sau să încalce demnitatea, drepturile omului și libertățile fundamentale ale altora. În cazul convingerilor al căror conținut nu poate fi respectat, restricțiile se aplică nu dreptului de a avea convingerile respective, ci libertății de a manifesta acele convingeri, dacă astfel de restricții sunt necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii publice sau protecția drepturilor și libertăților altora (a se vedea Articolul 9 din Convenția europeană a drepturilor omului).

Conceptul de „respect” reflectă mai bine decât conceptul de „toleranță” atitudinea care este necesară pentru o cultură a democrației. Toleranța poate, în unele contexte, să transmită conotația îndurării pur și simplu sau a împăcării cu starea de diferență și o atitudine de superioritate, de la cineva care tolerează la cineva sau ceva care este tolerat. Respectul se bazează pe recunoașterea demnității, drepturilor și libertăților celorlalți și a relației de egalitate între sine și ceilalți.

■ SPIRITUL CIVIC

Spiritul civic reprezintă o atitudine de solidaritate și datorie față de o comunitate sau de un grup social, dincolo de persoanele apropiate din familie sau grupul de prieteni. Există numeroase tipuri de grupuri care pot fi relevante în acest sens, de exemplu, oamenii care locuiesc într-o anumită zonă geografică (cum ar fi un cartier, un oraș, o țară, un grup de țări sau chiar întreaga lume, în cazul „comunității globale”), un grup bazat pe diferite criterii de apartenență (etnia, religia, preferința pentru anumite activități etc.) sau orice alt fel de grup social sau cultural căruia persoana simte că-i aparține. Fiecare persoană aparține unor grupuri multiple și poate avea spirit civic față de acestea. Desigur, spiritul civic se aplică, în cazul elevilor, în mod special în raport cu clasa din care fac parte și cu școala în care învață.

■ RESPONSABILITATEA

Responsabilitatea este o atitudine față de propriile acțiuni. Aceasta apare atunci când o persoană are obligația de a acționa într-un anumit mod și merită laude sau reproșuri, pentru că a acționat sau nu în acel mod. O persoană responsabilă are capacitatea să reflecteze la propriile acțiuni, să formuleze intenții despre modul de a acționa și să execute acțiunile pentru care a optat. Responsabilitatea poate necesita curaj, în măsura în care luarea unei atitudini pe bază de principii te poate impune să acționezi pe cont propriu, împotriva normelor comunității, sau să contești o decizie colectivă pe care o consideri greșită. Astfel, poate exista uneori o tensiune între spiritul civic și responsabilitatea morală.

■ AUTOEFICACITATEA

Autoeficacitatea este o atitudine față de sine. Aceasta implică încredere în propria capacitate de a întreprinde acțiuni necesare pentru a realiza anumite obiective. Această încredere necesită, la rândul său, convingerea că poți să înțelegi ceea ce se cere, să formulezi judecăți corespunzătoare, să selectezi metode potrivite pentru a realiza anumite sarcini, să depășești obstacole, să influențezi ceea ce se întâmplă în jurul tău.

■ TOLERANȚA LA AMBIGUITATE

Toleranța la ambiguitate reprezintă o atitudine față de situații în care este perceput un grad semnificativ de incertitudine și în care sunt posibile interpretări multiple, uneori chiar opuse sau incompatibile. Astfel, termenul *toleranță* trebuie înțeles aici, mai degrabă, în sensul său pozitiv, „de a accepta și a primi ambiguitatea”, decât în sensul negativ, de „a îndura sau de a se împăca cu ambiguitatea”. Astfel, toleranța la ambiguitate implică recunoașterea faptului că pot să existe perspective și interpretări multiple ale unei situații și că propria perspectivă poate să nu fie cu nimic mai bună decât perspectivele altora, acceptarea complexității, a contradicțiilor și a lipsei de claritate, precum și disponibilitatea de a-și asuma sarcini și atunci când există numai informații incomplete sau parțiale, printr-o abordare constructivă.

Este important să nu se confunde conceptul de „toleranță la ambiguitate” cu cel de „toleranță”, menționat în definiția respectului.

ABILITĂȚI

O abilitate reprezintă capacitatea de a pune în practică tipare complexe, bine organizate, de gândire sau de comportament, într-o manieră adaptivă, pentru a îndeplini un anumit scop sau obiectiv.

■ ABILITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE AUTONOMĂ

Abilitățile de învățare autonomă sunt abilitățile de care o persoană are nevoie pentru a desfășura, a organiza și a-și evalua activitatea de învățare, în funcție de nevoile proprii, într-o manieră dirijată de sine și după propriile reguli, fără a fi îndemnată de alții. Aceste abilități sunt importante pentru o cultură a democrației, fiindcă le oferă oamenilor posibilitatea să învețe singuri despre aspectele politice, civice și culturale ale vieții, apelând la surse multiple și diverse, la îndemână și nu numai, în loc să se bazeze doar pe agenți din mediul lor imediat, care să le ofere informații despre aceste probleme.

■ ABILITĂȚILE DE GÂNDIRE CRITICĂ ȘI ANALITICĂ

Abilitățile de gândire analitică sunt abilitățile necesare pentru a analiza materiale de orice fel (de exemplu, texte, argumente, interpretări, controverse, evenimente, experiențe), în mod sistematic

și logic, prin acțiuni precum: descompunerea materialelor și elementelor constitutive; interpretarea semnificației fiecărui element; examinarea elementelor în raport cu alte elemente; identificarea contradicțiilor și discrepanțelor; extragerea rezultatelor analizei pentru a formula concluzii logice și justificabile cu privire la întreg.

Abilitățile de gândire critică sunt abilitățile necesare pentru a evalua și a emite judecăți despre materiale de orice fel, prin acțiuni precum: evaluări în baza coerenței interne și a coerenței cu experiența și dovezile disponibile; judecăți cu privire la valabilitatea, exactitatea, acceptabilitatea, veridicitatea, adecvarea, utilitatea și/sau caracterul persuasiv al materialelor analizate; evaluarea ideilor preconceptionale și a motivelor celor care au creat materialele; elaborare de soluții alternative; estimarea argumentelor pro și contra; extragerea rezultatelor într-un mod organizat și coerent.

■ ABILITĂȚILE DE ASCULTARE ȘI OBSERVARE

Abilitățile de ascultare și observare sunt abilități necesare pentru a înțelege ce spun alți oameni și pentru a învăța din comportamentul altor oameni. Pentru a înțelege ce spun alți oameni, este nevoie de o ascultare activă – a fi foarte atent nu doar la ce se spune, ci și la cum se spune, prin tonul utilizat, volum, sonoritate, ritmul și fluența vocii, a fi atent și la limbajul corporal care însoțește vorbirea, în special la mișcările ochilor, expresiile feței și gesturi.

■ EMPATIA

Empatia reprezintă setul de abilități necesare pentru a înțelege și a se raporta la gândurile, convingerile și sentimentele altor oameni și a vedea lumea din perspectiva acestora. Empatia presupune capacitatea de a ieși din propriul cadru de referință psihologic și capacitatea de a percepe și de a înțelege cadrul de referință psihologic și perspectiva altei persoane. Această abilitate este fundamentală pentru înțelegerea afilierilor culturale, a viziunilor asupra lumii, convingerilor, intereselor, emoțiilor, dorințelor și nevoilor altor oameni.

■ FLEXIBILITATEA ȘI ADAPTABILITATEA

Flexibilitatea și adaptabilitate oferă posibilitatea adaptării într-un mod pozitiv la noutate și schimbare, la așteptările sociale sau culturale, la stilurile de comunicare și comportamentele altor oameni. Ele permit ajustarea tiparelor de gândire, simțire sau comportament ca răspuns la noi împrejurări neprevăzute, experiențe, întâlniri și informații. Flexibilitatea și adaptabilitatea, astfel definite, trebuie să fie distinse de adaptarea neprincipială sau oportunistă a comportamentului pentru beneficiul sau câștigul personal. De asemenea, ele trebuie distinse de adaptarea impusă cu forța din exterior.

■ ABILITĂȚILE LINGVISTICE, DE COMUNICARE ȘI PLURILINGVE

Abilitățile lingvistice, de comunicare și plurilingve sunt abilitățile necesare pentru a comunica eficient și adecvat cu alți oameni. Acestea includ, printre altele, capacitatea de exprimare a propriilor convingeri, opinii, interese și nevoi, explicând și clarificând idei, susținând, promovând, argumentând, judecând, discutând, dezbătând, convingând și negociind, capacitatea de a utiliza mai multe limbi sau variante de limbi, capacitatea de a se exprima cu încredere și fără agresiune, într-un mod care respectă demnitatea și drepturile altor persoane, capacitatea de a recunoaște diferite convenții de comunicare (verbală și nonverbală) și de a-și adapta și modifica propriul comportament la contextul cultural predominant, capacitatea de a adresa întrebări de clarificare într-un mod adecvat și sensibil și de a gestiona dificultățile în comunicare, de exemplu, cerându-le celorlalți să repete sau să reformuleze sau oferind reformulări, corectări sau simplificări ale comunicărilor proprii care au fost greșit înțelese, precum și capacitatea de a acționa ca mediator lingvistic în interacțiunile interculturale.

■ ABILITĂȚILE DE COOPERARE

Abilitățile de cooperare sunt abilitățile necesare pentru participarea alături de alții la activități, sarcini și acțiuni comune și se referă la exprimarea punctelor de vedere și a opiniilor în contextul unui grup, la încurajarea celorlalți membri ai grupului să-și exprime punctele de vedere și opiniile într-un astfel de context, ajungerea la un consens sau compromis în cadrul unui grup, stabilirea obiectivelor grupului și urmărirea lor, aprecierea potențialului și contribuției tuturor membrilor grupului, încurajarea și motivarea altor membri ai grupului, împărtășirea cunoștințelor, experienței sau expertizei relevante cu grupul.

■ ABILITĂȚILE DE GESTIONARE A CONFLICTELOR

Abilitățile de gestionare a conflictelor sunt abilitățile necesare pentru a aborda, gestiona și aplană conflictele într-un mod pașnic și se referă la reducerea sau prevenirea agresiunii și negativității și la crearea unui mediu în care oamenii să se simtă liberi să-și exprime diferitele opinii și preocupări fără frica de reprimare; recunoașterea diferențelor de putere și/sau statut ale părților aflate în conflict și luarea de măsuri pentru a reduce impactul posibil al unor astfel de diferențe asupra comunicării dintre acestea; gestionarea eficientă și reglarea emoțiilor; ascultarea și înțelegerea diferitor perspective ale părților implicate în conflicte; contracararea sau reducerea interpretărilor greșite; identificarea elementelor comune în baza cărora se poate construi un acord între părțile aflate în conflict; identificarea opțiunilor de aplanare a conflictelor și perfecționarea compromisurilor sau soluțiilor posibile.

CUNOȘTINȚE ȘI ÎNȚELEGERE CRITICĂ

Cunoștințele se referă la informațiile deținute pe o anumită temă. Termenul *înțelegere critică* este utilizat pentru a sublinia nevoia ca, în contextul proceselor democratice și interculturale, înțelegerea și aprecierea semnificațiilor asociate informațiilor să implice reflecția activă și evaluarea critică a ceea ce se înțelege și se interpretează.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA SINE

Cunoașterea și înțelegerea critică a sinelui presupun cunoașterea și înțelegerea propriilor afilieri culturale, a propriei perspective asupra lumii, precum și a modului în care acestea influențează percepțiile, judecățile și reacțiile față de alte persoane. Aceasta include cunoașterea și înțelegerea supozițiilor și a ideilor preconcepute care stau la baza propriei perspective asupra lumii; conștientizarea propriilor emoții, sentimente și motivații, în special în contextele care presupun comunicarea și cooperarea cu alți oameni, precum și cunoașterea și înțelegerea limitelor propriei competențe și expertize.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Cunoașterea și înțelegerea critică a limbii și comunicării se referă la cunoașterea convențiilor de comunicare verbală și nonverbală acceptabile din punct de vedere social, valabile pentru limba folosită (limbile folosite), înțelegerea faptului că persoanele cu afilieri culturale diferite pot urma convenții de comunicare verbală și nonverbală diferite de cele proprii, care au sens din perspectiva lor, chiar și atunci când folosesc aceeași limbă, înțelegerea faptului că persoanele cu afilieri culturale diferite pot percepe semnificațiile comunicărilor în moduri diferite, înțelegerea impactului social și a efectelor diferitor stiluri de comunicare, inclusiv înțelegerea felului în care diferite stiluri de comunicare pot intra în conflict sau duce la o întrerupere a comunicării, înțelegerea felului în care limba se leagă de supoziții, idei preconcepute, percepții, convingeri și judecăți.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA LUME

Cunoașterea și înțelegerea critică a lumii se referă, în cadrul modelului competențelor pentru cultură democratică, în special la următoarele aspecte:

- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la politică și la legi (inclusiv la luarea deciziilor democratice, la nivel de clasă, școală și societate);
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la drepturile omului, inclusiv la drepturile copilului;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la cultură (conceptul de „cultură” în general și impactul pe care îl au apartenențele culturale asupra oamenilor) și culturi (aspecte specifice referitoare la anumite grupuri culturale);
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la religii;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la istorie;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la mass-media;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la economie, mediu și sustenabilitate.

Anumite aspecte ale acestor competențe se dezvoltă și la alte discipline, iar la disciplina Educație pentru societate trebuie avută în vedere dezvoltarea treptată, la diferite niveluri de profunzime, a acestor competențe, pe parcursul întregii perioade de studii, fără a fi necesar ca toate aspectele acestor competențe să fie abordate în timpul unui an școlar.

De asemenea, planificarea activităților de învățare și procesul de evaluare a elevilor trebuie să țină cont de faptul că aceste elemente de competență se dezvoltă în mod integrat, în diferite configurații, și nu separat, una câte una.

EVALUAREA ȘI DESCRIPTORII DE COMPETENȚĂ

Pentru fiecare din cele 20 de competențe din Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică, Consiliul Europei a conceput și testat descriptorii de competență, care au scopul:

- de a sprijini evaluarea nivelului actual de dezvoltare a fiecărei competențe al unei persoane sau al unui grup, pentru a identifica arii de dezvoltare ulterioară și nevoi de învățare sau pentru a stabili nivelul obținut după o perioadă de învățare;
- de a servi ca referință sau instrument pentru profesioniștii din domeniul educației în elaborarea, implementarea și evaluarea intervențiilor educaționale în contexte formale și non-formale.

Descriptorii sunt afirmații formulate pozitiv care se referă la un comportament observabil concret al unei persoane cu un anumit nivel de competență.

Există mai multe modalități prin care o persoană poate exprima, printr-un comportament observabil, gradul în care stăpânește orice competență. Totuși, existența unor comportamente validate ca indicând o anumită competență permite operaționalizarea competențelor și definirea activităților de învățare care să contribuie la dezvoltarea competențelor respective.

Folosirea descriptorilor de competență este strâns legată de observare. Realizată în mod regulat, observarea devine parte integrantă a procesului de predare-învățare. În viața lor profesională cotidiană, profesorii sunt observatori experimentați ai elevilor, chiar dacă nu întotdeauna sunt conștienți de felul în care observă și de ceea ce observă sau de felul în care procesează rezultatele acestei observări. Totuși, atunci când se observă comportamentul elevilor și se folosesc ca reper descriptorii, procesul trebuie să aibă un scop și să fie planificat cu grijă.

În acest context, trebuie luate în considerare câteva aspecte:

- Observarea trebuie să se realizeze astfel încât să nu perturbe procesul de învățare sau să îi facă pe elevi să se simtă incomod.

- Observarea trebuie să cuprindă o varietate de situații, incluzând răspunsul elevului la sarcini specifice, munca individuală din sala de clasă, interacțiunile cu profesorul și cu ceilalți colegi în timpul activităților comune, precum și comportamentul în timpul pauzelor, înainte și după lecții sau în timpul activităților extracurriculare.
- Deoarece într-o anumită situație este probabilă mobilizarea unui ansamblu de elemente ale modelului de competențe pentru cultură democratică, este necesară relaționarea comportamentelor cu un set de descriptori și nu doar cu un singur descriptor.
- Observarea trebuie să se concentreze asupra comportamentului verbal, paraverbal și nonverbal și să ia în considerare, pe lângă ceea ce se spune și se face, aspecte precum contactul vizual, atitudinile, exprimarea emoțiilor etc.
- Observarea comportamentului reflectat de un anumit descriptor nu trebuie să se bazeze doar pe prima impresie, pe convingeri, așteptări și preferințe personale ale profesorului sau pe vreun moment specific sau activitate specifică. O anumită manifestare a unui comportament poate fi și accidentală sau generată de factori de care profesorul nu este conștient, în vreme ce lipsa manifestării unui comportament poate fi rezultatul faptului că elevului nu i s-a dat șansa de a manifesta acel comportament.

Observarea comportamentului bazată pe descriptori este un instrument eficace pentru diagnosticarea decalajelor de învățare, făcând posibilă elaborarea de planuri personalizate bine direcționate și folosirea adecvată a strategiilor de diferențiere și/sau susținere a elevilor în procesul de învățare graduală.

Faptul că un elev nu manifestă într-o situație educațională comportamentul ilustrat de descriptor nu este suficient pentru a concluziona că acesta are un nivel mai scăzut de competență. Se poate ca în această situație specifică, la momentul respectiv, comportamentul să nu fi fost vizibil, însă în alte circumstanțe elevul ar putea fi capabil să manifeste comportamentul relevant.

Utilizarea descriptorilor permite, datorită faptului că aceștia sunt formulați în termeni pozitivi, să se identifice ceea ce pot face elevii, iar absența comportamentelor trebuie să orienteze intervențiile viitoare, nu să fie utilizată pentru a-i eticheta negativ.

Metodologia de evaluare la disciplina Educație pentru societate prevede pentru fiecare an de studii un set de descriptori bazați pe descriptorii din Cadrul de referință al Consiliului Europei și identificați în raport cu unitățile de competență și cu activitățile de învățare sugerate. Prezentul ghid arată cum poate fi integrat în mod concret procesul de predare-învățare cu cel de evaluare în baza acestor descriptori.

PROIECTAREA ȘI REALIZAREA LECȚIILOR

■ IMPORTANȚA CENTRĂRII PE DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR

În proiectarea și realizarea lecțiilor, se pornește de la competențele specifice vizate prin unitatea de conținut respectivă. Conținuturile specifice, enumerate în curriculum la fiecare unitate de învățare, sunt conținuturi *recomandate*. Ele nu sunt obligatorii și nu trebuie luate ca atare. Ele trebuie analizate și văzute în ansamblu, servind în calitate de sursă de inspirație pentru lecții, dar nu să fie o transpunere directă a acelor elemente. O lecție poate să vizeze mai multe elemente enumerate într-o unitate de conținut sau un element se poate regăsi în mai multe lecții. Aceste elemente de conținut sunt simple sugestii. Centrarea trebuie să se facă pe competențe și unitățile de învățare.

Este important să existe **o conexiune clară între competențele pentru cultură democratică, unitățile de învățare, descriptorii și activități**. În realizarea activităților la clasă, trebuie să se țină cont de competențele care se urmăresc a fi dezvoltate și de descriptorii selectați pentru identificarea dezvoltării lor. De asemenea, obiectivele lecțiilor trebuie să țină cont de competențele care urmează a fi dezvoltate. Obiectivele nu trebuie să fie numeroase, deoarece nu este real să ne așteptăm ca în 45 de minute să realizăm multe obiective. Recomandăm maximum trei obiective.

Este important ca modul de gândire și de realizare la clasă a activității să fie **centrat pe competențe**, nu pe conținuturi. Această abordare reprezintă o schimbare față de modul în care s-au desfășurat activitățile educative în trecut, o schimbare de paradigmă, o schimbare a modului de gândire și de acțiune.

ITINERARII DIDACTICE PARTICULARIZATE PENTRU FIECARE CLASĂ

Acest ghid urmărește să vă ofere oportunitatea de a crea **itinerarii didactice particularizate**. Respectând structura temelor la fiecare clasă și parcurgând cele patru unități de învățare la temele indicate, modul de parcurgere poate fi diferit de la o clasă la alta, ținând cont de:

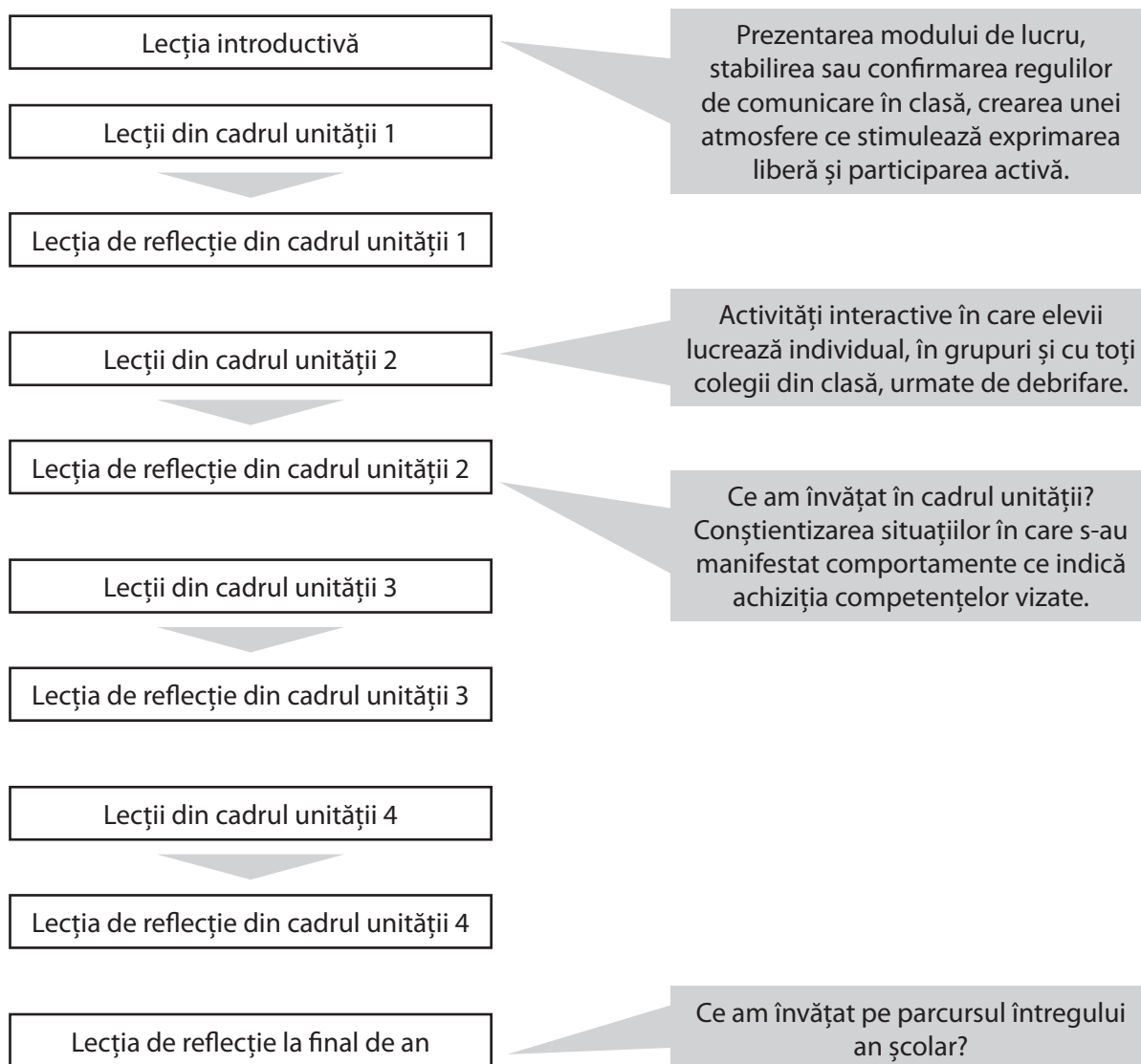
- nevoile și interesul elevilor;
- contextul local;
- preferințele și interesul profesorilor.

În ghid veți găsi exemple de activități care să permită generarea acestui itinerar particularizat. Cele patru unități de învățare nu trebuie să fie parcurse într-un număr egal de ore. În funcție de complexitatea lor, unele unități pot fi mai scurte, altele, mai lungi. La anumite clase, este posibil să fie potrivită abordarea unei teme pe o durată mai mare de timp, pentru a asigura dezvoltarea competențelor vizate.

STRUCTURA PROCESULUI DIDACTIC PE PARCURSUL UNUI AN ȘCOLAR

Având în vedere cele spuse mai sus, în acord cu metodologia de evaluare prin descriptorii la Educație pentru societate, prezentul ghid propune structurarea procesului didactic pe parcursul unui an școlar după cum urmează:

- lecție introductivă, în cadrul căreia să fie pregătiți elevii pentru implicarea activă în procesul de învățare și să fie creat un cadru adecvat pentru desfășurarea cu succes a lecțiilor;
- lecțiile corespunzătoare fiecărei unități de învățare, finalizate cu o lecție dedicată exclusiv reflecției pentru unitatea de învățare respectivă;
- lecție finală de reflecție, care încheie fiecare an școlar.

Avem, așadar, trei niveluri de reflecție, diferite, dar complementare, incluse în proces:

- reflecția de la finalul diferitor activități de învățare;
- lecția de reflecție de la finalul unității de învățare, în timpul căreia elevii conștientizează și exprimă ceea ce au învățat în cadrul setului de lecții respectiv;
- lecția de reflecție la final de an școlar, ce permite rememorarea întregii experiențe de învățare și completarea conștientizării competențelor dezvoltate, cu accent pe articularea între diferite unități de învățare.

Procedând în acest fel, se asigură atât climatul necesar pentru aplicarea principiilor de învățare recomandate, bazate pe interacțiune și reflecție, cât și un proces de evaluare a elevilor eșalonat și repartizat în mod echilibrat pe durata anului școlar.

Astfel, lecția introductivă familiarizează elevii și cu modul în care se realizează evaluarea, iar lecțiile centrate pe reflecție, la final de unitate de învățare și la final de an școlar, reprezintă surse foarte importante de informații pentru evaluare.

A treia unitate de învățare din cadrul acestui ghid este dedicată unei activități de învățare bazată pe proiect, desfășurându-se pe parcursul mai multor lecții, cu legătură între ele. Mai multe detalii metodologice privind planificarea și realizarea activității de învățare bazată pe proiect sunt disponibile

la începutul unității respective. Includerea unității date pe această poziție în planificarea anuală, deși în curriculum ea figurează la final, nu este obligatorie, dar este bazată pe mai multe argumente. Astfel, în primul rând, această organizare a procesului didactic ține cont de structura anului școlar, de poziția vacanțelor. În al doilea rând, experiența în domeniu a altor țări arată că realizarea acestei activități la finalul anului școlar presupune o serie de riscuri privind asigurarea unei calități înalte a procesului, inclusiv cu partea de reflecție. În fine, dar nu în ultimul rând, se arată astfel în mod concret cum se pot transpune prevederile curriculumului în planificarea didactică în mod flexibil și conform nevoilor elevilor, cu scopul dezvoltării competențelor acestora.

RISCURI CARE TREBUIE EVITATE

În cadrul acestei secțiuni vor fi colectate aspecte asupra cărora profesorii trebuie să reflecteze în mod deosebit, pentru a evita efectele negative, nedorite sau devierea de la principiile menționate în curriculum și în metodologia de evaluare. În continuare, sunt prezentate câteva exemple de astfel de riscuri.

- Rolul casetei cu informații – aceasta este doar pentru profesor și are scopul de a oferi informații generale cu privire la tema abordată, pe care profesorul trebuie să le cunoască, dar ele nu trebuie prezentate ca atare elevilor. Profesorul nu trebuie să le citească elevilor sau să ceară acestora să citească ceea ce este menționat în caseta cu informații. Desigur, anumite elemente vor fi menționate la momentul potrivit, în timpul lecției, sau se vor regăsi în concluziile formulate de elevi în urma activității din cadrul lecției, dar dacă ar fi citite de către profesor, ar corespunde unei abordări centrate pe conținuturi, nu pe competențe.
- Anticiparea sau forțarea concluziilor – rolul profesorului este să ghideze elevii, printr-o serie de întrebări, să ajungă la anumite concluzii, dar acestea nu trebuie forțate și nici nu trebuie comunicate elevilor de către profesori. Elevii nu trebuie să răspundă la întrebări gândindu-se ce ar aștepta profesorul să răspundă, ci exprimând în mod sincer și autentic ceea ce cred, iar profesorul trebuie să încurajeze exprimarea deschisă și liberă a opiniilor elevilor. Dacă elevii nu ajung la concluziile așteptate de profesor, soluția nu este ca profesorul să formuleze aceste concluzii, ci să adreseze întrebări suplimentare sau chiar să adapteze demersul didactic, pentru a reveni asupra aspectelor respective.
- Implicarea neechilibrată a elevilor – o tendință firească a profesorilor este de a-i implica în cadrul lecțiilor mai mult pe elevii care sunt mai ușor dispuși să se implice și care sunt, în general, obișnuiți cu un astfel de rol. În cadrul lecțiilor introductive și apoi pe tot parcursul activităților, se va insista asupra importanței implicării tuturor elevilor și a găsirii celor mai potrivite modalități care să permită fiecărui elev să participe activ, să-și exprime opiniile și să-și dezvolte competențele.
- Focalizarea pe calitatea produselor elevilor – la unele activități, elevii realizează diferite produse. Conținutul acestor produse reflectă, desigur, anumite competențe ale elevilor și acest lucru trebuie să fie luat în considerare de către profesor. Cu toate acestea, cel mai important este procesul în urma căruia a fost realizat produsul și este posibil ca în urma realizării unui produs ce poate fi considerat ca nefiind de bună calitate, elevii să fi manifestat în mod semnificativ anumite competențe. Acest lucru poate rezulta atât în urma observării comportamentelor elevilor pe parcursul diferitor sarcini activități, cât și în cadrul reflecției asupra procesului prin care au trecut.
- Teama de a nu finaliza evaluarea – în special în contextul primelor contacte cu metodologia de evaluare bazată nu pe testarea cunoștințelor elevilor, ci, în principal, pe observarea comportamentelor acestora, unor profesori poate să le fie frică de faptul că nu vor avea suficient timp și spațiu pentru a observa la toți elevii comportamentele corespunzătoare descriptorilor. Acest lucru îi poate determina să reducă focalizarea asupra calității procesului didactic și să genereze frustrări la nivelul elevilor. În realitate, atât observarea, cât și numeroasele momente de reflecție în care elevii sunt solicitați să revină asupra unor situații din cadrul lecțiilor și să explice ce au făcut și de ce au făcut anumite lucruri asigură suficiente oportunități pentru a obține informațiile necesare pentru evaluarea competențelor tuturor elevilor.

- Tendința de a evita activitățile care presupun mișcarea elevilor și organizarea clasei în mod diferit – uneori, activitățile care presupun mișcare (de exemplu, ridicarea elevilor în picioare sau plimbarea lor prin sala de clasă) pot părea consumatoare de timp (sau generatoare de haos), însă studiile în domeniul educației arată că mișcarea, schimbarea locurilor, schimbarea interlocutorilor îi ajută pe elevi să-și păstreze atenția mai mult timp, să fie mai implicați în activități și să înțeleagă mai bine ceea ce se discută în cadrul lecției. O sală de clasă organizată în stil clasic, cu mese aliniate pe rânduri, cu fața spre tablă, sistem conceput pentru activități centrate pe transmiterea de informații de la profesor la elevi, nu este potrivită pentru realizarea de activități în care elevii interacționează între ei, pentru a-și dezvolta diversele competențe vizate de disciplina Educație pentru societate. Cercetările din domeniul științelor educației arată că modul de organizare a spațiului în care se realizează activitățile de învățare influențează raportarea elevilor la procesul didactic. Astfel, o sală de clasă organizată în stil clasic stimulează pasivitatea elevilor și receptivitatea la ceea ce spune sau scrie pe tablă profesorul. O sală de clasă organizată în cerc sau într-o altă formă, care să le permită elevilor să-și vadă bine toți colegii, stimulează participarea activă și atenția la ceea ce spun colegii. De asemenea, activitățile de lucru în grupuri se desfășoară mult mai bine, dacă elevii dintr-un grup șed confortabil, față în față, decât dacă li se cere unor elevi să se întoarcă spre elevii de la masa din spatele lor, pentru a forma un grup. Așadar, dacă este posibilă deplasarea meselor, este foarte importantă reorganizarea sălii de clasă în așa mod încât aceasta să constituie un spațiu în care elevii să se vadă unii pe alții, să poată lucra în grupuri de patru-șase persoane și să se poată mișca. Desigur, prima dată când se încearcă o astfel de schimbare, este foarte posibil să se piardă mult timp, să fie unii elevi reticenți sau pasivi și, din cauza aceasta, există o mare tentație de a abandona, pe viitor, acest demers. Experiența mai multor profesori care au trecut prin astfel de situații arată că în scurt timp elevii se adaptează la noua situație și pregătesc sala de clasă în modul solicitat înainte de începerea orei. Dacă mesele sunt fixe, este important să găsiți o soluție cât mai bună, care poate fi, de exemplu, desprinderea lor, organizarea lecției în alt spațiu etc.

EVALUAREA DEMERSULUI DIDACTIC

Aplicând la clasă sugestiile de activități didactice prezentate în secțiunile următoare ale acestui ghid, profesorii, treptat, vor dobândi o serie de experiențe valoroase, care pot reprezenta o sursă esențială pentru dezvoltarea profesională ulterioară.

Pentru ca aceste experiențe acumulate să devină resurse pentru învățare și evoluție profesională, este utilă realizarea în mod conștient a unui proces de reflecție.

Astfel, după realizarea unei lecții, dar și la finalul unei unități de învățare sau la final de an școlar, profesorii pot reflecta, atât individual, cât și în colaborare cu alți colegi, asupra activității realizate și a modului în care, pe viitor:

- pot fi ajustate, corectate sau eliminate elementele care, în practică, s-au dovedit a fi inadecvate sau ineficiente în susținerea dezvoltării competențelor vizate;
- poate fi extinsă utilizarea unor strategii didactice și a modalităților de acțiune care s-au dovedit a fi utile și care au avut impact pozitiv asupra elevilor.

Este important ca reflecția să aibă în vedere ambele dimensiuni de mai sus și să nu se centreze doar pe ceea ce nu a funcționat corespunzător și trebuie schimbat.

Concluziile acestui proces de reflecție pot fi uneori aplicate imediat, de exemplu, prin ajustarea demersului didactic la aceeași lecție cu o altă clasă de elevi sau la lecția următoare cu aceeași clasă, sau, pe termen mai lung, la următoarele unități de învățare, sau în următorii ani școlari.

Acest proces poate deveni parte a practicii didactice obișnuite și va contribui la dezvoltarea competențelor profesorilor și la susținerea reciprocă între profesorii care predau disciplina Educație pentru societate. Dat fiind faptul că urmărim dezvoltarea la elevi a competențelor pentru cultură democratică, este important și pentru profesori să-și utilizeze și dezvolte abilitățile de învățare autonomă, responsabilitatea și abilitățile analitice și de gândire critică în raport cu propria activitate profesională.

Unitatea de învățare I: Participarea la democrație prin media

LECȚIE INTRODUCȚIVĂ

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Atitudini	
Responsabilitate	- Își asumă răspunderea pentru propriul comportament. - Își respectă angajamentele față de alții în mod constant.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	Poate identifica atunci când o persoană îl/o aude, dar nu ascultă cu adevărat ceea ce spune.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/ eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – analizeze critic propriile abilități, atitudini, valori în raport cu competențele pentru o cultură democratică;
- O2 – stabilească propriul traseu de formare a competențelor în raport cu așteptările personale;
- O3 – demonstreze interes/motivație în formarea competențelor pentru o cultură democratică;
- O4 – își asume responsabilitatea pentru propria învățare și pentru rezultatele acesteia.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, perechi, individual.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, târgul competențelor, capsula timpului, agenda dezvoltării personale, masa rotundă, discuție ghidată.

Resurse didactice: Fișa nr. 1 *Descriptorii de competențe pentru cultură democratică*, tablă/flipchart, set de cartonașe/carduri ce conțin un set de valori, atitudini, abilități, cunoștințe, pix, caiet de notițe.

Surse:

<https://wordwall.net/ro/resource/106562783>,

Curriculum la Educație pentru societate în învățământul profesional tehnic

https://mec.gov.md/sites/default/files/omec_1008_din_08.08.23.pdf

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Informațiile din această casetă sunt destinate cadrelor didactice. Ele nu trebuie prezentate elevilor/elevilor, ci au scopul de a oferi un cadru mai larg de înțelegere pentru cadrele didactice.

Activitățile propuse în lecția introductivă oferă o descriere și o înțelegere a progresului/ dificultăților elevilor/elevilor în ceea ce privește dezvoltarea și formarea competențelor. Analiza progresului elevilor/elevilor și stabilirea scopurilor de învățare viitoare va permite ulterior adaptarea procesului de învățare la necesitățile și nevoile elevilor/elevilor pentru ca aceștia/acestea să atingă aceste scopuri, iar dificultățile/riscurile în formarea competențelor pentru cultură democratică, ce ar putea fi identificate, vor servi ca imbold la modificarea/ajustarea procesului de învățare în depășirea lor.

În cadrul orei se va face o prezentare a unităților de conținut ce vor fi studiate în anul III de studii, a finalităților stipulate în Curriculum, a descriptorilor de competență și modalității de organizare a procesului de evaluare.

Elevii/elevele vor fi informați că la finalul fiecărei unități de învățare vor avea o lecție de reflecție și autoevaluare în cadrul căreia își vor aprecia activitatea și comportamentul pe parcursul unității de învățare și vor fi evaluați de către colegi/colege, profesor. Elevii/elevele trebuie să cunoască modalitatea de evaluare specificată în Metodologia de evaluare prin descriptori la EPS.

În cadrul activității „**Târgul competențelor**”, elevilor/elevilor li se propune un set de carduri/cartonașe pe care se regasesc competențele specifice disciplinei, reflectate în: valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică. Elevii/elevele trebuie să discute timp de 2 minute cu o colegă sau cu un coleg câteva aspecte indicate de către cadrul didactic. Timpul alocat discuției va fi cronometrat în așa fel încât fiecare participant/ă la discuție să-și expună punctul de vedere. La semnalul cadrului didactic elevii/elevele își vor schimba perechea și vor iniția discuția cu un alt coleg sau altă colegă. Se poate sugera elevilor/elevilor să-și ia notițe în timpul discuțiilor. Cadrul didactic trebuie să pregătească seturile cu carduri/cartonașe din timp. Dacă în clasă sunt 30-35 elevi/eleve vor trebui pregătite 2 seturi de carduri/cartonașe.

În cadrul activității „**Masa rotundă a competențelor**”, elevilor/elevilor li se propune să exploreze și să discute diverse competențe pentru cultura democratică prin intermediul unui exercițiu de grup. Debriefarea activității implică completarea unui chestionar de reflecție și o discuție ghidată facilitată de cadrul didactic, în care elevii/elevele reflectează asupra competențelor discutate, obstacolelor întâlnite și aplicabilității acestora în viața reală și profesională.

Activitatea „Capsula timpului” oferă ocazia reflectării asupra propriei persoane și a exprimării de sine. Cadrul didactic îndrumă elevii/elevete să împărtășească ceea ce au învățat sau câștigat în cadrul experiențelor anterioare de învățare, astfel mesajele scrise le vor oferi posibilitatea să facă o analiză asupra propriei persoane. Mesajele trebuie să fie scurte, coerente.

La extensie elevii/elevete vor scrie mesaje adresate colegilor/colegelor, cadrelor didactice, în care să se reflecte așteptările legate de formarea competențelor (proiecții de viitor) până la finalul anului de studii. Aceste mesaje le pot oferi elevilor/elevete o dovadă concretă a unei părți din viața lor, din cadrul orelor, dar și în afara acestora, în care au nevoie să-și reamintească de o perioadă pozitivă. Reacțiile primite pot fi o sursă de putere, motivație și încredere în abilitatea lor de a crea legături cu alții, mai ales în perioade dificile.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

— ACTIVITATEA „MASA ROTUNDĂ A COMPETENȚELOR” (20 MIN.)

Instrucțiuni:

1. Distribuirea rolurilor și temelor:

Elevii/elevete sunt împărțiți în grupuri de 4-5 persoane. Fiecare grup primește o listă de competențe pentru cultura democratică. Fiecare elev/elevă își alege o competență pe care să o reprezinte și să o exploreze în cadrul grupului.

2. Discuția în grupuri:

În cadrul grupului, fiecare elev/elevă are la dispoziție 2 minute pentru a:

- Explica ce înseamnă competența aleasă.
- Oferi exemple concrete despre cum se manifestă această competență în viața reală.
- Discută despre cât de dezvoltată este această competență în cazul său personal și cum ar putea să o îmbunătățească.

3. Schimb de idei între grupuri:

După primele 10 minute, elevii/elevete se vor regrupa, astfel încât fiecare nou grup să fie format din membri ai diferitelor grupuri inițiale.

În aceste grupuri mixte, fiecare elev/elevă prezintă pe scurt ce au discutat în grupul inițial și ce au învățat despre competența lor specifică.

Debrifarea activității

Elevii/elevete se întorc la locurile lor și completează un scurt chestionar de reflecție cu întrebări precum:

- Ce competență am ales și de ce?
- Ce am învățat nou despre mine și colegii/colegele mele?
- Cum pot aplica aceste competențe în viața mea de zi cu zi?

Discuție ghidată

Cadru didactic facilitează o discuție în clasă pe baza următoarelor întrebări:

- Ce au aflat nou despre sine și colegi/colege?
- Cum s-au simțit la început și acum, după ce au discutat cu colegii/colegele?
- Ce anume le-a fost de ajutor ca să comunice și să asculte?
- Ce obstacole au întâlnit în acest proces?

- La ce ne ajută formarea/dezvoltarea competențelor pentru cultura democratică?
- Ce legătură există dintre formarea competențelor și viața reală?
- Ce competențe i-ar ajuta la o dezvoltare profesională, personală și socială mai ușoară?
- Ce competențe ar vrea să-și formeze în viitor?

■ ACTIVITATEA „CAPSULA TIMPULUI” (15 MIN.)

Elevilor/elevelor li se propune să lucreze independent și să scrie un mesaj scurt, coerent adresat propriei persoane. Mesajul va mai conține 3 lucruri a căror realizare este dorită până la sfârșitul anului de studii în legătură cu competențele pentru o cultură democratică. Pentru realizarea activității independente se oferă 5 minute.

Aleatoriu, la dorință elevii/elevele prezintă ceea ce au scris.

Debrifarea activității

Se pun în discuție următoarele aspecte:

- Cum vi s-a părut această activitate?
- Ce a fost ușor de realizat?
- Ce a fost dificil de realizat?
- Cum vi se pare procesul de formare a competențelor (interesant, plictisitor, dificil, important, obișnuit..)?
- De cine depinde, în mare măsură, atingerea obiectivelor legate de formarea competențelor pentru cultură democratică?
- Ce ați aflat despre sine/colegi/colege din această activitate?

■ ACTIVITATEA „PREZENTAREA MODULUI DE LUCRU” (9 MIN.)

Profesorul explică elevilor/elevelor modul în care se va lucra la disciplina Educație pentru societate în anul III de studii, punctând următoarele aspecte:

- Lecțiile vor fi orientate pe formarea și dezvoltarea competențelor pentru o cultură democratică;
- Modul de realizare a lecțiilor va fi unul interactiv. Succesul fiecărei lecții depinde de participarea tuturor elevilor/elevelor;
- Rolul profesorului va fi doar de facilitare a activităților, în timp ce elevii/elevele vor avea rolul principal în a analiza, discuta, crea și reflecta pentru a înțelege cât mai bine și a învăța cât mai multe despre subiectele care urmează a fi abordate;
- Multe dintre activități vor presupune lucrul pe grupuri mici sau mari, iar contribuția fiecărui elev/eleve în cadrul grupului este importantă;
- Vor exista situații în care elevii/elevele vor avea opinii diferite și vor învăța să le împărtășească într-un mod respectuos;
- Evaluarea se va axa pe observarea comportamentului pe parcursul activităților;
- Conținuturile de învățare sunt structurate în 4 unități. Se vor prezenta pe scurt temele unităților de conținut.

EXTINDERE

Elevilor/elevelor li se propune să scrie acasă o *Scrisoare pentru viitor* adresată lor înșiși/înseși în care să consemneze anumite direcții de perspectivă pentru viitor, anumite sugestii legate de alegerea

parcursului profesional, personal, social, expectanțele față de lecțiile de EPS. Li se va comunica elevilor/elevelor că la aceste mesaje se va reveni la lecția de Reflecție anuală, astfel vor putea face o paralelă dintre ceea ce au planificat/dorit cu ceea ce au reușit să realizeze pe parcursul anului de studii. Elevii/elevele vor aduce scrisoarea într-un plic închis la ora următoare, cu numele lor scris pe el. Profesorul va colecta toate scrisorile și le va restitui elevilor/elevelor în cadrul lecției de reflecție finală.

Activitate alternativă I

Varianta alternativă a lecției introductive se poate focusa pe extinderea primei activități „Târgul competențelor”. Elevilor/elevelor li se poate propune să extragă la fel 2 cartonașe, 1 cartonaș pe care sunt scrise valori, atitudini, abilități, cunoștințe asociate cu înțelegere critică ce reprezintă una din cele 20 de competențe pentru o cultură democratică din anul II de studii și 1 cartonaș pe care sunt scrise valori, atitudini, abilități și cunoștințe asociate cu înțelegere critică ce reprezintă una din cele 20 de competențe pentru o cultură democratică din anul III de studii.

În acest context de idei elevul/eleva va analiza comparativ care sunt competențele pe care și le-a format deja și ce va urma să-și formeze/dezvolte pe parcursul anului de studii. În cazul în care elevul/eleva nu regăsește în setul extras comportamentul deja format sau cel pe care ar vrea să-l formeze pe parcursul anului, atunci, prin negociere cu alți colegi/colege schimbă cartonașul.

După câteva runde de negocieri urmează debriefarea activității, pot fi propuse întrebările din prima variantă a lecției sau adăugate altele la discreția cadrului didactic.

La finalul lecției se pun în discuție conținuturile ce vor fi studiate în acest an de studiu, modalitatea de evaluare, modul de realizare a orelor.

ANEXA 1. DESCRIPTORII DE COMPETENȚE PENTRU CULTURĂ DEMOCRATICĂ

Susțin că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.	Exprim părerea că toate legile trebuie să fie compatibile cu standardele și normele internaționale privind drepturile omului.	Susțin că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a ne ajuta să ne recunoaștem diferențele identității și apartenențe culturale.
Susțin că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.	Susțin că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil.	Susțin că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Îmi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale.	Caut conexiuni cu alte persoane pentru a învăța despre cultura lor.	Exprim atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Exprim respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.	Exprim că sunt dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.	Exprim angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Îmi asum răspunderea pentru propriul comportament.	Îmi respect angajamentele față de alții în mod constant.	Dau dovadă de încredere că pot să-mi ating scopurile propuse.
Dau dovadă de încredere că pot să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.	Mă descurc bine în circumstanțe imprevizibile.	Mă simt confortabil când întâlnesc lucruri care nu îi sunt familiare.

Pot folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.	Pot evalua în mod independent credibilitatea surselor de informare sau a sfaturilor primite.	Pot judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Pot analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. ziare, TV).	Urmăresc gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.	Folosesc indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Sunt afectat(ă) când vede că o persoană este exclusă dintr-un grup.	Identific cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.	Îmi ajustez stilul de interacțiuni pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Adopt norme socioculturale ale altor grupuri culturale ținând atunci când interacționez cu membrii acestora.	Pot identifica atunci când o persoană mă aude, dar nu ascultă cu adevărat ceea ce spun.	Pot gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Îi fac pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului atunci când se confruntă cu o problemă.	Când lucrez într-un grup, solicit și folosesc abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.	Când gestionez conflicte, mă concentrez constant pe problemele prezente relevante și evit să las problemele secundare sau irelevante să influențeze rezultatul.
Pot îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.	Pot reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.	Pot reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile mele sunt influențate de propriile apartenențe culturale.
Pot explica de ce persoanele aparținând altor culturi pot urma norme de comunicare verbală și nonverbală diferite, care au sens din propria lor perspectivă.	Pot reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social.	Pot descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană.
Pot explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.		

Variantă alternativă II

În cadrul activității „Jurnalul dezvoltării personale”, elevii/elevele vor ține un jurnal pe parcursul semestrului, în care vor nota evoluția competențelor pentru cultura democratică. Fiecare notiță săptămânală va include reflecții asupra progreselor făcute, situațiilor în care au aplicat competențele, dificultăților întâmpinate și obiectivele pentru săptămâna următoare. La sfârșitul semestrului, elevii/elevele vor reciti și vor analiza jurnalul, scriind o reflecție finală despre evoluția lor.

ACTIVITATE PRACTICĂ PENTRU SEMESTRUL I „JURNALUL DEZVOLTĂRII PERSONALE”

Instrucțiuni:

Elevilor/elevelor li se propune să țină un jurnal personal pe durata unui semestru, în care să noteze evoluția lor legată de competențele pentru cultura democratică.

În fiecare săptămână, vor dedica câteva minute pentru a reflecta și a scrie despre:

- Progresele făcute în dezvoltarea competențelor pentru cultura democratică.
- Situațiile în care au aplicat aceste competențe.
- Dificultățile întâmpinate și cum le-au depășit.
- Obiectivele pentru săptămâna următoare.

1. Structura jurnalului:

- Fiecare notiță săptămânală trebuie să includă (total 15 notițe):
- Data.
- Competența vizată.
- Descrierea situației în care a fost aplicată competența.
- Reflecții personale (Ce am învățat? Ce aş face diferit data viitoare?).
- Obiective pentru săptămâna următoare.

2. Revizuirea jurnalului:

- La sfârșitul semestrului, elevii/elevetele vor reciti toate intrările din jurnal și vor scrie o reflecție finală despre evoluția lor:
- Care competență s-a dezvoltat cel mai mult?
- Care au fost cele mai mari provocări?
- Ce impact a avut jurnalul asupra dezvoltării lor personale și academice?
- Cum vor continua să-și dezvolte competențele pentru cultura democratică?

3. Predarea jurnalului:

- Jurnalul va fi predat profesorului la sfârșitul semestrului individual, pentru a asigura confidențialitatea reflecțiilor personale.
- Profesorul va citi și va oferi feedback fiecărui elev/elevă, evidențiind punctele forte și oferind sugestii pentru îmbunătățire.

Debrifarea activității

Discuție ghidată la finalul semestrului:

- Cum v-a ajutat jurnalul să vă dezvoltați competențele pentru cultura democratică?
- Ce ați descoperit despre voi înșivă pe parcursul acestui semestru?
- Cum a influențat jurnalul relațiile voastre cu colegii și profesorii?
- Ce competențe considerați că sunt cele mai importante pentru viitorul vostru profesional, personal și social?
- Cum veți continua să lucrați la dezvoltarea acestor competențe?

LECȚIA 1. MEDIA, UN INSTRUMENT AL PUTERII ȘI COMUNICĂRII**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Toleranța ambiguității	Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	- Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. - Poate evalua în mod independent credibilitatea surselor de informare sau a sfaturilor primite.
Abilități analitice și de gândire critică	- Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. - Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. ziare TV).
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	- Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. - Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – analizeze rolul mass-mediei într-o societate democratică;
- O2 – identifice moduri de manipulare prin mass-media și rețelele de socializare;
- O3 – numească aspecte pozitive și provocări ale mass-media;
- O4 – conștientizeze că mijloacele de informare în masă sunt un instrument puternic de comunicare care trebuie folosite în acord cu principiile democratice.
- O5 – analizeze critic informația din mass-media și rețelele de socializare.
- O6 – evalueze impactul mass-mediei asupra opiniei publice și comportamentului individual.
- O7 – dezvolte abilități de comunicare digitală etică și responsabilă.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic, individual.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, analiza surselor web.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, internet mobil, proiector, TV, secvența video.

Resurse didactice: Participarea la democrație, vol. 4, Consiliul Europei;

Loreta Handrabura și Natalia Grîu, *Educația pentru media*, manual pentru clasa a X-XI-a, Chișinău 2019.

<https://rm.coe.int/168070e46a;>

<http://bop.ipp.md/>

<https://www.intercultural.ro/tag/resurse-profesori;>

<https://www.cotidianul.ro/cele-10-strategii-de-manipulare-a-maselor/>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Pentru ca o societate să poată funcționa eficient ca o democrație, este esențial ca cetățenii să aibă acces la informații în baza cărora să participe la decizii și procese democratice, dar și ca autoritățile să poată comunica cetățenilor informații despre activitatea lor, deciziile luate și problemele de interes general. De asemenea, este necesar ca, atât cetățenii, cât și politicienii, să poată exprima public opinii și propuneri despre modul de guvernare a societății. Acestea sunt rolurile principale ale mass-media și de aceea, ea este numită uneori „a patra putere în stat”, pentru a se sublinia importanța ei pentru democrație.

Uneori însă, oamenii devin dependenți de mass-media și reacționează în masă la semnalele primite, deci mass-media ajunge astfel să impună valori și comportamente. În aceste condiții s-a remarcat că mass-media nu mai reprezintă o putere în stat, ca parte a procesului democratic, ci o putere în mâna cuiva. În același timp libertatea de circulație a informațiilor prost înțeleasă, a făcut ca mass-media să devină un izvor de informații periculoase, de idei false și ireale; în lipsa unui sistem coerent de valori autentice. Concurența între diferitele canale mediatice și dorința de câștigare a unei audiențe cât mai largi, duce la difuzarea unor mesaje tot mai nocive, prin exaltarea violenței și a erotismului, cultivarea orgoliului și a lăcomiei, a derizoriului și a lipsei de sens. Odată cu avansul tehnologic, rețelele de socializare și platformele online au devenit instrumente importante ale comunicării. Acestea au democratizat accesul la informație, permițând oricărei persoane cu acces la internet să creeze

și să distribuie conținut. Totuși, această democratizare vine cu provocări legate de dezinformare și manipulare digitală.

Fluxul permanent de mesaje difuzate de mass-media și de indivizi și organizații pe rețelele de socializare învâluie aproape în întregime indivizii și societatea nelăsându-le timp de reflecție, de verificare sau de analiză critică a versiunilor oferite.

Mass-media poate avea o influență foarte mare asupra fiecăruia, în special asupra tinerilor, încât poate să dicteze reguli de comportament și poate schimba mentalitățile oamenilor.

Manipularea – conform dicționarului de sociologie reprezintă acțiunea prin care un actor social este determinat să gândească și/sau acționeze într-un mod compatibil cu interesele inițiatorului, și nu cu interesele sale prin distorsionarea intenționată a adevărului, lăsând însă impresia libertății de gândire și de decizie.

Rețelele de socializare sunt, probabil, principala sursă de informare pentru mulți tineri. Uneori sunt folosite direct ca o unealtă de referință; alteori informația este culeasă în timpul „socializării” sau implicării în alte activități. În ambele cazuri, e important ca utilizatorii să fie capabili să înțeleagă, analizeze, evalueze și verifice atât conținutul explicit, cât și orice mesaj implicit. Totalitatea abilităților și domeniilor de cunoștințe de care elevii/elevele au nevoie pentru a fi capabili să găsească și să proceseze informații reprezintă un aspect al alfabetizării mediatice sau, întrucât se aplică în mod specific lumii online, a dezvoltării de competențe în folosirea internetului. Cu toate acestea, dezvoltarea de competențe în acest domeniu se extinde dincolo de arealul de colectare și procesare a informației. Printre acestea sunt acele competențe ce au legătură cu aspectele mai tehnice ale Internetului și cele necesare în momentul postării și distribuirii de conținut. Elevii/elevele în calitate de utilizatori trebuie să poată utiliza Internetul în siguranță și cu atenția necesară în ceea ce privește propria confidențialitate.

Mass-media, în toate formele sale, rămâne a fi un instrument puternic de comunicare și influență. Într-o societate democratică, este esențial ca publicul să fie educat în privința evaluării critice a informațiilor și să fie conștient de impactul și potențialele pericole ale manipulării media. Doar astfel, mass-media poate continua să joace un rol constructiv în informarea, educarea și supravegherea societății. În cadrul acestei unități de învățare elevii/elevele se vor antrena într-un șir de activități în cadrul cărora vor identifica rolul mass-mediei în societate, rolul și efectele manipulării, propagandei, vor analiza comportamentul consumatorului, atât în ceea ce privește mass-media tradițională, cât și rețelele de socializare, vor caracteriza/defini media ca instrument al puterii și comunicării.

Lecțiile/secvențe de lecție pot fi realizate în format tradițional cu prezență fizică sau/și printr-o întâlnire facilitată de platforme audio-video precum Zoom, Teams, Skype, Hangouts etc. sau printr-o discuție prin mesaje de tip text, folosind platforme precum WhatsApp, Email groups, Classroom etc.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

Înainte de începerea lecției, profesorul preia de la elevi plicurile care conțin *Scrisoarea pentru viitor* pe care aceștia au primit sarcina să o scrie la finalul lecției anterioare.

În cadrul acestei lecții profesorul invită elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

■ ACTIVITATEA „MASS-MEDIA PRIN PRISMA OPINIEI PUBLICE” (10 MIN.)

Această activitate are scopul de a ajuta elevii/elevele să înțeleagă percepțiile publicului asupra mass-mediei în era digitală și să dezvolte abilități de analiză a datelor. Elevii/elevele vor învăța să genereze și să interpreteze reprezentări grafice, să prezinte informațiile obținute și să reflecteze asupra rolului mass-mediei în societate.

Elevilor/elevelor li se propune să:

- deschidă site-ul <http://bop.ipp.md>.
- aleagă o perioadă de referință începând cu noiembrie 2001 până în prezent.
- acceseze categoria Mass-media, să-și aleagă câteva întrebări adresate cetățenilor și să genereze reprezentarea grafică a răspunsurilor la aceste întrebări. Astfel la final elevii/elevele vor obține un grafic/tabel cu datele statistice pe o problemă care reflectă viziunea cetățenilor față de un anumit aspect al mass-mediei din republică.

Elevii/elevele prezintă întrebarea selectată și rezultatele obținute. Se poate constata că la aceeași întrebare rezultatul este diferit în perioade diferite și în funcție de categoriile de cetățeni care au răspuns.

Debrifarea activității

- Ce ați învățat din această experiență?
- Ce vi s-a părut interesant/mai puțin interesant?
- Care sunt cele mai credibile surse în opinia cetățenilor?
- Care surse media difuzează știrile în modul cel mai obiectiv?
- Cum ați răspunde voi la întrebările respective?
- În ce măsură credeți că oamenii au acces liber la informație?

■ ACTIVITATEA „O ZI FĂRĂ ȘTIRI” (10 MIN.)

Elevilor/elevelor li se propune să-și imagineze următoarea situație: *Cum ar fi o zi fără informație?!. Deschizi radioul – iar de acolo se aude doar... liniștea. Pornești televizorul, dar ecranul e negru și mut. Vrei să afli de pe Internet ce se întâmplă în lume – însă drept răspuns primești o permanentă „eroare de conexiune”. Iar paginile de ziar și reviste sunt goale. Ori nu mai sunt deloc...*

Elevii/elevele relatează cele imaginate apoi discută pornind de la următoarele întrebări:

- Care credeți că sunt rolurile mass-media?
- Care sunt avantajele și dezavantajele mass-mediei în era digitală?
- Cum pot cetățenii să participe la crearea de conținut și la transmiterea informațiilor?
- De ce credeți că în unele țări mass-media este cenzurată?
- De ce credeți că în unele țări rețelele de socializare sunt interzise/limitate?

■ ACTIVITATEA „ȘTIRILE TRUCATE” (7 MIN.)

- Elevilor/elevelor li se propune să vizioneze secvența video (https://www.youtube.com/watch?v=37Eubz7MloQ&ab_channel=IREXEurope)
- Formuleze o concluzie în baza celor vizionate.

■ ACTIVITATEA VIZIONAREA SECVENȚEI VIDEO:

Cine și cum manipulează prin mass-media sau 10 moduri prin care mass-media ne manipulează zilnic (15 min.)

Elevii/elevele sunt invitați să vizioneze una din cele două secvențe video și să identifice modurile de manipulare prin mass-media.

https://www.youtube.com/watch?v=ZivJquYVvDY&ab_channel=InstitutulpentruPolitici%C8%99i-ReformeEuropene

Debrifarea activității

- Ce moduri de manipulare ați identificat?
- Ce este, de fapt, manipularea?
- Cum credeți în ce scop este utilizată manipularea?
- Ce este propaganda?
- Cum credeți în ce scop este utilizată propaganda?
- Cum ne putem proteja de manipulare, dezinformare, propagandă?

EXTINDERE

Elevilor/elevelor li se propune să elaboreze o listă de recomandări pentru: prieteni, cunoscuți, părinți cu referire la identificarea manipulării/propagandei prin mass-media și rețelele de socializare.

■ **ACTIVITATE ALTERNATIVĂ** „IDENTIFICAREA ȘI ANALIZAREA TEHNICILOR DE MANIPULARE ÎN MASS-MEDIA”.

Anexa 1. (15 min.)**Scopul activității:**

Această activitate îi ajută pe elevi/eleve să devină mai conștienți de tehnicile de manipulare folosite în mass-media și să dezvolte abilități de gândire critică, astfel încât să poată evalua mai bine informațiile pe care le primesc zilnic.

Descrierea activității:

Elevii vor analiza articole de știri, campanii de publicitate și postări pe rețelele sociale pentru a identifica tehnicile de manipulare descrise de Noam Chomsky. Această activitate îi va ajuta să recunoască metodele de manipulare și să dezvolte abilități de gândire critică.

Instrucțiuni:

- Profesorul prezintă cele 10 strategii de manipulare identificate de Noam Chomsky, explicând fiecare tehnică cu exemple relevante.

Activitate de grup:

Elevii/elevele sunt împărțiți în grupuri de 4-5 persoane.

Fiecare grup primește un set de articole de știri, publicități, postări pe rețelele sociale și alte materiale media pentru analiză.

Identificarea tehnicilor:

Fiecare grup analizează materialele primite și identifică tehnicile de manipulare utilizate, notându-și observațiile pe fișe.

Grupele discută și decid asupra exemplelor concrete de manipulare pentru fiecare tehnică descrisă de Chomsky.

Prezentarea și discuția:

Fiecare grup prezintă materialele analizate și tehnicile de manipulare identificate.

Elevii/ elevele discută despre impactul acestor tehnici asupra percepției publicului și asupra deciziilor pe care le-ar putea lua.

Debrifarea activității

- Ce tehnici de manipulare ați identificat cel mai frecvent în materialele analizate?
- Cum ați recunoscut aceste tehnici?
- Ce impact au avut aceste tehnici asupra percepției voastre asupra informațiilor prezentate?
- Cum puteți utiliza aceste cunoștințe pentru a deveni consumatori mai critici de informații?

ANEXA 1. CELE 10 STRATEGII DE MANIPULARE A MASELOR PRIN MEDIA ALE LUI NOAM CHOMSKY

Strategia distragerii

A distrage în permanentă atenția publicului, departe de adevăratele probleme sociale, captivată de subiecte fără importanță adevărată. A ține mereu publicul ocupat, fără nici „un timp pentru gândire”.

Crearea de probleme și oferirea de soluții

Crearea unei probleme și apoi oferirea unei soluții care implică măsuri ce nu ar fi fost acceptate în mod normal, cum ar fi limitarea libertăților individuale.

Strategia graduală

Introducerea unor măsuri nepopulare treptat, în pași mici, pentru a reduce reacția negativă a publicului.

Strategia amânării

Prezentarea unor decizii nepopulare ca fiind necesare, dar amânând implementarea lor pentru a obține acceptarea publicului în timp.

Dirijarea către public ca pe niște copii mici

Utilizarea unui limbaj, argumente și tonalități care se adresează publicului ca și cum ar fi copii mici pentru a încuraja reacții emoționale și a reduce capacitatea de analiză critică.

Apelarea la emoții, nu la rațiune

Manipularea emoțiilor pentru a influența percepția publicului și a-i slăbi capacitatea de analiză rațională.

Menținerea publicului în ignoranță și mediocritate

Menținerea unui nivel scăzut de educație și de informare pentru a face publicul mai ușor de manipulat.

Încurajarea publicului să fie mulțumit cu mediocritatea

Promovarea ideii că este de dorit să fii neinformați și lipsit de spirit critic, pentru a descuraja curiozitatea intelectuală și analitică.

Autoculpabilizarea

Determinarea publicului să creadă că este vinovat pentru propriile probleme și eșecuri, astfel încât să fie mai ușor de controlat.

Cunoașterea indivizilor mai bine decât se cunosc ei înșiși

Folosirea datelor și tehnicilor avansate pentru a înțelege și manipula comportamentul publicului, anticipând reacțiile și controlându-le.

LECȚIA 2. VALIDITATEA INFORMAȚIILOR DIN MASS-MEDIA**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Toleranța ambiguității	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	- Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. - Poate evalua în mod independent credibilitatea surselor de informare sau a sfaturilor primite.
Abilități analitice și de gândire critică	- Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. - Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. ziare TV).
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – înțeleagă diferite modalități de verificare a veridicității informației;
- O2 – analizeze rolul mass-media într-o societate democratică;
- O3 – determine diferența dintre mass-media și rețelele de socializare.
- O4 – argumenteze o poziție personală referitoare la un articol analizat.
- O5 – dezvolte abilități de gândire critică pentru a combate dezinformarea.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic.
- **Metode și procedee didactice:** discuție dirijată, analiza

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, Fișă de lucru, articole din mass-media, secvența video.

Resurse didactice:

<https://youtu.be/5tuUXCGChjY>

<https://www.intercultural.ro/wp-content/uploads/2020/05/Stiri-false-si-gandire-critica-sugestie-de-activitate-de-invatare.pdf>

<https://www.britishcouncil.ro/sites/default/files/ghid-respecting-diversity.pdf>

CASETA CU INFORMAȚII

Toată informația cu excepția celei de ordin personal este informație *media*. Suporturile care permit transmiterea informației media pot fi: tipărite (ziare, reviste); electronice (radioul, televiziunea, portalurile online: rețelele de socializare, site-urile, blog-urile). Sursele mass-media și rețelele de socializare sunt utilizate cu scopul de a informa despre diferite evenimente, fapte locale, naționale. Oamenii în prezent au ajuns să reflecteze și să ofere feedback asupra unei mari varietăți de probleme cu care ei s-au confruntat dintotdeauna în viața de zi cu zi din lumea reală, cu toate acestea în mass-media și pe rețelele de socializare circulă foarte multă informație falsă, manipulatorie. Adesea cetățenii citesc aceste informații fără să le treacă prin filtrul gândirii critice, fără să verifice dacă informațiile sunt adevărate sau fără să se gândească la consecințele distribuirii unor informații neverificate.

Elevii/elevetele vor fi încurajați/încurajate să analizeze critic, verifice și să evalueze produsele media pentru a se proteja de manipulare și dezinformare.

În calitate de consumatori de media și mass-media este important să fim conștienți de impactul emoțional pe care îl are asupra noastră informația: vizuală, auditivă. Deseori pentru a atrage atenția consumatorului la informație se utilizează diverse imagini trucate, titluri senzaționale care ne predispun/montează spre un anumit mod de percepție/interpretare a informației. În acest sens, este important nu numai să citim/decodificăm informația, dar și să o analizăm critic, verificăm.

Validitatea informațiilor din mass-media este esențială pentru o societate informată și sănătoasă. Fiecare dintre noi are responsabilitatea de a evalua critic informațiile pe care le consumăm și de a răspândi doar acele informații care sunt verificate și de încredere. Doar astfel putem contribui la o societate bine informată și capabilă să ia decizii bazate pe fapte reale.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul invită elevii/elevetele să parcurgă următoarele etape:

■ ACTIVITATEA „DISCUȚIE GHIDATĂ PE BAZA UNUI MATERIAL VIDEO” (10 MIN.)

Profesorul invită elevii/elevetele să vizioneze un scurt material video despre mass-media și validitatea informațiilor: <https://youtu.be/5tuUXCGChjY>.

Profesorul ghidează o discuție cu elevii/elevetele (în clasă sau pe o platformă de videoconferință) pornind de la următoarele întrebări:

- Ce ați aflat nou din acest material video?
- Ce știați deja din informațiile prezentate? Dați câteva exemple.

- Este ceva ce nu ați înțeles din acest material video?
- Știți ce este o teorie a conspirației? Cum putem să ne dăm seama că o informație care circulă online are la bază o teorie a conspirației?
- În materialul video sunt prezentate trei modalități de a verifica dacă informațiile din mass-media sunt adevărate. Care sunt acestea?
- Ce alte modalități cunoașteți?
- Care este diferența dintre mass-media într-o societate democratică și o societate totalitară?
- Care este diferența dintre mass-media și social media (rețelele de socializare)?
- Voi de unde vă informați? Credeți că aceste surse de informare sunt credibile?

Notă: Elevii/elevele pot viziona materialul înainte de oră sau poate fi proiectat în timpul orei.

■ ACTIVITATEA „ANALIZA ȘTIRILOR CORECTE ȘI MANIPULATIVE” (30 MIN.)

Profesorul începe lecția explicând elevilor/elevelor importanța verificării informațiilor și recunoașterii știrilor manipulative. Se subliniază impactul negativ pe care dezinformarea îl poate avea asupra societății, în special în contextul electoral.

Profesorul împărtășește articolele despre un nume fictiv „Anna Smith”, distribuite în formă tipărită sau proiectate pe un ecran. Elevii/elevele sunt împărțiți în grupuri de câte 4-5 persoane pentru a facilita discuțiile și analiza.

■ ANEXA 1. ARTICOL CORECT

Titlu: *Anna Smith promite investiții majore în infrastructura orașului*

Conținut: Anna Smith, candidată la funcția de primar al orașului fictiv Greenfield, a anunțat ieri în cadrul unei conferințe de presă un ambițios plan de investiții în infrastructura orașului. Smith a subliniat necesitatea modernizării drumurilor, extinderea rețelei de transport public și reabilitarea clădirilor publice. „Orașul nostru are nevoie de o infrastructură modernă pentru a susține creșterea economică și a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor,” a declarat Smith. Planul ei include, de asemenea, proiecte de infrastructură verde, precum parcuri și piste pentru biciclete, menite să promoveze un stil de viață sănătos și sustenabil. Smith a promis transparență și consultare publică pe parcursul implementării acestor proiecte.

■ ANEXA 2. ARTICOL MANIPULATOR

Titlu: *Anna Smith plănuiește să ridice taxele pentru proiecte neimportante*

Conținut: Anna Smith, candidata controversată pentru primăria Greenfield, a anunțat un plan care a stârnit indignarea cetățenilor. Smith intenționează să ridice taxele locale pentru a finanța proiecte considerate de mulți neimportante, cum ar fi parcuri și piste pentru biciclete. „Este o risipă de bani publici într-un moment în care avem nevoie de soluții reale pentru problemele orașului,” a declarat un locuitor nemulțumit. Criticii susțin că aceste măsuri vor afecta negativ economia locală și vor împovăra cetățenii cu taxe suplimentare, fără a aduce beneficii semnificative.

Instrucțiuni

- Fiecare grup citește ambele articole. Profesorul încurajează elevii/elevele să sublinieze sau să marcheze părțile din articolul manipulator pe care le consideră suspecte sau manipulative.
- Elevii/elevele discută în grup și notează observațiile lor.
- Fiecare grup prezintă concluziile lor. Profesorul ghidează discuția, punând accent pe elementele cheie de manipulare: lipsa dovezilor, utilizarea emoțiilor, prezentarea denaturată a informațiilor.

Debrifarea activității

- Ce ați observat despre diferențele dintre **știrile corecte și cele manipulative**?
- Cum ați reușit să identificați elementele manipulative din articolul manipulator?
- Ce impact credeți că ar avea o știre manipulatorie asupra percepției publicului și asupra procesului electoral?
- Care sunt elementele esențiale care trebuie incluse într-o știre pentru a fi considerată corectă și de încredere?
- Ce rol credeți că joacă etica în jurnalism în prevenirea răspândirii dezinformării?
- Cum puteți aplica abilitățile de analiză critică și verificare a informațiilor în viața voastră de zi cu zi?
- Cum poate educația media contribui la prevenirea răspândirii dezinformării?

EXTINDERE

Cadrul didactic le propune elevilor/elevelor să deducă o listă de 5 sfaturi utile pentru a evita fenomenul știrilor false/manipulărilor.

Variantă alternativă

■ **ACTIVITATEA „STUDIUL DE CAZ: INCIDENTUL DIN ORAȘUL X ” (30 MIN.)**

În societatea contemporană, fluxul de informații este constant și vast, iar accesul la informații este mai ușor ca niciodată datorită tehnologiei moderne și a internetului. Cu toate acestea, o mare parte din aceste informații poate fi inexactă, manipulată sau chiar falsă. Combaterea dezinformării devine astfel o provocare majoră pentru media și pentru societate în ansamblul său.

- Profesorul prezintă contextul și importanța validității informațiilor în societate.
- Se discută pe scurt despre rolul mass-mediei și al rețelelor de socializare în răspândirea informațiilor.

Prezentarea studiului de caz

În orașul fictiv X, a avut loc un incident major - un incendiu devastator la o fabrică locală. În orele care au urmat, rețelele sociale și sursele de știri locale au început să furnizeze informații contradictorii cu privire la cauzele incendiului și la posibilele consecințe. Unele surse susțineau că incendiul a fost cauzat de o defecțiune mecanică, în timp ce altele speculau că ar fi fost un act de sabotaj. În timp ce panică și confuzie se răspândeau printre locuitorii din X rolul media a devenit crucial în gestionarea situației. Publicațiile locale, împreună cu televiziunile și radiourile locale, au acționat rapid pentru a obține informații de la surse credibile, cum ar fi autoritățile locale și experții în domeniu. Acestea au furnizat actualizări regulate și verificate, oferind astfel claritate și liniște în comunitate. În același timp, unele site-uri de știri online și persoane neautorizate de pe rețelele sociale au încercat să profite de situație, propagând teorii conspiraționiste și informații false.

Pentru a combate dezinformarea și a menține calmul în rândul populației, autoritățile locale au decis să organizeze o serie de conferințe de presă unde reprezentanții oficiali și experții în domeniu au oferit actualizări și răspunsuri la întrebările cetățenilor. Aceste conferințe au fost transmise în direct pe canalele de televiziune locale și pe platformele online, asigurându-se astfel că informațiile corecte și verificate ajung la cât mai mulți oameni. De asemenea, autoritățile locale au colaborat cu platformele de socializare pentru a identifica și elimina conținutul fals sau înșelător. Au fost lansate campanii de sensibilizare, încurajând utilizatorii să raporteze știrile false. Pe măsură ce situația a fost adusă sub control și focul a

fost stins, investigațiile oficiale au dezvăluit că incendiul a fost, într-adevăr, cauzat de o defecțiune mecanică. Această descoperire a fost comunicată clar și transparent de către mass-media credibilă, ceea ce a ajutat la restabilirea încrederii în rândul comunității.

Debrifarea activității

Elevii/elevele sunt împărțiți/împărțite în grupuri mici și li se oferă următoarele întrebări:

- Cum au influențat informațiile contradictorii furnizate de sursele de știri și rețelele sociale percepția publicului asupra incendiului?
- Cum au contribuit rețelele de socializare la răspândirea panicii și confuziei înainte de a interveni autoritățile?
- De ce este important ca autoritățile să organizeze conferințe de presă zilnice în timpul unei crize?
- Care sunt avantajele colaborării dintre autorități și platformele de socializare pentru a combate dezinformarea?
- Ce impact a avut comunicarea transparentă a rezultatului investigațiilor asupra încrederii comunității în mass-media și autorități?
- Ce impact a avut utilizarea rețelor de socializare pentru distribuirea informațiilor verificate în gestionarea crizei din orașul X?

Prezentarea grupurilor

- Fiecare grup prezintă concluziile discuției lor în fața clasei.
- Profesorul facilitează discuția, adăugând comentarii și clarificări după fiecare prezentare.

Concluzie

Studiul de caz al incendiului din orașul X ilustrează importanța informării corecte și verificate în societate. Într-o lume în care dezinformarea poate avea consecințe grave, media joacă un rol crucial în furnizarea de informații credibile și în educarea societății pentru a distinge între informații verificate și dezinformare.

EXTINDERE

Elevilor / Elevelor vor identifica 5 avantaje și 5 provocări ale utilizării rețelor de socializare pentru distribuirea informațiilor.

LECȚIA 3. PARTICIPAREA ÎN MEDIUL ONLINE (PARTEA I)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Atitudini	
Respect	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Spirit civic	Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Autoeficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	- Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. - Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	- Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. - Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

O1 – înțeleagă riscurile ce pot apărea când se informează din sursele online;

O2 – identifice nivelul de participare și rolurile din mediul online.

O3 – explice modul în care activitatea online poate influența pozitiv sau negativ comunitatea virtuală.

- O4 – evalueze critic credibilitatea surselor de informații întâlnite online.
- O5 – reflecteze asupra rolului personal ca parte a comunității digitale.
- O6 – creeze un plan personalizat de acțiune pentru a deveni utilizator/utilizatoare mai responsabil/responsabilă în mediul online

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, organizator grafic.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, Fișă de lucru, markere colorate.

Resurse didactice: Bookmark. Un manual pentru combaterea discursului instigator la ură din mediul online prin educația pentru drepturile omului.

<https://rm.coe.int/168070e46a>

<https://www.youtube.com/watch?v=fBlbZJyKDi8&t=7s>

<https://www.youtube.com/watch?v=64s0FJw2uV0>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Participarea în mediul online a devenit un element esențial al vieții cotidiene în era digitală. Internetul nu doar că a transformat modul în care comunicăm și împărtășim informații, dar a creat și o platformă vastă pentru interacțiuni sociale, educaționale și profesionale. Oricine are acces la Internet poate contribui la discuții globale, poate crea și distribui conținut și poate influența opinii și decizii. Cu toate acestea, navigarea eficientă și responsabilă în acest mediu necesită abilități critice de evaluare a informațiilor și de discernământ.

Tinerii, în special, joacă un rol dual ca utilizatori și creatori de conținut în spațiul online. Ei au posibilitatea să își exprime liber ideile, să participe activ în dezbateri sociale și politice și să susțină cauze importante. De asemenea, aceștia pot contribui la crearea unui mediu digital mai sigur și mai etic prin participarea în campanii și inițiative menite să promoveze un Internet responsabil și securizat.

În cadrul acestei lecții, elevii sunt încurajați să reflecteze asupra modului în care utilizează sursele de media online și să analizeze comportamentul lor în acest mediu. Ei trebuie să exploreze rolurile pe care și le-ar dori să le aibă în viitorul digital, fie ca influenceri pozitivi, activiști pentru drepturile omului, creatori de conținut educativ sau susținători ai unui Internet mai bun și mai sigur. Astfel, se pune accentul pe dezvoltarea unei conștiințe critice și responsabile în utilizarea resurselor online.

Pentru realizarea acestei lecții cadrul didactic din timp pregătește niște cartoane/fișe cu roluri online și le așază pe podea/tabla. Pe fiecare carton/fișă va scrie câte un rol: *Creatorul*; *Conversaționalistul*; *Criticul*; *Colecționarul*; „*Militantul*”; *Spectatorul*. De asemenea vor face copii la Fișa nr.1 *Scara participării online*. În lipsa posibilității de a multiplica fișa pentru fiecare elev/elevă, fișa poate fi proiectată la ecran sau analizată prealabil.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevete să parcurgă următoarele etape:

— ACTIVITATEA „PARTICIPAREA ÎN MEDIUL ONLINE” (40 MIN.)

1. Familiarizarea cu diferite roluri online: *Creatorul, Conversaționalistul* cel căruia îi place să discute, *Criticul, Colectionarul, „Militantul”, Spectatorul, (Anexa 1)*
2. Poziționarea pe unul dintre cartonașe în funcție de rolul pe care îl au/are pe Internet. După alegerea locurilor, elevii/elevete sunt invitați/te să privească în jur și să observe unde s-au așezat ceilalți/celelalte.
3. Argumentarea rolului pe care l-au ales.
4. Profesorul introduce o nouă temă în cadrul activității, și anume, discursul instigator la ură. Profesorul întreabă elevii/elevete dacă știu ce înseamnă discursul instigator la ură și îi/le invită să lanseze idei și definiții proprii. Prezintă apoi definiția dată de Consiliul Europei: *Discursul instigator la ură se referă la toate formele de exprimare care diseminează incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, anti-semitismul sau alte forme de ură bazate pe intoleranță.*
5. Poziționarea pe cartonașe din nou în funcție de modul în care se comportă pe Internet cu privire la combaterea discursului instigator la ură în mediul virtual. După alegerea locurilor, elevii/elevete privesc în jur pentru a observa unde s-au așezat ceilalți/celelalte.
6. Argumentarea rolul pe care l-au ales.
7. Poziționarea pe cartonașe, repetat, în funcție de unde ar dori să se situeze participarea lor online peste un an, în ceea ce privește discursul instigator la ură în mediul online. După alegerea noilor poziții, elevii/elevete vor argumenteze motivele care au stat la baza alegerii aceluia anumit rol.
8. Formarea de grupuri mici de 2 până la 4 persoane care discută despre ce măsuri și-ar dori să ia pentru a atinge acel nivel de implicare pe care și l-au propus în combaterea discursului instigator la ură în mediul online.
9. Împărtășirea acțiunilor cu ceilalți/te.

Debrifarea activității

- Care este părerea voastră despre această activitate?
- Cum vi s-a părut identificarea rolului vostru online?
- Ce ați descoperit cu privire la comportamentul vostru online?
- Cum vi s-a părut rolul vostru în combaterea discursului instigator la ură în mediul online?
- Cum vi s-a părut identificarea rolului pe care ați dori să-l aveți în combaterea discursului instigator la ură în mediul online?
- Cum vi s-a părut identificarea acțiunilor pe care ați dori să le faceți mai des în mediul online?
- Care este părerea voastră cu privire la aceste exemple ale implicării online?
- Care este legătura lor cu implicarea în mediile offline?
- Se poate participa în același fel atât în mediul online cât și în mediul offline?
- Este importantă abordarea problemei discursului instigator la ură în mediul online în general? De ce da? De ce nu?
- Cât de ușor vi s-a părut să vă gândiți la acțiuni ce pot fi organizate în mediul online pentru combaterea discursului instigator la ură?
- Considerați că puteți participa liber în mediul online?

EXTINDERE

Elevilor/elevelor li se oferă următoarea întrebare: „V-ați gândit vreodată că ați putea să vă protejați de manipularea online așa cum vă protejați de infecții prin vaccinare?” Accesați următorul videoclip pentru a începe cercetarea. Link către video despre dezinformare/manipulare:

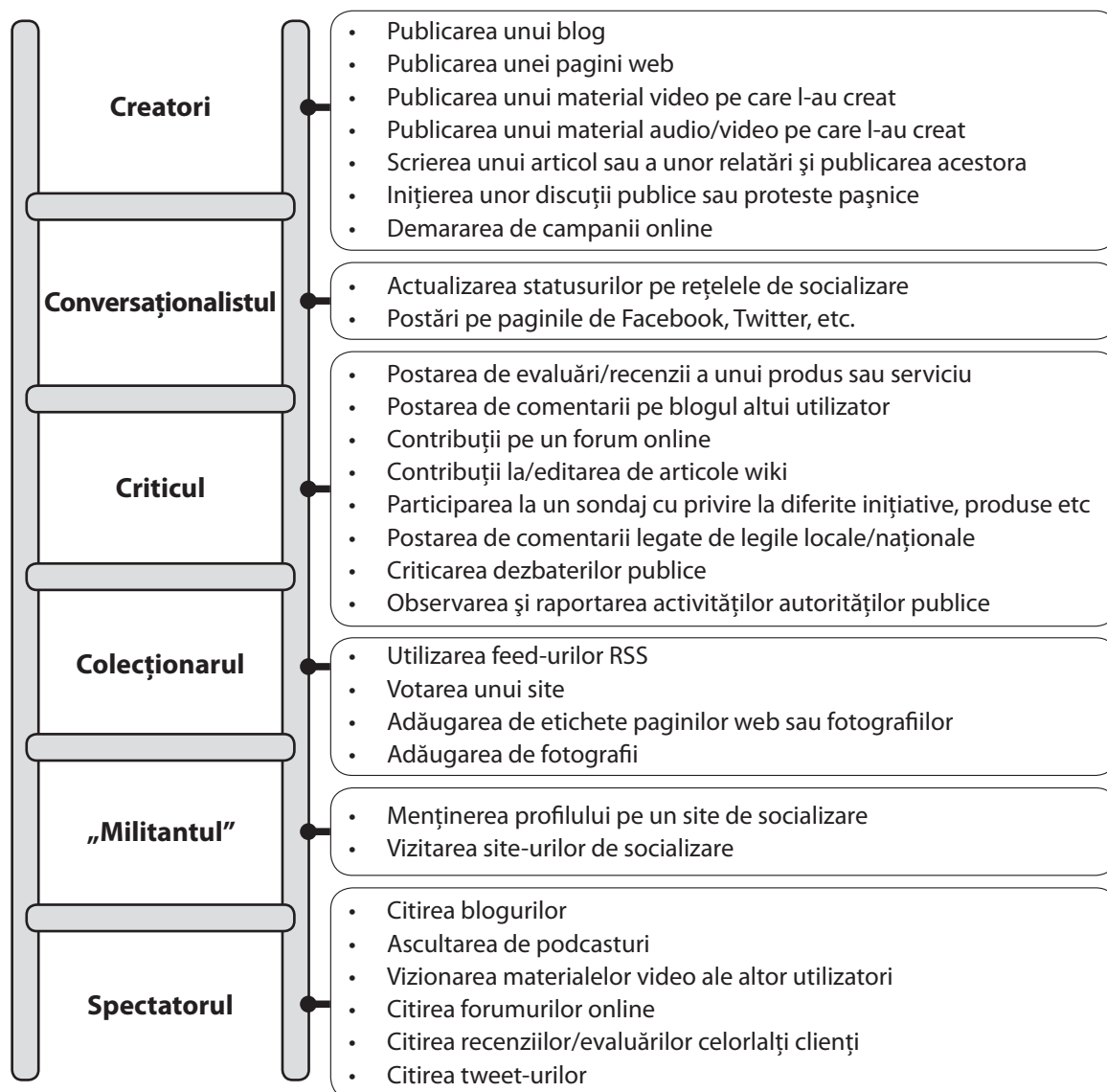
https://youtu.be/yJT7hBSj9Nw?si=tgjS3Q_39r8By8aJ

După vizionare răspundeți la următoarele întrebări:

- Ce este dezinformarea și cum funcționează?
- Cum poate să mă afecteze dezinformarea?
- Ce exemple concrete de dezinformare online ați întâlnit și cum ați putea acționa pentru a vă proteja?

Anexa 1

Sursa: Un manual pentru combaterea discursului instigator la ură din mediul online prin Educația pentru Drepturile Omului, pag. 84; <https://rm.coe.int/168070e46a>

LECȚIA 4. PARTICIPAREA ÎN MEDIUL ONLINE (PARTEA II)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	Își asumă răspunderea pentru propriul comportament.
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Autoeficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să-și atingă scopurile propuse.
Toleranța ambiguității	Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	- Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. - Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de cooperare	- Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului atunci când se confruntă cu o problemă. - Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Flexibilitate și adaptabilitate	Adoptă normele socioculturale ale altor grupuri culturale țintă atunci când interacționează cu membrii acestora.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

O1 – înțeleagă importanța protejării drepturilor omului în mediul online;

O2 – evalueze impactul pe care postările personale și interacțiunile pe rețele sociale îl pot avea asupra propriei imagini și a siguranței online.

- O3 – explice cel puțin cinci reguli de conduită esențiale pentru participarea în mediul online.
- O4 – argumenteze importanța implementării drepturilor omului în reglementările online.
- O5 – aplice cunoștințele despre drepturile omului în evaluarea și crearea de conținut online.
- O6 – să promoveze mesaje de conștientizare privind siguranța și etica online prin proiecte de grup sau individuale.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, Fișă de lucru, markere colorate.

Resurse didactice: Bookmark. Un manual pentru combaterea discursului instigator la ură din mediul online prin educația pentru drepturile omului.

<https://rm.coe.int/168070e46a>

<https://rm.coe.int/guide-to-human-rights-for-internet-users-romanian-/1680768064>

<https://www.youtube.com/watch?v=fBlbZJyKDi8&t=7s>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

În era digitală în care participarea activă în mediul online definește atât contextul social, cât și pe cel personal, este esențial să înțelegem și să respectăm drepturile omului în acest spațiu virtual. Internetul oferă platforme unde fiecare poate fi atât consumator, cât și creator de conținut, contribuind la dialogurile globale și influențând decizii importante. Cu toate acestea, această libertate vastă vine la pachet cu responsabilitatea de a naviga într-un mod informat și etic.

Ghidul Drepturilor Omului pentru Utilizatorii de Internet, adoptat de Consiliul Europei, este un instrument fundamental în acest sens. Ghidul se bazează pe Convenția Europeană a Drepturilor Omului și alte convenții relevante, oferindu-le utilizatorilor, în special tinerilor, un cadru clar despre cum să-și exercite drepturile și libertățile în spațiul virtual, precum și despre limitările și protecțiile existente. Acesta acoperă aspecte critice precum „Acces și non-discriminare”, „Libertatea de exprimare și informare”, „Întrunirea, asocierea și participarea”, „Confidențialitatea și protecția datelor”, „Educație și alfabetizare”, precum și drepturile specifice pentru „Copii și tineri”. În cadrul lecției, vom explora acest Ghid și vom discuta despre importanța și aplicarea lui în navigarea noastră zilnică pe Internet. Vom analiza cum drepturile enumerate în Ghid ne afectează activitățile online și cum ne putem asigura că contribuim la un mediu digital sigur și respectuos. Elevii/elevele vor învăța să recunoască responsabilitățile pe care le au atât utilizatorii, cât și autoritățile publice, furnizorii de Internet și de conținut online, în protejarea și exercitarea acestor drepturi.

Discuția va sublinia necesitatea unei conștiințe critice în utilizarea Internetului și va promova o participare activă și responsabilă în spațiul digital. Într-o lume în care frontierele dintre real și virtual devin din ce în ce mai estompate, protecția drepturilor omului online nu este doar o necesitate, ci și o obligație a fiecărui utilizator de internet. Această lecție va oferi elevilor/elevelor unelte necesare pentru a naviga în mod etic și informat, consolidând astfel bazele pentru o participare digitală sănătoasă și respectuoasă.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

— ACTIVITATEA „DREPTURILE OMULUI PENTRU UTILIZATORII DE INTERNET” (40 MIN.)

Pentru realizarea acestei lecții cadrul didactic din timp pregătește fișe cu articolele din Ghidul Drepturilor Omului pentru Utilizatorii de Internet. *Anexa 1*

Profesorul face o descriere scurtă a Ghidului drepturilor pentru utilizatorii de Internet folosind descrierea: *Ghidul Drepturilor Omului pentru Utilizatorii de Internet este parte din recomandarea adoptată de Consiliul Europei pentru cele 47 de state membre. Ghidul este alcătuit din declarații și principii cu privire la exercitarea drepturilor omului pe Internet. Ghidul este folosit în special publicului larg, formatorilor și tinerilor care doresc să învețe despre drepturile și libertățile omului din mediul online, posibilele lor limitări și mijloacele disponibile de protecție. Ghidul nu stabilește noi drepturi ale omului. El are la bază Convenția Europeană a Drepturilor Omului, alte convenții ale Consiliului Europei precum și alte instrumente de protecție a drepturilor omului. Ghidul descrie modul în care drepturile omului pot fi îndeplinite și protejate în următoarele arii: „Acces și non-discriminare”, „Libertatea de exprimare și informare”, „Întrunirea, asocierea și participarea”, „Confidențialitatea și protecția datelor”, „Educație și alfabetizare”, „Copii și tineri” și „Căi de atac eficiente”. Ghidul subliniază ce fel de responsabilități au utilizatorii, autoritățile publice, furnizorii de Internet și de conținut online, atunci când vine vorba de exercitarea drepturilor în mediul online.*

Profesorul introduce tema lecției și explică elevilor/elevelor că vor citi și lucra cu 7 părți diferite din versiunea prescurtată a Ghidului. Elevii/elevele sunt împărțiți/împărțite în 7 grupuri mici, fiecare grup primește o parte din versiunea prescurtată a Ghidului.

Grupurile pregătesc o scurtă prezentare a drepturilor omului.

După expirarea celor 15 minute de pregătire, fiecare grup susține prezentarea.

Se acordă 1-2 minute la sfârșitul fiecărei prezentări pentru discutarea acesteia.

Se acordă un minut pentru explicarea pe scurt a aspectelor pe care a încercat să le evidențieze din conținutul citit. Se notează ideile sau mesajele pe flipchart/tabla.

Se repetă procedura pentru fiecare prezentare.

Debrifarea activității

- Cum vi s-a părut acest exercițiu?
- Ce informații noi ați aflat cu privire la drepturile voastre?
- Există vreo diferență între drepturile omului offline și drepturile omului online?
- Cine are responsabilitatea aplicării acestor drepturi online?
- Cum ne putem asigura că aceste drepturi se aplică în mediul online? Ce putem face? Ce trebuie guvernul să facă? Ce trebuie să facă administratorii de site-uri?
- După ce v-ați familiarizat cu conținutul Ghidului, ce le-ați spune altor utilizatori de Internet când aceștia întâlnesc discurs instigator la ură online?
- Ce fel de sprijin se poate obține din acest Ghid în combaterea discursului instigator la ură în mediul online?

Informații pentru profesor

Familiarizați-vă cu versiunea completă a Ghidului pentru a fi pregătit/ă pentru partea introductivă a activității și pentru întrebările participanților. Cereți elevilor/elevelor să se concentreze asupra ideilor cheie pe care ar dori să le prezinte celorlalți în timpul reprezentației lor. În timpul sesiunii de discutare a activității, notați pe flipchart / tabla ideile cheie rezultate din reprezentațiile grupurilor.

Când participanții vor discuta rolul lor în promovarea drepturilor umane online, cereți exemple specifice privind ceea ce pot face tinerii în activitatea lor online din viața de zi cu zi.

Ghidul Drepturilor Omului pentru utilizatorii de internet

<https://rm.coe.int/guide-to-human-rights-for-internet-users-romanian-/1680768064>.

Varianta alternativă

Dacă grupul de elevi/eleve nu se simt confortabil cu a oferi prezentări, puteți să le cereți să ilustreze prin desene conținutul pe care îl citesc sau să-și exprime ideile în altă formă creativă ce li se pare relevantă pentru conținut.

Concluzii

Mesajul posibil al profesorului: Pe măsură ce încheiem această lecție, sper că fiecare dintre voi va pleca cu un angajament reînnoit de a proteja și promova drepturile omului în mediul online. Haideți să lucrăm împreună pentru a crea un Internet mai sigur, mai respectuos și mai echitabil pentru toți.

EXTINDERE

Acțiuni posibile de promovare:

Campanii. Alăturați-vă campaniei *No Hate Speech Movement* fie la nivel european, fie în țara noastră. Este esențială pentru combaterea discursului instigator la ură și pentru promovarea unui mediu online mai sigur și mai respectuos. *Creație digitală.* Contribuiți prin crearea de materiale vizuale – fotografii, meme-uri, videoclipuri – care să promoveze drepturile omului și să combată discursul instigator la ură. Aceste materiale pot avea un impact puternic și pot ajuta la răspândirea mesajului nostru fiind *publicate pe rețelele de socializare / pagina instituției de învățământ.* *Planuri de acțiune.* Elaborați planuri de acțiune personale și de grup pentru promovarea drepturilor omului online. Aceste planuri pot include activități de sensibilizare în rândul prietenilor, colegilor de școală și comunităților noastre.

Exemplu: https://www.youtube.com/watch?v=i3OIh_LII9A

Varianta alternativă

EXTINDERE

Elevii/elevele ar putea vizualiza: *10 reguli de conduită în spațiul online* <https://www.youtube.com/watch?v=fBlbZJyKD8&t=7s> pentru a planifica modul în care pot deveni mai activi/active în interiorul acestui mediu precum și modul în care pot combate discursul instigator la ură pe Internet.

Întrebări pentru reflecție

- De ce este important să respectăm confidențialitatea și datele personale în mediul online?
- Cum poate influența tonul și limbajul pe care îl folosim în mediul online percepția celorlalți despre noi?
- Cum putem contribui la un mediu online pozitiv și incluziv?

ANEXA 1

Ghidul Drepturilor Omului pentru utilizatorii de internet

Versiune prescurtată

GRUPUL 1

Accesul la Internet și non-discriminarea. Toți indivizii trebuie să aibă acces la Internet fără discriminare pe bază de gen, vârstă, rasă, culoarea pielii, limbă, religie sau credință, vederi politice sau alte opinii, etnie sau orientare sexuală. Dacă locuiți în zone rurale sau proveniți din zone geografice izolate, dispuneți de venituri mici și/ sau aveți nevoi speciale sau dizabilități, autoritățile ar trebui să vă faciliteze accesul la Internet.

GRUPUL 2

Libertatea de exprimare și informare. Toată lumea are libertatea de a se exprima online și de a avea acces la informațiile disponibile în mediul online. Pot exista limitări ale liberei exprimări în situațiile în care aceasta incită la discriminare, ură sau violență. Identitatea poate fi ascunsă în mediul online prin folosirea pseudonimelor dar în unele cazuri identitatea utilizatorilor poate fi descoperită de autorități.

GRUPUL 3

Adunarea, asocierea și participarea. Oricine are dreptul să se asocieze cu ceilalți folosind Internetul și să protesteze pașnic în mediul online. Puteți alege orice instrumente online pentru a vă alătura oricărui grup social sau pentru a participa la dezbateri publice.

GRUPUL 4

Confidențialitatea și protecția datelor. Oricine are dreptul la viață privată și viață de familie pe Internet. Acest drept include confidențialitatea corespondenței și comunicării private online. Informațiile personale ar trebui folosite online doar cu acordul utilizatorilor, obținut în prealabil. Autoritățile publice și companiile private au obligația de a respecta regulile și procedurile specifice atunci când procesează datele personale ale utilizatorilor

GRUPUL 5

Educația și cunoașterea. Oricine are dreptul la educație, cultură și dobândirea de cunoștințe în mediul online. Ar trebui să fiți susținuți în dezvoltarea aptitudinilor necesare pentru înțelegerea și utilizarea diferitelor instrumente ale Internetului, precum și pentru verificarea acurateței și caracterului de încredere ale conținutului și serviciilor accesate.

GRUPUL 6

Copii și tinerii. Copii și tinerii au dreptul la protecție și îndrumare specială atunci când folosesc Internetul. Îndrumarea cu privire la utilizarea în condiții de siguranță a Internetului ar trebui să vină din partea profesorilor, formatorilor, părinților. Aveți dreptul de a primi din partea autorităților servicii de Internet și conținut, informații clare cu privire la conținutul ilegal din mediul online sau cu privire la comportamentele care pot fi dăunătoare.

GRUPUL 7

Sprijin și ajutor. Oricine are dreptul de a primi ajutor și susținere atunci când drepturile nu îi sunt respectate în mediul online, inclusiv posibilitatea de a avea acces la o instanță de judecată. Un furnizor de servicii de Internet (furnizorii de acces la conținuturi online) ar trebui să vă informeze cu privire la drepturile voastre și la modul în care puteți depune plângeri cu privire la încălcarea acestora. Identitatea digitală, datele înregistrate pe computerul personal sunt protejate de către autorități de accesul ilegal, fraude și alte tentative frauduloase.

Sursa: Un manual pentru combaterea discursului instigator la ură din mediul online prin Educația pentru Drepturile Omului, pag. 89; <https://rm.coe.int/168070e46a>

LECȚIA 5. ELABORAREA ȘTIRILOR (PARTEA I)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil.
Atitudini	
Respect	- Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. - Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Auto-eficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile; - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	- Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. - Poate evalua în mod independent credibilitatea surselor de informare sau a sfaturilor primite.
Abilități analitice și de gândire critică	- Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. - Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	- Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. - Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	- Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. - Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – descrie structura unei știri, specificând componentele esențiale
- O2 – experimenteze practica editorului de știri;
- O3 – descrie felul în care convingerile personale influențează procesul de comunicare prin media.
- O4 – creeze titluri care să atragă atenția cititorilor și să reflecte corect conținutul știrii.
- O5 – evalueze potențialul impact al știrii redactate asupra publicului
- O6 – încurajeze responsabilitatea civică și etica în consumul de informații media

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, analiza, algoritimizarea.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, internet mobil, Fișă de lucru, Anexa 1-2.

Resurse didactice:

<https://biblioemi.abrm.md/mijloace-de-comunicare-in-masa-factorii-comunicarii-media/>

<https://rm.coe.int/168070e46a>.

<https://mediacritica.md/quiz-titluri-atractive-sau-socante-ce-spun-norme-jurnaliste/>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

În lumea contemporană, știrile joacă un rol esențial în viața de zi cu zi, influențând opiniile, deciziile și percepțiile noastre asupra evenimentelor locale și globale. Știrile ne conectează cu lumea din jurul nostru, oferindu-ne informații despre evenimentele curente, problemele sociale, economice și politice. Ele ne ajută să fim cetățeni informați și să luăm decizii în cunoștință de cauză. Într-o eră a informației abundente și rapide, este vital să ne asigurăm că informațiile pe care le primim și le transmitem sunt corecte și verificate. Dezinformarea poate avea consecințe grave, de la inducerea în eroare a publicului până la crearea de panică și tensiuni sociale. Prin urmare, abilitatea de a elabora și recunoaște știri corecte este esențială pentru menținerea unei societăți sănătoase și informate.

După ce au analizat rolurile, avantajele și provocările mass-mediei și rețelelor de socializare, elevii/elevetele vor avea ocazia să treacă din rolul de observator în rolul de actor, exersând elaborarea unei știri, ținând cont de toate aspectele învățate până în prezent. Elevii/elevetele vor colabora în grupuri pentru a elabora știri pe diverse subiecte din comunitate, asigurându-se că respectă principiile informării corecte și responsabile. Activitatea va stimula creativitatea și va dezvolta abilitățile de redactare și verificare a informațiilor.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevetele să parcurgă următoarele etape:

ACTIVITATEA „ELABORAREA ȘI EVALUAREA ȘTIRILOR” (40 MIN.)

Elevii/elevele formează grupuri de câte 4-5 persoane.

Grupurile decid subiectul, situația, evenimentul pe care doresc să-l relateze la un buletin de știri.

Elaborează știrea ținând cont de *Anexa 1. Criterii de elaborare a unei știri*.

Creează un titlu clar, atractiv și relevant pentru știrea lor.

Fiecare grup își prezintă știrea în fața clasei.

Analizează știrile prezentate conform criteriilor specificate în fișa de lucru *Anexa 2*. Elevii/elevele sunt încurajați să fie critici constructivi și să ofere feedback.

Concluzie

Fiecare articol se adresează unei categorii de cetățeni, astfel știrile trebuie să se raporteze la grupul țintă pentru ca cititorii să dorească, să fie motivați să citească aceste știri. Astfel una și aceeași știre poate relatată diferit în surse mass-media în dependență de public. În caz contrar, emițătorii de știri, riscă să piardă publicul/ratingul sau să producă știri care nu corespund așteptărilor cititorilor, într-un fel mass media își pierde utilitatea.

Debrifarea activității

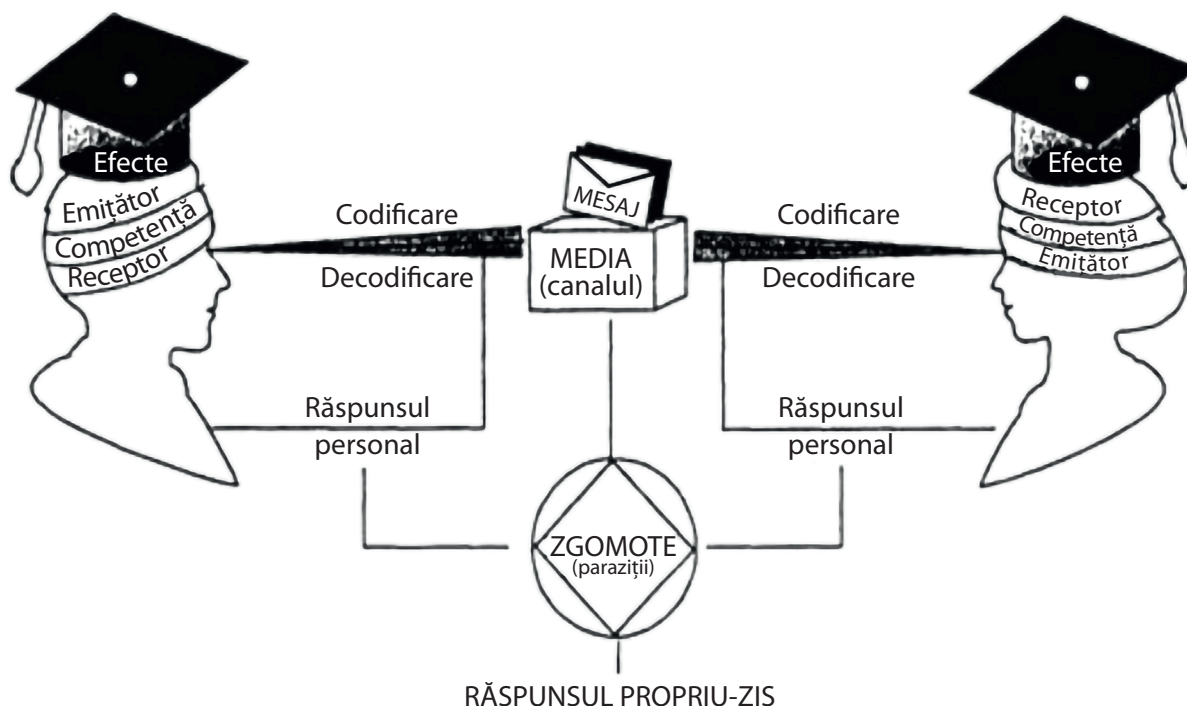
- Ce ați învățat din această activitate?
- Ce provocări ați întâmpinat în redactarea știrii?
- Cum v-ați asigurat că informațiile sunt corecte și verificate?
- Cum ați ales titlul știrii și ce ați dorit să transmiteți prin el?
- Cum v-au influențat convingerile personale procesul de redactare?
- Ce impact credeți că ar avea știrea voastră asupra publicului? Cum putem transfera ceea ce am învățat cu viața reală?

EXTINDERE (5 MIN.)

Elevii/ elevele vor analiza *Figura 1* și vor fi provocați la următoarea activitate:

- Amintiți-vă ultimele trei știri pe care le-ați auzit în această săptămână.
- Analizați cine a fost emițătorul știrilor (E), care au fost mesajul (M) și profilul receptorului (R) căruia i s-a adresat mesajul.
- Se prezintă răspunsurile.

Figura 1

Variantă alternativă

Quiz: Titluri atractive sau șocante? Ce spun normele jurnalistice

Elevilor/ elevelor li se comunică că *Titlurile sunt primul lucru care ne atrage atenția atunci când parcurgem știrile. Fie că sunt scurte, captivante, șocante sau alarmante, acestea ne îndeamnă să deschidem un articol sau să ignorăm anumite subiecte.* Modul în care este formulat un titlu reflectă calitatea materialului jurnalistice; adesea, un titlu senzațional este urmat de un text care încalcă normele deontologice, și este ușor să fim induși în eroare dacă nu putem face distincția între informațiile de calitate și cele înșelătoare. Prin urmare, se propune elevilor/elevelor să testeze cunoștințele printr-un Quizz propus de Mediaticritica despre *Titluri atractive sau șocante? Ce spun normele jurnalistice.*

Accesați: <https://mediacritica.md/quiz-titluri-atractive-sau-socante-ce-spun-norme-jurnalistice/>

ANEXA 1. CRITERII DE ELABORARE A UNEI ȘTIRI

Criterii de elaborare a unei știri	Descriere
Relevanța Subiectului	Subiectul trebuie să fie actual și de interes public.
Acuratețea Informațiilor	Informațiile trebuie să fie verificate și să provină din surse credibile.
Structura Știrii	Știrea trebuie să urmeze structura clasică: titlu, introducere, cuprins și concluzie.
Claritate și Concizie	Informațiile trebuie prezentate clar și concis, fără ambiguități.
Obiectivitate	Informațiile trebuie prezentate într-un mod neutru, fără părtinire sau opinii personale.
Citate și Surse	Includerea citatelor și referințelor la sursele de informație.

Criterii de elaborare a unei știri	Descriere
Originalitate	Conținutul trebuie să fie original și să evite plagiatul.
Impact Vizual	Utilizarea de elemente vizuale (imagini, grafice) pentru a susține textul.
Ortografie și Gramatică	Corectitudinea lingvistică este esențială.
Etică	Respectarea principiilor etice în jurnalism, cum ar fi confidențialitatea și respectul pentru demnitatea umană.

ANEXA 2. CRITERII DE EVALUARE A UNEI ȘTIRI

- S-au prezentat toate informațiile care pot fi folosite ca o istorie pentru știrea prezentată (un fapt, o dovadă, participanți, experți și context).
- Știrea prezentată este una utilă sau obișnuită, unică sau uzuală.
- Știrea este încărcată emoțional pentru a atrage atenția auditoriului.
- Analizați discursul: propoziții clare, vioaie, emoționale, care să dureze 20 de secunde, utilizarea metaforelor, citatelor și glumelor.
- Formulările sunt scurte și simple.
- Știrea este prezentată într-un format neobișnuit, original, însoțită de interviuri, poze, imagini.
- Conținutul știrii corespunde auditoriului, este actuală.
- În știre se prezintă doar relatări sau/și comentarii, opinii ale reporterilor.

LECȚIA 6. ELABORAREA ȘTIRILOR (PARTEA II)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil.
Atitudini	
Respect	- Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. - Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Auto-eficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	- Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. - Poate evalua în mod independent credibilitatea surselor de informare sau a sfaturilor primite.
Abilități analitice și de gândire critică	- Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. - Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	- Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. - Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	- Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. - Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – recunoască să elementele manipulative într-un articol/știre de presă.
- O2 – descrie diferențele esențiale dintre o știre corectă și una manipulativă.
- O3 – dezvolte abilități de gândire critică și analiză a surselor de informație.
- O4 – aplice tehnici de analiză critică pentru a verifica sursele de informație și a determina credibilitatea acestora.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, analiza.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, internet mobil, Fișă de lucru.

Resurse didactice:

<https://biblioemi.abrm.md/mijloace-de-comunicare-in-masa-factorii-comunicarii-media/>

<https://rm.coe.int/168070e46a>, https://www.youtube.com/watch?v=YDM_Ve0CIYI

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Într-o lume în care informația circulă cu o viteză fără precedent, abilitatea de a **discerne între știri-le corecte și cele manipulative** devine esențială pentru fiecare dintre noi. Dezinformarea nu este doar o problemă teoretică, ea poate avea consecințe grave asupra societății, afectând procesul electoral, încrederea în instituții și chiar relațiile interpersonale. Astăzi, vom explora importanța verificării informațiilor și vom învăța cum să recunoaștem știrile manipulative. Vom explora un aspect esențial al educației media, abilitatea de a analiza critic articolele și știrile din mass-media. Într-o lume în care suntem „inundați” zilnic cu informații din diverse surse, este crucial să învățăm să distingem între informațiile corecte și cele manipulatorii sau false. Aceasta nu numai că ne ajută să ne informăm corect, dar și să fim cetățeni responsabili și bine informați.

Prin această activitate, elevii/elevele vor dezvolta abilități esențiale de gândire critică și analiză, care să îi ajute pe elevi să navigheze în mod responsabil și informat prin multitudinea de informații din mass-media și rețelele de socializare. Aceasta este o competență esențială în lumea contemporană și un pas important către formarea unor cetățeni informați și critici.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

■ ACTIVITATEA „ANALIZA CRITICĂ A ARTICOLELOR DIN MASS-MEDIA” (40 MIN.)

- Elevii/elevele formează grupuri mici a câte 4-5 persoane;
- Grupurile au sarcina de a alege un articol/știre pe orice temă (sau li se oferă unul sau mai multe articole/știri de către profesor);
- Analizează critic articolul/știrea selectat/ă pornind de la fișa *Analiza critică a articolelor/știrilor din mass-media* și răspund la întrebări propuse.
- Sintetizează răspunsurile și decid dacă articolul/știrea este valid/ă sau nu, conțin informații manipulatorii sau nu.

Debrifarea activității

- De ce oamenii se lasă dezinformați prin mass-media și rețelele de socializare?
- Poate avea transmiterea diverselor informații impact negativ asupra oamenilor? De ce?
- Dacă da, asupra cui?
- Ce alte informații false care circulă pe internet mai cunoașteți?
- Cum putem distinge dacă o informație prezentată este veridică sau falsă, manipulatorie?
- Cine poate profita din dezinformarea și manipularea populației prin sursele media?
- Ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă/manipulare?

EXTINDERE

Elevii/elevele ar putea să-și alcătuiască propriul „traseu de implicare în mediul online” pentru a planifica modul în care pot deveni mai activi/active în interiorul acestui mediu precum și a contribui la prevenirea răspândirii dezinformării.

Variantă alternativă

Elevii/elevele vor vizualiza podcastul de Educație media *Securitatea cibernetică. Cum ne protejăm în mediul online?* https://www.youtube.com/watch?v=YDM_Ve0CIYI (45 minute).

Întrebări pentru reflecție:

- Cum credeți că educația în domeniul securității cibernetice ar trebui integrată în școli și în programele de formare profesională?
- Care sunt cele mai mari amenințări cibernetice discutate în podcast și cum te pot afecta acestea personal sau profesional?
- Care sunt măsurile esențiale pe care le poți lua pentru a-ți proteja datele personale și confidențialitatea în mediul online?
- Cum poți identifica și evita atacurile de „phishing” și alte tentative de fraudă online? (*Phishingul -pronunțat: pescuit, este un atac care încearcă să vă fure banii sau identitatea, făcându-vă să dezvăluiți informații personale.*)
- De ce este important să fii sceptic față de informațiile și ofertele găsite online și cum poți verifica veridicitatea acestora?

ANEXA 1. ANALIZA CRITICĂ A ARTICOLELOR DIN MASS-MEDIA**Sursele**

- Sunt sursele de informare clar prezentate?
- Se oferă suficiente informații despre context pentru ca cititorul să aibă o înțelegere de ansamblu a evenimentului prezentat în articol?
- Sunt sursele relevante și oferă perspective diferite?

Exprimare

- Conține articolul remarci rasiste, xenofobe sau dezumanizante?
- Incită articolul la ură sau violență?
- Se fac generalizări abuzive despre un grup de oameni pentru a-i prezenta într-o lumină negativă?
- Sunt folosite metafore pentru a ridiculiza și pentru a promova stereotipuri despre un anumit grup de oameni?
- Există o distincție clară între fapte și opinii?
- Este titlul scris într-un mod senzationalist, pentru a atrage atenția nejustificat?

Imagini

- Sunt imaginile relevante sau sunt scoase din context?
- Respectă imaginile demnitatea umană?
- Promovează imaginile diversitatea?

Statistici

- Sunt informațiile statistice de încredere?
- Se bazează pe un eșantion suficient de mare?
- Sunt relevante sau scoase din context?
- Sunt prezentate într-un mod exagerat?

Diversitate

- Oamenii intervievați în articol provin din medii diverse?
- Este etnia menționată în situații care (nu) sunt relevante? Media menționează adesea etnia unui individ atunci când comite o infracțiune, dar nu și atunci când realizează ceva pozitiv.

Aspecte generale

- Este evenimentul prezentat cu adevărat o știre sau e scris doar să atragă click-uri?
- Este articolul prezentat pornind de la premisa ca subiectul abordat este în sine negativ? Acest lucru se întâmplă adesea cu subiecte precum migrația.

LECȚIA 7. COMPORTAMENTUL CONSUMATORULUI DE MEDIA – RECEPTOR ȘI EMITĂTOR DE INFORMAȚIE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Auto-eficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	- Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. - Poate evalua în mod independent credibilitatea surselor de informare sau a sfaturilor primite.
Abilități analitice și de gândire critică	- Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. - Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	- Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. - Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	- Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. - Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – recunoască diferitele motive și scopuri ale comunicării prin mass-media și rețelele de socializare;
- O2 – stabilească corelația dintre emițătorul, mesajul și consumatorul de media;
- O3 – identifice impactul pozitiv și negativ al influencerilor
- O4 – descrie felul în care convingerile personale influențează procesul de comunicare prin media.
- O5 – dezvolte abilități critice în evaluarea conținutului produs de influenceri.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, analiza, algoritmizarea.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, internet mobil, Fișă de lucru.

Resurse didactice:

<https://biblioemi.abrm.md/mijloace-de-comunicare-in-masa-factorii-comunicarii-media/>

<https://rm.coe.int/168070e46a>, <https://www.youtube.com/watch?v=D5mejkiTla0>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

În era digitală, media a devenit o componentă esențială a vieții noastre de zi cu zi. De la ziare și reviste tipărite, la emisiuni de televiziune, posturi de radio și platforme online, suntem bombardați constant cu un flux vast de informații. Această abundență de informații poate fi copleșitoare, dar și extrem de influentă asupra gândurilor, atitudinilor și comportamentelor noastre. În acest context, este crucial să înțelegem comportamentul nostru atât ca receptori, cât și ca emițători de informație media.

Ca receptori de informație, suntem expuși zilnic la o gamă largă de mesaje media, care ne informează, ne educă și ne distrează. Totuși, această expunere vine cu responsabilitatea de a analiza critic informațiile primite. Nu toate informațiile pe care le întâlnim sunt verificate și nu toate sursele sunt de încredere. În acest sens, capacitatea noastră de a evalua credibilitatea surselor, de a identifica posibilele prejudecăți și de a recunoaște informațiile manipulatorie devine esențială. Un consumator de media informat și responsabil trebuie să dezvolte abilități de gândire critică pentru a naviga eficient prin oceanul de informații disponibile. Aceasta include verificarea surselor, analizarea intențiilor din spatele informațiilor prezentate și compararea diferitelor perspective pentru a ajunge la o înțelegere echilibrată. De asemenea, este important să fim conștienți de propriile noastre prejudecăți și cum acestea pot influența modul în care interpretăm informațiile.

Pe lângă rolul nostru de receptori, în era digitală, devenim și emițători de informație. Prin intermediul rețelelor de socializare, blogurilor, forumurilor și altor platforme online, avem posibilitatea de a crea și distribui conținut la o scară largă. Această capacitate de a influența publicul larg vine cu o mare responsabilitate. Informațiile pe care le distribuim pot avea un impact semnificativ asupra altor persoane, modelând opinii, atitudini și comportamente.

Ca emițători de informație, trebuie să ne asigurăm că ceea ce distribuim este corect, verificat și prezentat într-un mod echitabil. Trebuie să evităm să contribuim la răspândirea dezinformării sau a zvonurilor nefondate. Este esențial să respectăm etica jurnalistică și să fim conștienți de consecințele potențiale ale acțiunilor noastre.

Comportamentul nostru ca receptori și emițători de informație media nu doar ne influențează pe noi, dar are și implicații mai largi asupra societății. Dezinformarea și știrile false pot provoca panică, diviziune și neîncredere în instituțiile publice. În același timp, accesul la informații corecte și bine documentate poate contribui la o societate mai informată, mai tolerantă și mai capabilă să ia decizii fundamentate. La nivel personal, consumul responsabil de media ne poate ajuta să ne dezvoltăm cunoștințele și înțelegerea lumii din jurul nostru, să ne formăm opinii informate și să participăm activ în viața comunității.

În concluzie, comportamentul consumatorului de media ca receptor și emițător de informație este crucial într-o societate democratică. Dezvoltarea abilităților de gândire critică și a responsabilității în consumul și distribuirea de informații nu doar ne protejează pe noi, ci contribuie și la sănătatea informațională a comunității noastre. Este esențial să fim conștienți de rolul nostru în acest ecosistem media și să ne străduim să fim consumatori și emițători de informație responsabili și etici.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

■ ACTIVITATEA „TRASEUL DE IMPLICARE ÎN MEDIUL ONLINE” (15 MIN.)

Elevii/elevele prezintă propriul „traseu de implicare în mediul online” și modul în care pot deveni mai activi/active în interiorul acestui mediu precum și și a contribui la prevenirea răspândirii dezinformării.

Formulează o concluzie/ idee cu referire la necesitatea implicării active în mediul online pentru a preveni/stopa/combate răspândirii dezinformării.

■ ACTIVITATEA „CINE SUNT INFLUENCERII ?” (20 MIN.)

Activitatea are ca scop familiarizarea elevilor/elevelor cu conceptul de influencer, rolul acestora în societatea contemporană și impactul pe care îl au asupra consumului de informații și produse. Elevii/elevele vor discuta despre diferiți influenceri, tipurile de conținut pe care le produc și cum influențează deciziile și comportamentele consumatorului.

Elevilor/elevelor li se propune să vizualizeze filmulețul publicat de Centrul pentru Jurnalism Independent : „Cine sunt influencerii și care este rolul lor?”

<https://www.youtube.com/watch?v=D5mejkiTla0>

Debrifarea activității

► Ce ați învățat despre influenceri și rolul lor în societate?

Elevii/elevele sunt invitați/invitate să împărtășească cunoștințele dobândite despre cine sunt influencerii și ce tipuri de conținut produc. Pot discuta despre diverse platforme (YouTube, Instagram, TikTok, etc.) și specificul fiecăreia în ceea ce privește influențarea.

► **Cum influențează influencerii deciziile și comportamentele consumatorilor?**

Elevii/elevele vor analiza modul în care influencerii își folosesc platformele pentru a influența opiniile și comportamentele publicului. Se poate discuta despre tehnici precum „storytelling”, parteneriate cu branduri și utilizarea emoțiilor etc.,

► **Care sunt avantajele și dezavantajele influenței pe care o au influencerii?**

Elevii/elevele vor identifica atât aspectele pozitive (promovarea unor cauze bune, educație, caritate, inspirație) cât și aspectele negative (promovarea consumului excesiv, propagarea informațiilor false, influențarea negativă a percepției asupra imaginii de sine).

► **Cum putem evalua credibilitatea și intențiile unui influencer?**

Elevii/elevele vor discuta despre importanța verificării informațiilor, analizării transparenței privind sponsorizările și colaborările, precum și a autenticității conținutului produs.

► **Cum vă simțiți în legătură cu influencerii pe care îi urmăriți și de ce îi urmăriți?**

Aceasta este o întrebare reflectivă care încurajează elevii/elevele să își examineze propriile relații cu influencerii și să înțeleagă impactul acestora asupra lor. Pot discuta despre influencerii care îi inspiră sau cei care le provoacă îndoieli.

► **Cum credeți că ar trebui să se comporte un influencer responsabil?**

Elevii/elevele sunt invitați să descrie caracteristicile unui influencer responsabil, cum ar fi transparența, onestitatea, educația continuă și respectul față de public. Pot discuta și despre exemple de influenceri care demonstrează aceste trăsături.

► **Ce măsuri veți lua pentru a vă asigura că sunteți consumatori critici de conținut influențat?**

Elevii/elevele vor reflecta asupra modului în care vor aplica ceea ce au învățat pentru a deveni consumatori mai critici și mai informați de conținut media. Aceasta poate include verificarea surselor, fiind conștienți de sponsorizări și promovări, și gândirea critică asupra mesajelor primite.

Notă: Această sesiune de debriefare ajută elevii/elevele să reflecteze asupra importanței criticii media și a responsabilității atât din perspectiva consumatorului cât și a creatorului de conținut.

EXTINDERE

Reflecțați asupra relației voastre cu influencerii pe care îi urmăriți. Compune un discurs în care să discuți despre modul în care aceștia îți influențează deciziile și comportamentele, cum evaluezi credibilitatea lor și ce măsuri vei lua pentru a te asigura că rămâi un consumator critic și responsabil.

Notă: Numele influencerului, platformele pe care este activ și tipul de conținut pe care îl produce (modă, fitness, educație, divertisment, etc.). Cum te-a influențat pe tine? Ce ai învățat din modul în care acesta își gestionează prezența online?

LECȚIA 8. REFLECȚIE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Responsabilitate	Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament.
Auto-eficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Abilități	
Empatie	Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	Poate gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

O1 – analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini

O2 – ofere și primească feedback constructiv

O3 – planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

Forme de organizare a grupului de elevi/eleve: în perechi, grup mare.

Metode și procedee didactice: autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza

Resurse didactice: Anexa 1, Anexa 2;

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Etapă de reflectare asupra experienței de învățare stimulează metacogniția și are în vedere conștientizarea competențelor dobândite. Reflecția autentică, profundă, dedicată transformă experiența elevilor/elevelor în ceva ce are semnificație și influențează asupra învățării și dezvoltării elevilor/elevelor. Lecția de reflecție se va axa pe aprecierea, inter-evaluarea, autoevaluarea rezultatelor de diverse tipuri (valori, atitudini, abilități, cunoștințe). Important este să nu grăbim procesul, să oferim timp elevilor/elevelor pentru analiză, comentarii, constatări. E bine ca reflecțiile să se refere atât la individualitatea fiecărui elev/eleve cât și la activitatea grupului: experiențe pozitive, lecții învățate, succese.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

— ACTIVITATEA „VORBEȘTE DOAR UN MINUT ” (15 MIN.)

Elevii/elevele formează un cerc.

- Se transmite o pălărie, de la elev/elevă la elev/elevă, în care se află bilețele ce conțin afirmații – principiile media *Anexa 1*
- Aleatoriu, șase opt elevi/eleve trebuie să introducă mâna în pălărie și să aleagă un bilețel, fără să se uite în pălărie și au la dispoziție două minute, un minut să se pregătească și un minut să vorbească fără întrerupere despre afirmația scrisă pe bilețel. Regula este să vorbească fără ezitări și fără repetiții.
- Rugați pe fiecare să-și prezinte „discursul”, pe rând.
- După fiecare discurs, acordați maximum două minute pentru scurte comentarii din partea colegilor/colegerelor.

Debrifarea activității

- A fost dificil să vorbiți despre aceste teme fără întrerupere, timp de un minut?
- Care au fost cele mai dificile afirmații și de ce?

Reflecții în perechi asupra competențelor dezvoltate (20 min.)

Profesorul propune elevilor/elevelor să lucreze în perechi pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii/elevele se vor sprijini reciproc pentru a identifica situații în care ei/ele au manifestat pe parcursul activităților din cadrul unității de conținut comportamentele corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegere critică ce reprezintă competențele specifice, completând *Anexa 2*. Elevii/elevele trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important de precizat elevilor/elevelor că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care ei/ele au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi/eleve în cadrul perechilor.

Împărtășirea experienței obținute (15 min.)

Elevii/elevele prezintă în fața întregii clase, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat.

■ ANEXA 1. FIȘA DE LUCRU NR. 1

- Libertatea de expresie reprezintă temelia democrației.
- Diferențierea faptelor de opinii reprezintă o abilitate de bază și o obligație.
- Transparența asigură credibilitatea și înțelegerea știrilor.
- Pentru a fi eficiente informațiile trebuie verificate.
- Multitudinea surselor de informare.
- *În societatea actuală sursele mass-media trebuie să dea voce cetățenilor.*

■ ANEXA 2. FIȘA DE LUCRU NR. 2

Descriptori de competență	Activitatea sau situația când s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple oferite de coleg

Notă: Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități și care sunt preluați din Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Educație pentru societate în Învățământul profesional tehnic.

Unitatea de învățare II: Pluralismul – instrument al democrației

LECȚIA 1. PLURALISM DE OPINIE – A ÎNVĂȚA DESPRE ȘI DE LA ALȚII

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane.
Abilități de cooperare	Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Abilități de rezolvare a conflictelor	Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	Poate explica de ce persoanele aparținând altor culturi pot urma norme de comunicare verbală și nonverbală diferite, care au sens din propria lor perspectivă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – înțeleagă semnificația pluralismului și a diversității de idei într-o societate democratică.
- O2 – înțeleagă rolul pluralismului de opinii într-o societate democratică.
- O3 – se implice în discuții publice și în situații de luare a deciziilor.
- O4 – aplice abilitățile de argumentare și dezbateri.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, individual.
- **Metode și procedee didactice:** discuție dirijată, problematizarea, brainstorming, analiza, propoziții neterminate.

Materiale necesare: pix, caiet de notițe, Fișă de lucru nr.1, cariocă, foi flipchart.

Resurse didactice:

http://childhub.org/sites/default/files/1.5_solutionarea_conflictelor.pdf;

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/part-1/unit-3/>;

<https://www.youtube.com/watch?v=WRKYv4Ek0CY>

CASETA CU INFORMAȚII

Pluralismul pornește de la recunoașterea diversității. Într-o democrație, pluralismul este un principiu director care permite coexistența pașnică de interese diferite, convingeri și moduri de viață. Pluralismul recunoaște diversitatea de interese și consideră că este imperativ ca membrii să se acomodeze diferențelor prin implicarea în negocieri de bună-credință.

Pluralismul nu se opune diversității, ci dimpotrivă o presupune și se bazează, pe aceasta. Lipsa diversității de interese, valori, programe politice, de concepții și valori filosofice, etice, religioase etc., înseamnă și lipsa pluralismului.

Pluralismul de opinie este unul dintre pilonii fundamentali ai unei societăți democratice. Într-o lume caracterizată de diversitate culturală, religioasă și ideologică, capacitatea de a respecta și înțelege opiniile diferite este esențială pentru coexistența pașnică și dezvoltarea socială. În cadrul disciplinei „Educație pentru societate”, tema pluralismului de opinie oferă elevilor/elevelor oportunitatea de a explora și de a înțelege importanța diversității de opinii și modul în care aceasta contribuie la consolidarea unei societăți echitabile și incluzive.

Pluralismul de opinie se referă la acceptarea și respectarea faptului că oamenii pot avea puncte de vedere diferite asupra aceluși probleme. Acest concept este crucial pentru funcționarea democrațiilor, deoarece permite exprimarea liberă a ideilor și încurajează dezbaterile constructive. Prin expunerea la o varietate de perspective, indivizii pot să-și extindă orizonturile, să-și îmbunătățească abilitățile de gândire critică și să dezvolte o înțelegere mai profundă a lumii înconjurătoare.

În contextul educațional, pluralismul de opinie joacă un rol vital în formarea cetățenilor responsabili și informați. Elevii/elevetele din anul III de studii, aflați în pragul maturității și pregătindu-se să devină membri activi ai societății, trebuie să învețe să navigheze într-un mediu diversificat, să-și exprime opiniile cu claritate și respect și să fie deschiși la dialoguri constructive. Abilitatea de a respecta și de a învăța de la cei cu opinii diferite este esențială pentru dezvoltarea personală și profesională.

De-a lungul acestei unități de învățare, elevii/elevele vor explora mai multe aspecte ale pluralismului de opinie. Vor învăța despre istoria și evoluția acestui concept, despre importanța sa în democrație și despre modul în care poate fi aplicat în viața de zi cu zi. Vor analiza cazuri reale în care pluralismul de opinie a jucat un rol crucial în rezolvarea conflictelor și în promovarea păcii și înțelegerii. De asemenea, vor avea ocazia să participe la discuții, jocuri de roluri și alte activități practice care să le permită să aplice și să interiorizeze aceste concepte.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

ACTIVITATEA „DIVERSITATEA DE OPINII” (10 MIN.)

În cadrul acestei activități, profesorul va invita elevii/elevele să explice **cum ar proceda în una din următoarele situații** (sau altă situație asemănătoare):

A. „Două surori se ceartă pentru o portocală:

- **Portocala este a mea. Eu am nevoie de ea!** zice una din ele.
- **Nu, eu am și mai mare nevoie de ea, este a mea!** zice cealaltă”.

Profesorul continuă situația expusă anterior: „Intervine mama acestor fete, taie portocala în două părți egale și dă câte o jumătate fiecăreia. Una din surori curăță portocala, aruncă coaja și o mănâncă. Cealaltă curăță portocala, aruncă conținutul și păstrează coaja, deoarece vrea să facă din ea dulceață”.

B. „Două persoane au o neînțelegere într-o bibliotecă. Una dintre ele dorește să deschidă fereastra, iar cealaltă dorește ca aceasta să rămână închisă. Negociază multă vreme: pe jumătate deschisă, închisă ... aproape închisă. Nu reușesc să ajungă la o soluție. La un moment dat, la masa lor vine o a treia persoană care întreabă de ce se ceartă. Prima răspunde: **„Vreau aer proaspăt, de asta fereastra trebuie să fie deschisă”**, iar a doua răspunde: **„Nu vreau să stau în curent, de asta fereastra trebuie să fie închisă”**.

Apoi profesorul continuă situația expusă anterior: „După o secundă, cea de-a treia se îndreaptă către o altă fereastră lângă un rând de mese din apropiere și o deschide. Amândouă persoanele sunt satisfăcute și continuă să citească fără să se mai certe.”

Elevilor/elevelor li se propune să comenteze pe marginea cazului descris, astfel 5-6 elevi/eleve vor prezenta un monolog de 30 secunde în care vor relata: ce ne învață această situație, ce gânduri, judecăți, emoții au legate de situația descrisă?

Concluzii

Acest caz descrie o diferență de opinii, nevoi a două persoane. Această diferență de opinii, nevoi creează tensiuni și probleme. O discuție deschisă ar putea soluționa cazul. Dacă persoanele ar fi comunicat, ar fi verbalizat nevoile, la sigur nu ar fi apărut neclarități și neînțelegeri. Dacă ar fi fost expuse nevoile, tot ce-i posibil că s-ar fi **identificat o soluție pozitivă, care ar fi convenit ambelor părți** (tuturor). Exact în același mod putem acționa și în soluționarea unor probleme ce afectează un număr mai mare de persoane, comunități, țară/țări.

Debrifarea activității

- E acceptabil ca persoanele să aibă nevoi, opinii diferite?
- Ce lecție ați învățat din fiecare situație prezentată?
- Cum ați fi gestionat voi personal aceste situații? Ați proceda diferit? De ce?

- Ce ne arată aceste exemple despre importanța înțelegerii nevoilor și perspectivelor celorlalți?
- De ce într-o societate democratică se acceptă pluralismul și diversitatea de idei?
- La ce poate duce pluralismul, diversitatea de idei, opinii? (se evidențiază riscurile și avantajele).

■ ACTIVITATEA „PLURALISMUL DE OPINII ” (30 MIN.)

Profesorul începe activitatea prin explicarea termenului „pluralism de opinii”. Se definește pluralismul de opinii ca fiind acceptarea și respectarea diversității de idei și perspective într-o societate. Se explică importanța pluralismului de opinii în democrație: încurajarea dezbaterii, promovarea inovării și luarea de decizii informate.

Exemple Reale:

Profesorul oferă la alegere câteva exemple de situații istorice sau actuale în care pluralismul de opinii a fost esențial (de exemplu, mișcarea pentru drepturile civile, dezbaterile despre schimbările climatice, etc.). (Anexa 1)

Instrucțiuni:

Elevilor/elevelor li se propun 2 subiecte pentru a pregăti argumente pro și contra. (subiectele pot fi propuse la alegere)

Distribuirea subiectelor:

- Subiectul 1. Dezbateră privind vaccinarea obligatorie
- Subiectul 2. Dezbateră privind drepturile reproductive și accesul la avort

Pregătirea Argumentelor:

- Fiecare elev/elevă are 5 minute pentru a pregăti câte un argument pro / contra. Profesorul poate circula prin clasă pentru a oferi ghidare și a răspunde la întrebări.
- Elevii/elevele trebuie să ia în considerare atât avantajele cât și dezavantajele perspectivei lor.

Prezentarea Argumentelor:

- Fiecare elev/elevă își prezintă argumentul pro/contra timp de 2 minute.
- După prezentarea tuturor argumentelor pro/contra, urmează 1 minut pentru întrebări și răspunsuri între elevi/eleve.

Debrifarea activității

Profesorul facilitează o discuție în plen, adresând următoarele întrebări pentru a stimula reflecția și analiza:

- Ce argumente v-au surprins sau v-au schimbat perspectiva?
- Cum putem asigura un mediu de discuție respectuos și constructiv într-o democrație?
- Cum putem contribui fiecare la promovarea pluralismului de opinii în comunitatea noastră?

Concluzii

Profesorul/profesoara sintetizează discuțiile și subliniază punctele cheie: importanța respectului reciproc, beneficiile diversității de idei, rolul pluralismului de opinii în inovare și progres social.

EXTINDERE

Elevii/elevele sunt invitați/te să scrie un exemplu personal sau cunoscut în care pluralismul de opinii a jucat un rol important.

Variantă alternativă

Profesorul propune elevilor/elevelor să vizioneze filmulețul: „Pluralismul și Societatea Civilă” <https://www.youtube.com/watch?v=WRKYv4Ek0CY>, produs în cadrul proiectului „Europa vizuală acasă”, realizat de Asociația „URMA ta” și finanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer, în cadrul Programului de granturi „Dezvoltarea societății civile la nivel local în Republica Moldova”

Debrifarea activității

- Care sunt principalele idei prezentate în filmuleț despre pluralism și societatea civilă?
- Identificați și descrieți cel puțin trei idei centrale discutate în filmuleț.
- Cum este definit pluralismul în contextul filmulețului?
- Care este rolul societății civile în promovarea pluralismului?

Discutați despre importanța organizațiilor și grupurilor din societatea civilă în susținerea diversității de opinii și perspective.

- Dați un exemplu concret din filmuleț despre cum poate pluralismul să contribuie la rezolvarea problemelor sociale.
- Ce provocări sunt asociate cu menținerea unei societăți pluraliste?
- Cum puteți contribui, ca cetățeni, la promovarea pluralismului și a societății civile?

Profesorul va rezuma discuțiile și va sublinia importanța pluralismului și a unei societăți civile active pentru democrație. Elevii/elevele vor avea ocazia să pună întrebări suplimentare și să discute despre cum pot aplica conceptele învățate în viața lor de zi cu zi.

ANEXA 1

Dezbaterea despre schimbările climatice

Schimbările climatice reprezintă un subiect major de dezbatere în societatea contemporană, cu opinii diverse privind cauzele, efectele și soluțiile necesare. Comunitatea științifică, majoritar, susține că activitățile umane, în special arderea combustibililor fosili, contribuie semnificativ la încălzirea globală. Pe de altă parte, există și voci sceptice care contestă amploarea impactului uman sau chiar existența schimbărilor climatice. În arena politică, diverși actori propun soluții variate, de la adoptarea surselor de energie regenerabilă și implementarea de politici de reducere a emisiilor de carbon, până la investiții în tehnologii de geo-inginerie. Această diversitate de opinii stimulează dezbaterea publică și generează o gamă largă de politici și inițiative menite să abordeze problema schimbărilor climatice. Prin pluralismul de opinii, societatea poate analiza diferite perspective și alege cele mai eficiente și sustenabile soluții.

Drepturile LGBTQ+ și legislația pentru egalitatea de căsătorie

Mișcarea pentru drepturile LGBTQ+ a cunoscut o diversitate de opinii și abordări în lupta pentru egalitate și recunoaștere. În multe țări, dezbaterea asupra căsătoriei între persoane de același sex a implicat o varietate de perspective, de la susținătorii drepturilor egale, care au promovat legislația pentru egalitatea de căsătorie, până la opoziția conservatoare, care a invocat tradiția și valorile religioase. În Statele Unite, decizia istorică a Curții Supreme în cazul Obergefell v. Hodges din 2015, care a legalizat căsătoriile între persoane de același sex, a reflectat pluralismul de opinii prezent în societate. Aceasta a fost precedată de ani de debateri, proteste și campanii de sensibilizare,

fiecare parte contribuind la discuția publică. Pluralismul de opinii a permis o analiză comprehensivă a argumentelor și a condus la recunoașterea drepturilor egale, evidențiind importanța respectării diversității de idei într-o societate democratică.

Dezbaterile asupra vaccinării obligatorii

Vaccinarea obligatorie a devenit un subiect de intensă dezbatere, mai ales în contextul pandemiei de COVID-19. În timp ce majoritatea experților în sănătate publică și a organizațiilor internaționale, precum Organizația Mondială a Sănătății, susțin vaccinarea obligatorie pentru a atinge imunitatea colectivă și a proteja sănătatea publică, există și grupuri care se opun din diverse motive. Acestea includ preocupări legate de libertatea individuală, suspiciuni față de siguranța vaccinurilor și teorii ale conspirației. Guvernele și autoritățile de sănătate au trebuit să navigheze prin acest peisaj complex de opinii, implementând campanii de informare, consultând experți și adoptând politici menite să echilibreze drepturile individuale cu necesitățile colective de sănătate. Pluralismul de opinii a fost esențial pentru înțelegerea preocupărilor diverse și pentru formularea unor politici care să fie acceptate de cât mai multe segmente ale societății.

Criza refugiaților din Europa (2015)

Criza refugiaților din 2015, când milioane de oameni au fugit din zone de conflict precum Siria, Afganistan și Irak, a adus în prim-plan pluralismul de opinii în Europa. Guvernele, organizațiile neguvernamentale, cetățenii și mass-media au avut perspective diverse asupra modului de gestionare a crizei. Unele țări, precum Germania, au adoptat politici deschise de primire a refugiaților, bazate pe argumente umanitare și economice. Altele, precum Ungaria, au adoptat politici restrictive, invocând securitatea națională și identitatea culturală. Dezbaterile publice și politice au reflectat o gamă largă de opinii privind imigrația, solidaritatea europeană și responsabilitatea internațională. Pluralismul de opinii a fost crucial pentru dezvoltarea unor soluții variate și pentru adaptarea politicilor naționale și europene la complexitatea crizei.

Drepturile reproductive și accesul la avort

Dezbaterile privind drepturile reproductive și accesul la avort este un alt exemplu de pluralism de opinii. În multe țări, această problemă este intens dezbătută între susținătorii dreptului femeilor de a decide asupra propriului corp și cei care se opun avortului din motive religioase, morale sau etice. În Statele Unite, decizia istorică *Roe v. Wade* din 1973 a legalizat avortul la nivel federal, dar această hotărâre a fost contestată și dezbătută de-a lungul decadelor, culminând cu decizia *Dobbs v. Jackson Women's Health Organization* din 2022, care a anulat *Roe v. Wade* și a permis statelor să-și stabilească propriile legi privind avortul. Pluralismul de opinii în această dezbatere reflectă diversitatea valorilor culturale și religioase și subliniază importanța dialogului democratic în formularea politicilor publice.

Educația sexuală în școli

Educația sexuală în școli este un subiect controversat care reflectă pluralismul de opinii în societate. Unii susținători argumentează că educația sexuală comprehensivă este esențială pentru a informa tinerii despre sănătatea sexuală, prevenirea bolilor cu transmitere sexuală și contracepție. Alții, însă, susțin abordări mai abstenenționiste sau consideră că educația sexuală ar trebui să fie responsabilitatea exclusivă a părinților, invocând valori religioase și morale. Diferitele abordări ale educației sexuale reflectă diversitatea culturală și valorică a societăților și subliniază importanța dialogului și consensului în elaborarea politicilor educaționale. Pluralismul de opinii în această dezbatere asigură că toate perspectivele sunt considerate în formularea programelor școlare.

LECȚIA 2. RESPECTAREA DIVERSITĂȚII ȘI PLURALISMULUI ÎNTR-O SOCIETATE DEMOCRATICĂ

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	- Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. - Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	- Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. - Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Toleranța ambiguității	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane.
Abilități de cooperare	- Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului atunci când se confruntă cu o problemă. - Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	Poate reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – înțeleagă conceptele de diversitate și pluralism într-o societate democratică.
- O2 – exprime propriile opinii despre pluralism și diversitate printr-un enunț creativ și colaborativ.
- O3 – dezvolte abilitățile de colaborare și discuție constructivă în grupuri.
- O4 – reflecteze asupra importanței diversității și pluralismului pentru funcționarea unei democrații sănătoase.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic, grup mare.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, organizator grafic.

Materiale necesare: tablă/flipchart, caiet de notițe, markere, pixuri și hârtie pentru notițe, internet mobil.

Timp alocat: 45 minute

Resurse didactice:

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-6/chapter-7/exercise-1/>

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/part-1/unit-3/>

Exercițiul 7.1, „Zidul tăcerii”, din *Predarea democrației*, ECD/EDO Volumul VI, Consiliul Europei, Strasbourg, 2008, p. 62

CASETA CU INFORMAȚII

În cadrul acestei lecții elevii/elevele vor discuta despre un subiect esențial pentru înțelegerea și funcționarea unei societăți democratice: respectarea diversității și pluralismului. Aceste concepte sunt fundamentale pentru a ne asigura că toți cetățenii au drepturi egale și sunt tratați cu respect, indiferent de diferențele de opinie, cultură, religie sau interese.

Diversitatea se referă la varietatea și diferențele dintre oameni, incluzând aspecte precum etnia, cultura, religia, genul, orientarea sexuală, vârsta și multe altele. Într-o societate democratică, diversitatea este considerată o resursă valoroasă, care îmbogățește viața socială, culturală și economică.

Pluralismul este conceptul care recunoaște și respectă această diversitate. Într-o societate pluralistă, se acceptă și se promovează coexistența pașnică a diferitelor grupuri și perspective. Pluralismul înseamnă nu doar toleranță, ci și aprecierea și susținerea activă a diversității.

Într-o democrație sănătoasă, diversitatea și pluralismul joacă un rol crucial. Ele contribuie la îmbogățirea culturală. Diversitatea aduce o varietate de perspective și experiențe, ceea ce duce la o viață culturală mai bogată și mai vibrantă. *Inovație și creativitate.* Diferitele perspective și idei stimulează inovația și soluțiile creative la problemele sociale. *Justiție și echitate.* Pluralismul promovează egalitatea și dreptatea, asigurându-se că toate vocile sunt auzite și respectate.

Elevii/elevele vor începe lecția printr-o activitate de brainstorming numită „*Pluralismul într-o societate democratică*”, unde vor lucra în grupuri pentru a exprima și discuta concepțiile despre pluralism și diversitate. Apoi vom avea o sesiune de reflecție și feedback, unde vor putea împărtăși gândurile și descoperirile.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

Profesorul menționează că astăzi în cadrul lecției vom discuta despre legăturile dintre diversitate, pluralism și democrație. Aceste concepte sunt fundamentale pentru înțelegerea modului în care funcționează societatea noastră și pentru aprecierea valorii fiecărei persoane în comunitatea noastră.

Începem cu câteva exemple care ilustrează diversitatea:

- *Angajații și angajatorii au o dispută legată de salarii și programul de lucru.*
- *Tinerii vor ca o clădire goală să fie transformată în centru pentru tineret. Locuitorii din zonă se tem că va fi prea mult zgomot în timpul nopții.*

Conceptul de diversitate se referă la felurile în care oamenii sunt diferiți – în ceea ce privește interesele lor, dar și în multe alte moduri: stilul de viață, originea etnică, credințe și valori, statutul social, genul, generația, dialectul și regiunea (urban sau rural, de exemplu). Diversitatea crește de asemenea ca o caracteristică a schimbării sociale și economice.

Conform teoriilor pluralismului, nimeni nu știe care este „binele comun” înainte să aibă loc o discuție publică despre acest lucru. Binele comun este ceva ce poate fi negociat. Să luăm două dintre exemplele de mai sus.

- *Angajații și angajatorii trebuie să fie de acord cu un salariu care le asigură angajaților un standard de viață decent și le permite angajatorilor să mențină cheltuielile sub control.*
- *Problema centrului de tineret poate fi rezolvată prin construirea centrului, dar impunerea de reguli astfel încât vecinii să fie protejați de un zgomot prea mare. Cea mai bună soluție trebuie să fie găsită prin dialog și negociere, iar rezultatul este de cele mai multe ori un compromis.*

ACTIVITATEA „BRAINSTORMING – PLURALISMUL ÎNTR-O SOCIETATE DEMOCRATICĂ” (35 MIN.)

- Profesorul introduce tema lecției: „Respectarea diversității și pluralismului într-o societate democratică”.
- Se explică ce înseamnă diversitatea și pluralismul: recunoașterea și acceptarea diversității de opinii, culturi, religii și interese într-o societate democratică.
- Se subliniază importanța respectării diversității și pluralismului pentru funcționarea unei democrații sănătoase.

Instrucțiuni: (10 min.)

- Elevii/elevele sunt împărțiți/te în grupuri de câte cinci membri.
- Fiecare grup se așază în semicerc în fața unei foi mari de hârtie prinsă pe perete sau se așază în jurul unei mese cu o foaie mare de hârtie.
- Profesorul explică că fiecare grup va lucra în liniște pentru a scrie un enunț care să exprime concepția lor despre diversitate și pluralism: **„Pluralismul și diversitatea într-o societate democratică sunt...”**

Scrierea enunțurilor (10 min.)

- Elevii/elevele scriu individual, în liniște, pe poster, reacționând la propozițiile sau cuvintele notate de colegii lor.
- Exemple de începere a enunțurilor: „Pluralismul și diversitatea sunt importante pentru că...”, „Într-o societate democratică, diversitatea...”, „Respectarea diversității și pluralismului ajută la...”

Prezentarea și discuția (15 min.)

După expirarea timpului alocat pentru scriere, fiecare elev/elevă alege și citește o propoziție pe care nu a scris-o el. Fiecare grup prezintă rezultatele în fața clasei.

Discuție în clasă bazată pe următoarele întrebări:

- „Am învățat că diversitatea și pluralismul...”
- „Am descoperit că respectarea diversității...”
- „Aș dori să discut despre cum pluralismul poate...”

Debrifarea activității

- Cum ați găsit procesul de lucru și de exprimare a opiniilor în liniște?
- Ce a fost ușor/dificil de realizat în această activitate?
- Care sunt cele mai importante și interesante lucruri pe care le-ați învățat despre diversitate și pluralism?
- Ce putem învăța din acest exercițiu?
- Cum poate pluralismul să contribuie la o democrație mai incluzivă și participativă?

EXTINDERE

Elevii/elevele sunt invitați să identifice surse suplimentare de informații despre diversitate și pluralism și să prezinte exemple concrete din diferite țări. Aceștia pot lucra în grupuri pentru a crea prezentări/afișe sau a nota în caiet care să ilustreze importanța respectării diversității și pluralismului într-o societate democratică.

Variantă alternativă

În cadrul acestei lecții, profesorul va introduce tema „Respectarea diversității și pluralismului într-o societate democratică”. Elevii/elevele vor învăța despre diversitate și pluralism, care presupun recunoașterea și acceptarea diferitelor opinii, culturi, religii și interese într-o societate democratică. Aceste concepte sunt esențiale pentru funcționarea sănătoasă a unei democrații, iar respectarea lor promovează egalitatea și justiția. Elevii/elevele vor fi împărțiți în grupuri a câte cinci membri. Fiecare grup va primi o foaie mare de hârtie și markere. Profesorul va explica activitatea principală, denumită „Galeria Pluralismului”. Fiecare grup va lucra împreună pentru a crea un poster care să reprezinte concepția lor despre diversitate și pluralism într-o societate democratică. Elevii/elevele vor lucra în liniște pentru desena imagini/schițe care să exprime ideile lor despre diversitate și pluralism. După expirarea timpului alocat pentru crearea posterelor, fiecare grup își va afișa posterul în fața clasei. Fiecare grup va alege un reprezentant care să prezinte posterul și să explice ideile principale ale grupului. Profesorul va facilita apoi o discuție bazată pe următoarele întrebări:

„Am învățat că diversitatea și pluralismul...” „Am descoperit că respectarea diversității...” „Aș dori să discut despre cum pluralismul poate...”

LECȚIA 3. NEGOCIEREA ÎN INTERESUL BINELUI COMUN: PREZENTAREA ȘI DISCUTAREA POZIȚIILOR (PARTEA I)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil.
Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii	Îi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Toleranța la ambiguitate	Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane.
Abilități de cooperare	Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Abilități de rezolvare a conflictelor	Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	Poate reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

O1 – înțeleagă conceptele de pluralism și bine comun.

O2 – înțeleagă necesitatea soluționării problemelor în interesul binelui comun.

- O3 – exploreze cele patru perspective politice de bază: liberal, social-democrat, conservator și ecologist.
- O4 – explice pozițiile principale ale orientării politice pe care o reprezintă, utilizând argumente și date relevante.
- O5 – identifice cel puțin trei asemănări și trei diferențe între orientările politice.

Strategii didactice:

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic, individual.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, simularea.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, Fișe de lucru.

Resurse didactice:

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/part-1/unit-3/material-for-teachers-5/>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Negocierea reprezintă procesul prin care două sau mai multe părți, între care există interdependență, dar și divergențe, optează în mod voluntar pentru conlucrare în vederea ajungerii la un acord reciproc avantajos.

Negocierea în interesul binelui comun reprezintă un pilon esențial al democrației și al funcționării eficiente a unei societăți pluraliste. În contextul pluralismului politic, diversitatea de opinii și convingeri politice nu doar că este permisă, ci este încurajată, pentru a reflecta multitudinea de perspective ale cetățenilor. Această diversitate necesită un cadru de negociere și dialog pentru a ajunge la decizii care să servească interesul general. Pluralismul politic presupune existența mai multor partide și grupuri politice, fiecare cu propriile sale ideologii și programe. Aceste entități trebuie să interacționeze și să își prezinte pozițiile în mod clar și transparent. Procesul de negociere începe cu prezentarea acestor poziții, unde fiecare parte își argumentează punctul de vedere, aducând în față date, valori și interese specifice. Este esențial ca aceste poziții să fie comunicate eficient, pentru a asigura că toate părțile implicate înțeleg pe deplin perspectivele celorlalți.

Discutarea pozițiilor implică un dialog deschis și constructiv, unde ascultarea activă joacă un rol crucial. Participanții la negociere trebuie să fie dispuși să asculte argumentele celorlalți, să le înțeleagă preocupările și să identifice punctele comune și diferențele. Această abordare permite o evaluare echitabilă a tuturor opțiunilor disponibile și ajută la construirea unui consens sau la găsirea unui compromis acceptabil pentru toți.

Un aspect fundamental al negocierii în interesul binelui comun este focalizarea pe soluții care să beneficieze întreaga comunitate, nu doar un grup restrâns de interese. În acest sens, negocierile trebuie să fie ghidate de principii de echitate, justiție și respect reciproc.

Elevii/ elevele vor negocia în cadrul acestor lecții în interesul binelui comun în contextul pluralismului politic, care este esențial pentru stabilitatea și prosperitatea unei societăți democratice. Prin prezentarea clară și discutarea constructivă a pozițiilor politice, elevii/elevele implicați/implicate pot ajunge la soluții care să reflecte diversitatea de opinii și să promoveze binele comun. Acest proces necesită respect, empatie și un angajament ferm față de valorile democratice și principiile de pluralism.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

— ACTIVITATEA „FAMILIARIZAREA CU PRINCIPALELE ORIENTĂRI POLITICE” (20 MIN.)

Profesorul explică conceptele de pluralism și bine comun, subliniind importanța diversității de perspective politice și a pluralismului pentru o democrație sănătoasă.

Introducerea activității

- Profesorul va plasa pe tablă sau pe o bancă 4 fișe, fiecare reprezentând câte un grup politic: liberal, social-democrat, conservator și ecologist. Pe fiecare fișă sunt scrise sloganul grupului și principalele idei susținute de acesta. (*Anexa 1*)
- Profesorul va prezenta pe scurt orientările politice reprezentate de aceste grupuri și va explica obiectivele activității.

Discuții în grupuri

- Elevii/elevele vor fi împărțiți/împărțite în 4 grupuri, fiecare grup analizând ideile de bază ale celor patru orientări politice.
- Fiecare grup va discuta despre asemănările și diferențele dintre orientări și va nota aspectele asupra cărora ar dori explicații sau clarificări.
- Este esențial ca toți elevii/elevele să aibă contact cu ideile de bază ale tuturor orientărilor politice și să le analizeze inițial fără a exprima o preferință.

Clarificări și explicații

- Profesorul va răspunde solicitărilor și va oferi clarificări privind aspectele neclare notate de grupuri.
- Se va sublinia că fiecare orientare politică are priorități și o agendă specifică, care susține anumite grupuri de interese sau idei, determinând astfel poziționarea grupului în legătură cu teme de interes general.

Împărțirea pe grupuri

Profesorul va invita elevii/elevele să aleagă unul dintre cele patru grupuri politice pentru activitățile ulterioare și să își treacă numele în tabelul pregătit. (*opțional scris pe tablă, printat, scris la calculator proiectat*).

Grupul liberal	Grupul social-democrat	Grupul conservator	Grupul ecologist
Libertate	Egalitate	Securitate	Mediu
„Nu există riscuri, nu există nici libertate”	„Uniți rezistăm – împărțiți cădem”	„Un stat puternic într-o economie sănătoasă”	„Nu poți să mănânci bani”
<i>Membrii</i>	<i>Membrii</i>	<i>Membrii</i>	<i>Membrii</i>

Se va menționa că alegerea grupului poate fi influențată de propriile opțiuni sau de curiozitatea de a vedea cum sunt formulate argumentele din perspectiva aceluia grup.

În următoarele ore, membrii fiecărui grup vor exprima puncte de vedere bazate pe ideile de bază ale orientării politice respective, indiferent dacă în realitate susțin sau nu aceste idei.

ACTIVITATEA „ALEGEREA PREȘEDINTELUI GRUPULUI” (20 MIN.)**Explicați importanța rolului de președinte**

- Subliniați că președintele grupului va avea un rol crucial în ghidarea discuțiilor, asigurarea participării active a tuturor membrilor și reprezentarea ideilor grupului.
- Precizați că președintele trebuie să fie o persoană care va comunica clar, coordona eficient și inspira încredere în restul grupului.

Asigurați-vă că elevii/elevele înțeleg responsabilitățile președintelui

- Coordonarea discuțiilor din grup și asigurarea că fiecare membru își poate exprima opinia.
- Consolidarea ideilor și propunerilor grupului într-o prezentare coerentă.
- Reprezentarea grupului în fața clasei și răspunderea la întrebările colegilor.

Pași pentru elevi/eleve

Discuții de grup:

- Fiecare grup politic discută intern pentru a identifica elevii/elevele care ar putea fi lideri.
- Fiecare elev/elevă interesat de rolul de președinte poate prezenta un scurt discurs în care explică de ce ar fi potrivit pentru acest rol și cum intenționează să coordoneze grupul.

Votarea

- Fiecare membru al grupului își exprimă votul pentru persoana care consideră că poate cel mai bine să exprime și să apere ideile grupului.
- Votul poate fi deschis sau secret, în funcție de preferințele grupului și de instrucțiunile profesorului.

Atribuirea responsabilităților

- Președintele ales va prelua responsabilitățile de coordonare a discuțiilor și de prezentare a grupului la activitățile ulterioare.

Debrifarea activității

- Cum a decurs procesul de alegere a președintelui grupului?
- A fost dificil să alegeți un președinte? De ce sau de ce nu?
- A existat consens sau au fost diferențe de opinie?
- Ce calități credeți că sunt importante pentru un președinte de grup eficient?
- Care dintre aceste calități au fost prezente în persoana aleasă?
- Cum a influențat aceasta decizia voastră?
- Cum ați colaborat în grup pentru a ajunge la o decizie?
- Toți membrii grupului și-au exprimat opiniile?
- A fost procesul de votare corect și transparent?
- Cum ați putea aplica aceste lecții în alte situații de grup sau proiecte viitoare?

Profesorul va anunța elevii/elevele că activitățile desfășurate în cadrul lecției „Negocierea în interesul binelui comun: prezentarea și discutarea pozițiilor” *Partea I*, vor continua la lecția următoare cu tema „Negocierea în interesul binelui comun: prezentarea și discutarea pozițiilor” *Partea II*. și vor trece la următoarea etapă, unde vor dezvolta competențele de negociere și compromis în cadrul acestor grupuri politice formate.

Pentru a fi pregătiți pentru această activitate, elevii/elevetele vor avea următoarea sarcină:

EXTINDERE

Identificați 2-3 caracteristici / trăsături suplimentare, despre orientarea politică a grupului din care faceți parte (liberal, social-democrat, conservator, ecologist). Documentați-vă asupra politicilor și propunerilor specifice ale acestei grupări, **în special în domeniul educației**. Găsiți exemple de politici implementate în diverse țări care reflectă aceste idei. Informațiile se vor nota în caiet.

ANEXA 1. ORIENTĂRILE POLITICE

Punctul de vedere liberal: libertatea individuală pe primul loc

- Principii cheie: libertate personală și responsabilitate.
- Protecția drepturilor umane și civile.
- Comerțul liber și competiția ca motoare ale progresului, modernizării și bunăstării.
- Capitalismul funcționează cel mai bine când este lăsat în pace.
- Un stat puternic – dar care se limitează la aplicarea legii.
- Ajutoarele sociale generoase îi fac pe oameni leneși.
- Efortul personal și succesul trebuie să merite – limitarea impozitelor pe venituri și profit

Slogan: „NU EXISTĂ RISCURI, NU EXISTĂ NICI LIBERTATE”.

Punctul de vedere social democrat: egalitatea pe primul loc

- Principii cheie: egalitate, solidaritate, securitate socială.
- Protecția celor slabi, a celor săraci, a celor mai puțin privilegiați.
- Dacă nu este controlat, capitalismul va accentua diviziunea socială. Nu există alternativă la capitalism, dar efectele sale trebuie să fie controlate și corectate prin mijloace politice.
- Avem nevoie de un sistem de securitate socială pentru a avea grijă de familii, invalizi, bolnavi, bătrâni, șomeri și săraci.
- Solidaritatea înseamnă că cei puternici îi sprijină pe cei care au nevoie de ajutor.
- Slogan: „UNIȚI REZISTĂM–ÎMPĂRȚIȚI CĂDEM”

Punctul de vedere conservator: securitatea pe primul loc

- Principii cheie: securitate și stabilitate.
- Un stat puternic este important pentru a proteja țara de pericole și amenințări.
- Un stat puternic se bazează pe o economie modernă, eficientă.
- Accentuarea diviziunii sociale trebuie să fie evitată.
- Familia necesită protecție specială.
- Cetățenii trebuie să ceară sprijin doar dacă nu pot face singuri față problemelor.
- Slogan: „UN STAT PUTERNIC ÎNTR-O ECONOMIE SĂNĂTOASĂ”.

Punctul de vedere ecologist: mediul natural pe primul loc

- Principii cheie: protecția mediului natural, responsabilitatea față de generațiile viitoare.
- Modul prezent de viață, adaptat creșterii economice și consumului de combustibili fosili, reprezintă o amenințare serioasă pentru viitorul nostru.

- Sunt necesare acorduri internaționale pentru a proteja mediul la nivel global.
- Avem o responsabilitate față de generațiile viitoare și față de întreaga planetă.
- Schimbările mici din viața de zi cu zi contează.
- Slogan: „NU POȚI SĂ MĂNÂNCI BANI”.

Variantă alternativă

■ ACTIVITATEA „SIMULAREA UNEI ȘEDINȚE A CONSILIULUI LOCAL”

Elevii/elevele vor participa la o simulare a unui consiliu local în care vor discuta și vor lua decizii asupra unui proiect de dezvoltare comunitară. Fiecare elev va reprezenta un grup de interese diferit (locuitori, antreprenori locali, activiști de mediu, funcționari publici) și va trebui să negocieze pentru a ajunge la un compromis acceptabil pentru toți.

Obiective

Înțelegerea procesului de negociere și importanța compromisului în deciziile comunitare.

Dezvoltarea abilităților de comunicare, argumentare și ascultare activă.

Promovarea gândirii critice și colaborării în grupuri diverse.

Etapele activității:

Formarea ședinței Consiliului local

Structura ședinței:

Deschiderea ședinței

Profesorul, în rol de primar sau președinte al consiliului, deschide ședința și explică ordinea de zi: prezentarea propunerilor, discutarea acestora, negocierea compromisurilor și votarea propunerii finale.

Prezentările inițiale

Fiecare grup are la dispoziție 5 minute pentru a-și prezenta propunerile și argumentele. Este important să fie clar și concis, subliniind beneficiile și justificările pentru propunerile lor.

Discuții și întrebări

Membrii consiliului pot pune întrebări pentru a clarifica punctele prezentate. Aceasta este o ocazie pentru a înțelege mai bine perspectivele diferite.

Negocierea și compromisurile

Grupurile discută pentru a găsi un acord comun. Fiecare grup trebuie să fie dispus să facă compromisuri pentru a ajunge la o soluție acceptabilă pentru toți.

Formularea acordului final

După discuțiile și negocierile, profesorul va ajuta la formularea unei propuneri finale care să includă elementele de compromis discutate. Acesta va fi documentul pe care se va vota.

Votarea

Fiecare membru al consiliului local (un reprezentant din fiecare grup) va vota pentru sau împotriva propunerii finale. Votul poate fi făcut prin ridicarea mâinii sau prin vot secret, dacă se dorește.

Introducere

Instrucțiuni pentru profesor:

Explicați obiectivele activității și contextul: „Consiliul Local trebuie să decidă asupra unui proiect de dezvoltare comunitară care include construirea unui parc nou, modernizarea infrastructurii rutiere și crearea de locuri de muncă.”

Întrebarea introductivă: De ce este important compromisul în luarea deciziilor comunitare?

Roluri și cercetare**Instrucțiuni pentru elevi:**

Fiecare grup va reprezenta un grup de interese diferite. Veți primi un set de informații despre poziția și preocupările grupului vostru. Cercetați argumentele și pregătiți-vă să le prezentați. (*Anexa 1*)

Grupuri de interese:

- **Locuitori.** Doriți îmbunătățirea calității vieții și protejarea mediului.
- **Antreprenori locali.** Doriți dezvoltarea economică și crearea de locuri de muncă.
- **Activiști de mediu.** Doriți protejarea mediului și implementarea soluțiilor sustenabile.
- **Funcționari publici.** Doriți dezvoltarea infrastructurii și echilibrul între interesele comunității.

Dezbateri și negocieri**Instrucțiuni pentru elevi:**

- **Prezentări inițiale.** Fiecare grup prezintă poziția sa și argumentele principale.
- **Discuții și întrebări.** Elevii din alte grupuri pot pune întrebări pentru clarificări.
- **Negocierea.** Grupurile discută pentru a găsi puncte comune și a ajunge la un compromis. (*Anexa 2*)

Tehnici de negociere:

- Ascultarea activă. Ascultați cu atenție argumentele celorlalți și răspundeți respectuos.
- Identificarea punctelor comune. Concentrați-vă pe aspectele asupra cărora sunteți de acord.
- Flexibilitate. Fiți dispuși să ajustați propunerile pentru a ajunge la un compromis.

Acord și reflecție**Instrucțiuni pentru elevi:**

Grupurile vor prezenta compromisul la care au ajuns și justificările pentru acesta. Profesorul asigură că toate propunerile sunt clar prezentate și discutate.

Grupurile discută propunerile de compromis și fac ajustări suplimentare dacă este necesar.

Scopul este de a găsi o soluție acceptabilă pentru toate părțile implicate.

Documentarea acordului final

Profesorul sau un reprezentant din fiecare grup notează punctele de acord și compromisurile făcute. Se creează un document final care sumarizează acordul comun.

Metode pentru ajungerea la acord

Medierea. Profesorul acționează ca mediator, asigurându-se că toți elevii au ocazia să își exprime punctele de vedere și să fie ascultați.

Brainstorming. Fiecare grup contribuie cu idei și soluții, urmărind să identifice cele mai bune opțiuni pentru toate părțile implicate.

Evaluarea Opțiunilor. Grupurile analizează avantajele și dezavantajele fiecărei propuneri pentru a ajunge la soluția optimă.

Votul. Dacă grupurile nu reușesc să ajungă la un acord complet, se poate organiza un vot pentru a decide asupra propunerii finale.

Prezentarea acordului final:

Profesorul prezintă documentul de acord final și rezumă principalele puncte și compromisuri.

Elevii pot pune întrebări sau solicita clarificări înainte de vot.

Fiecare grup va vota pentru aprobarea sau respingerea acordului final.

Votul se poate face prin ridicarea mâinii sau prin vot secret, în funcție de preferințele clasei.

Debrifarea activității

- Cum a influențat perspectiva grupului vostru propunerile inițiale?
- Ce provocări ați întâmpinat în procesul de negociere?
- Cum ați gestionat situațiile în care nu ați fost de acord?
- Ce compromisuri ați făcut și de ce?
- Ce ați învățat despre importanța compromisului în deciziile comunitare?
- Cum ați simțit că a funcționat procesul de vot? A fost echitabil și eficient?
- În ce măsură considerați că acordul final reflectă nevoile și interesele tuturor grupurilor implicate?

■ ANEXA 1. INFORMAȚII DETALIAȚE PENTRU GRUPURI

Locuitori. Priorități: calitatea vieții, protejarea mediului, acces la spații verzi. Vă preocupați de poluare, spații verzi și acces la facilități recreative. Vă doriți un parc bine întreținut, fără impact negativ asupra zonelor rezidențiale.

Antreprenori locali. Priorități: dezvoltarea economică, locuri de muncă, infrastructură modernă. Considerați că dezvoltarea infrastructurii rutiere va stimula economia locală. Doriți politici favorabile pentru afaceri și locuri de muncă.

Activiști de mediu. Priorități: protejarea mediului, soluții sustenabile. Vă opuneți oricărei dezvoltări care ar putea afecta negativ mediul. Promovați soluții ecologice și sustenabile.

Funcționari publici. Priorități: echilibrul între dezvoltare și resurse, infrastructură modernizată. Sunteți responsabili pentru echilibrul între dezvoltarea comunitară și resursele disponibile. Doriți modernizarea infrastructurii fără a compromite bugetul.

■ ANEXA 2. GHID PENTRU NEGOCIERE

Ascultare activă. Asigurați-vă că înțelegeți punctele de vedere ale celorlalți. Puneți întrebări pentru clarificare dacă este necesar.

Identificare puncte comune. Discutați aspectele asupra cărora sunteți de acord și construiți pe baza acestora.

Propuneri alternative. Dacă nu sunteți de acord, propuneți soluții alternative care ar putea satisface ambele părți.

Documentați compromisurile. Notați compromisurile făcute și asigurați-vă că toți membrii grupului sunt de acord cu acestea.

LECȚIA 4. NEGOCIEREA ÎN INTERESUL BINELUI COMUN: PREZENTAREA ȘI DISCUTAREA POZIȚIILOR (PARTEA II)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii	Îi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale.
Atitudini	
Respect	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Toleranță la ambiguitate	Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de ascultare și observare	Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane.
Abilități de cooperare	Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Abilități de rezolvare a conflictelor	Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	Poate reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – se implice în discuții publice și în situații de luare a deciziilor.
- O2 – structureze corect procesul de negociere.
- O3 – aplice strategii de negociere centrate pe compromis.
- O4 – se implice în discuții publice și în situații de luare a deciziilor

Strategii didactice:

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic, individual.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, simularea.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, Fișe de lucru.

Resurse didactice:

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/part-1/unit-3/material-for-teachers-5/>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

În cadrul acestei lecții elevii/elevele vor fi implicați într-o serie de activități practice pentru a dezvolta abilitățile de negociere în contextul pluralismului și binelui comun de la lecția anterioară. Elevii/elevele vor organiza și participa la o simulare a unei ședințe politice în contextul studiului de caz „Reforma în educație” unde vor dezvolta abilitățile de argumentare, gândire critică, ascultare activă și negociere. În ședință membrii celor patru grupuri politice vor dezbate „Reforma Educației” și vor fi implicați într-un proces de negociere axat pe găsirea unui acord, bazat fie pe o soluție care să satisfacă toate părțile, fie pe un compromis acceptabil în interesul binelui comun.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

■ **ACTIVITATEA „REFORMA ÎN EDUCAȚIE” (40 MIN.)**

Elevii/elevele vor reveni în cele în patru grupuri formate la lecția anterioară, fiecare reprezentând gruparea politică: Liberal, Social Democrat, Conservator și Ecologist. Sarcina lor este să propună soluții pentru Reforma Educației și să negocieze între ele pentru a elabora o reformă educațională comună.

Instrucțiuni:

Profesorul explică scopul lecției și importanța înțelegerii diferitelor perspective politice pentru binele comun.

Întrebare introductivă: „Ce înseamnă binele comun și de ce este important să luăm în considerare multiple perspective pentru a-l atinge?”

Context

Sistemul educațional din statul X se confruntă cu provocări semnificative care necesită o reformă urgentă și comprehensivă. Problemele majore identificate includ o infrastructură învechită, un curriculum depășit, închețări în accesul la educație și o pregătire insuficientă a elevilor/elevelor pentru piața muncii. Infrastructură învechită se manifestă prin școli deteriorate, echipamente tehnologice vechi și lipsa facilităților moderne care să sprijine un mediu de învățare eficient. Curriculumul depășit nu reflectă nevoile actuale ale societății și ale pieței muncii, fiind bazat pe concepții învechite și insuficient adaptat noilor domenii de cunoaștere și competențe necesare. Închețările în accesul la educație afectează în mod disproporționat elevii/elevele din medii defavorizate, creând disparități semnificative în performanțele academice și oportunitățile de dezvoltare personală și profesională.

Obiectivele reformei

Implementarea unei reforme educaționale care să abordeze aceste probleme și să asigure o educație de calitate pentru toți elevii/elevetele. Reforma educațională propusă trebuie să abordeze aceste provocări prin:

Modernizarea infrastructurii școlare: Investiții în renovarea clădirilor școlare, dotarea cu echipamente tehnologice moderne și crearea unor medii de învățare care să încurajeze creativitatea și colaborarea.

Actualizarea curriculumului: Revizuirea și adaptarea programelor de învățământ pentru a include materii relevante, precum educația financiară, competențele digitale și științele sociale contemporane. Acest lucru va asigura că elevii/elevetele sunt bine pregătiți/pregătite pentru provocările actuale și viitoare.

Asigurarea echității în educație: Implementarea de politici care să garanteze accesul egal la resurse educaționale de calitate pentru toți elevii/elevetele, indiferent de mediul lor socio-economic. Aceste măsuri pot include burse, programe de sprijin și intervenții personalizate pentru elevii /elevetele vulnerabili/vulnerabile.

Etapa I. Cercetarea și propunerea soluțiilor.

Elevii/elevetele împărțiți în patru grupuri, fiecare reprezentând un partid politic: Liberal, Social Democrat, Conservator și Ecologist vor cerceta și vor propune soluții pentru reforma educației (*Anexa 1*)

Pe baza cercetării, fiecare grup va elabora o propunere cu soluții la reforma educațională. Propunerea ar trebui să includă următoarele aspecte: **Curriculum și conținut educațional, Modernizarea infrastructurii școlare/ Resurse și infrastructură, Creșterea accesului egal la educație.**

Suplimentar profesorul poate întreba elevii/elevetele înainte ca aceștia să completeze **Anexa 1: Cum ar trebui finanțată educația? Ce ar trebui să includă curriculumul? Cum ar trebui evaluat progresul elevilor/elevetelelor? Ce îmbunătățiri sunt necesare în infrastructura școlară?**

Este important ca elevii/elevetele să propună soluțiile/ elementele modernizatoare asupra Educației din propriile viziuni politice din grupul din care face parte, respectând principiile și valorile orientării politice.

Etapa II. Prezentarea propunerilor

Fiecare grup va avea 5 minute pentru a-și prezenta propunerea în fața clasei. Prezentarea trebuie să fie clară și să evidențieze principalele puncte și beneficii ale reformei propuse. Se va prezenta în fața clasei **Anexa 1. Formular de Propuneri pentru Reforma Educației.**

Întrebări și clarificări. După fiecare prezentare, restul grupurilor pot pune întrebări pentru clarificări și detalii suplimentare.

Întrebări pentru grupurile politice (după prezentarea Anexei 1):

- Cum se aplică principiile voastre politice la problema reformei educației?
- Care sunt beneficiile soluțiilor propuse de voi pentru elevi/elevete și pentru societate în general?
- Cum răspundeți la criticile conform cărora perspectiva voastră politică ar putea avea efecte negative asupra anumitor grupuri sociale?
- Care sunt punctele tari și punctele slabe ale fiecărei perspective politice în contextul reformei educației?

Etapa III. Negocierea/Compromisul

Profesorul va coordona pentru a discuta diferențele și similaritățile dintre propuneri. Fiecare grup va avea 3 minute pentru a-și susține punctele de vedere și a argumenta în favoarea soluțiilor lor.

Negocierea. Grupurile vor avea 10 minute pentru a negocia și a ajunge la un acord comun. Acest proces va include compromisuri și ajustări ale propunerilor inițiale. **Fiecare grup va desemna un negociator principal, dar toți membrii pot participa la discuții.**

Modul de negociere. Fiecare grup trebuie să fie deschis la compromisuri. Este important să se identifice punctele comune și să se lucreze la reconcilierea diferențelor (în baza Anexei 1). De exemplu, dacă două grupuri au propuneri similare privind curriculumul, acestea pot colabora pentru a dezvolta o soluție comună.

Tehnici de negociere. Ascultarea activă. Ascultați cu atenție argumentele celorlalți și răspundeți respectuos. Identificarea punctelor comune. Concentrați-vă pe aspectele asupra cărora sunteți de acord. Flexibilitate. Fiți dispus să ajustați propunerile pentru a ajunge la un compromis.

Etapa IV. Elaborarea reformei comune

Scrierea propunerii finale. După negocieri, fiecare grup va contribui la scrierea unei propuneri finale de reformă educațională. Documentul final va îngloba elementele acceptate de toate părțile și va fi redactat în format standard.

Modul de elaborare. Grupurile vor colabora pentru a compila informațiile și pentru a redacta secțiunile finale ale propunerii. Fiecare grup va fi responsabil pentru o secțiune specifică, iar negociatorii principali vor coordona integrarea acestor secțiuni într-un document coerent. (Anexa 2)

Propunerea finală va fi prezentată în fața clasei de către președinții grupurilor politice pentru a asigura înțelegerea și acceptarea tuturor părților implicate.

Debrifarea activității

- Cum a influențat perspectiva partidului vostru propunerile inițiale?
- Ați descoperit aspecte noi sau interesante despre propriul partid sau despre celelalte partide?
- Cum v-ați coordonat și organizat în cadrul grupului vostru pentru a dezvolta propunerea inițială?
- Cum ați gestionat situațiile în care nu ați fost de acord cu ceilalți membri ai grupului?
- Ce a fost cel mai provocator aspect al procesului de negociere și de ce?
- Ce ați învățat despre importanța compromisului în procesul de elaborare a politicilor publice?
- Cum v-a influențat această activitate înțelegerea rolului compromisului în democrație?
- Ce aspecte ale propunerii finale credeți că ar putea fi îmbunătățite și cum?
- Dacă ați avea mai mult timp sau resurse, ce ați schimba în propunerea finală?
- În ce măsură considerați că reforma propusă va aborda eficient problemele identificate în sistemul educațional?
- Ce abilități ați dezvoltat sau îmbunătățit prin această activitate? Ați observat îmbunătățiri în abilitățile de negociere, colaborare, gândire critică sau alte competențe?
- Cum v-ați simțit în rolul de reprezentant al unui partid politic/grupare politică și cum v-a influențat acest rol perspectiva asupra reformei educaționale?
- Care considerați că este cea mai importantă lecție pe care ați învățat-o din această activitate?

EXTINDERE

Elevilor/elevelor li se propun să descrie 2-3 situații din viața în care au fost nevoiți să utilizeze compromisul pentru a ajunge la un numitor comun. În fiecare situație, elevii/elevele vor aborda următoarele aspecte: *Contextul situației, compromisul, rezultatul final.*

Descrieți 2-3 situații din viața voastră în care ați fost nevoiți să utilizați compromisul pentru a ajunge la un numitor comun. În fiecare situație, abordați următoarele aspecte: contextul situației, compromisul, rezultatul final.

Situația 1:

Context:

Compromisul:

Rezultatul final:

Situația 2:

Context:

Compromisul:

Rezultatul final:

Situația 3 (opțional):

Context:

Compromisul:

Rezultatul final:

ANEXA 1. PROPUNERI DE REFORMĂ ÎN EDUCAȚIE

Gruparea politică:

1. Curriculum și conținut educațional

Propuneți idei pentru reformarea curriculum-ului și a conținutului educațional, având în vedere nevoile actuale și viitoare ale elevilor. Gândiți-vă la competențele și cunoștințele esențiale pentru succesul în secolul XXI.

- **Obiective.** Care ar trebui să fie principalele obiective ale curriculum-ului reformat?
- **Materii noi.** Ce materii sau teme noi ar trebui introduse pentru a reflecta schimbările societății și ale economiei?
- **Metode de predare.** Ce metode de predare și învățare ar trebui adoptate pentru a face învățarea mai eficientă și atractivă?
- **Evaluare.** Cum ar trebui schimbat sistemul de evaluare pentru a reflecta mai bine progresul și competențele elevilor?

Propuneri:

1. _____
2. _____
3. _____

2. Modernizarea infrastructurii școlare / Resurse și infrastructură

Gândiți-vă la modalități de modernizare a infrastructurii școlare și de îmbunătățire a resurselor disponibile pentru elevi și profesori.

Tehnologie. Cum poate fi integrată tehnologia modernă în școli pentru a sprijini procesul de învățare?

Spații de învățare. Ce tipuri de spații de învățare sunt necesare pentru a încuraja colaborarea și inovația?

Resurse educaționale. Ce tipuri de resurse (manuale, software educațional, echipamente) sunt necesare pentru a sprijini învățarea?

Sustenabilitate. Cum poate fi făcută infrastructura școlară mai sustenabilă și prietenoasă cu mediul?

Propuneri:

1. _____
2. _____
3. _____

3. Creșterea accesului egal la educație

Explorați modalități prin care accesul la educație poate fi îmbunătățit pentru toți elevii, indiferent de mediul socio-economic, geografic sau cultural din care provin.

Incluziune. Cum pot fi sprijiniți elevii cu nevoi speciale sau provenind din medii dezavantajate?

Transport. Ce soluții pot fi implementate pentru a asigura transportul elevilor din zonele rurale sau izolate?

Costuri. Cum pot fi reduse costurile educației pentru familiile cu venituri mici?

Programe de sprijin. Ce tipuri de programe suplimentare (meditații, consiliere, „afterschool”) ar trebui implementate pentru a ajuta elevii să aibă succes?

Propuneri:

1. _____
2. _____
3. _____

Notă! Această anexă vă oferă cadrul pentru a vă exprima ideile și propunerile privind reforma în educație. Vă încurajez să fiți cât mai creativi și să gândiți în perspectivă, având în vedere beneficiile pe termen lung pentru toți elevii.

ANEXA 2. PROPUNERILE FINALE ALE REFORMEI**PROPUNERI FINALE****1. Modernizarea infrastructurii școlare**

[Grup: Liberal/Social Democrat/Conservator/Ecologist]

*Propunerile inițiale:**Propunerea finală:***2. Revizuirea și actualizarea curriculumului**

[Grup: Liberal/Social Democrat/Conservator/Ecologist]

*Propunerile inițiale:**Propunerea finală:***3. Creșterea accesului egal la educație**

[Grup: Liberal/Social Democrat/Conservator/Ecologist]

*Propunerile inițiale:**Propunerea finală:***4. Promovarea educației ecologice și sustenabile:**

[Grup: Liberal/Social Democrat/Conservator/Ecologist]

*Propunerile inițiale:**Propunerea finală:*

Notă. În această anexă, veți avea ocazia să negociați și să alegeți sau să combinați propunerile voastre pentru a crea soluții unice pentru fiecare compartiment de reformă în educație. Colaborați cu colegii din alte grupări politice pentru a ajunge la un consens, având în vedere beneficiile pe termen lung pentru toți elevii.

LECȚIA 5. COMPROMISUL – PREȚUL PENTRU SPRIJIN ȘI ACORD**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	- Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. - Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	- Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. - Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Toleranță la ambiguitate	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane.
Abilități de cooperare	- Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului atunci când se confruntă cu o problemă. - Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Abilități de rezolvare a conflictelor	- Când gestionează conflicte, se concentrează constant pe problemele prezente relevante și evită să lase problemele secundare sau irelevante să influențeze rezultatul. - Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	Poate explica de ce persoanele aparținând altor culturi pot urma norme de comunicare verbală și nonverbală diferite, care au sens din propria lor perspectivă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – exerseze capacitatea de a discuta aspecte contradictorii.
- O2 – compare diferite obiective/propuneri pentru binele comun.
- O3 – identifice situații în care compromisul este necesar și să analizeze beneficiile și dezavantajele acestuia.
- O4 – aplice principiile compromisului în studii de caz și activități de zi cu zi.
- O5 – reflecteze asupra propriei capacități de a face compromisuri și să discute perspective diferite.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic, grup mare.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, organizator grafic.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe.

Resurse didactice: ECD/EDO, volumul 4, Participarea la democrație, planuri de lecții pentru educație pentru cetățenie democratică și drepturile omului, pentru învățământul secundar și superior

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/part-1/unit-3/>

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-3/part-1/unit-3/lesson-4/>

CASETA CU INFORMAȚII

În cadrul acestei lecții elevii/elevete vor încerca să înțeleagă punctul de vedere al celuilalt, deoarece participarea la democrație înseamnă participarea la negocierile pentru binele comun.

Compromisul este un instrument esențial al democrației, care ne ajută să navigăm prin complexitatea relațiilor umane și să găsim soluții echitabile pentru toți cei implicați. Dar ce înseamnă exact compromis? Compromisul reprezintă un acord obținut prin concesii reciproce, în care fiecare parte renunță la anumite cerințe sau preferințe pentru a ajunge la o soluție comună acceptabilă. În esență, este arta de a găsi un teren comun între părți cu interese diferite.

Într-o democrație, compromisul este vital pentru funcționarea eficientă și armonioasă a societății. El permite diverselor grupuri și indivizi să coexiste și să colaboreze, chiar și atunci când au puncte de vedere sau interese divergente. Fără compromis, procesele democratice ar fi marcate de conflicte interminabile și impasuri, ceea ce ar duce la instabilitate și ineficiență. Prin compromis, reușim să construim un consens, să menținem pacea socială și să progresăm ca societate.

Compromisul este aplicabil în numeroase domenii ale vieții. În politică, partidele politice trebuie să facă compromisuri pentru a adopta legi și politici care să fie în beneficiul publicului larg. În cadrul familiei, compromisurile ajută la menținerea armoniei și la soluționarea conflictelor. La locul de muncă, colegii și managerii trebuie să facă compromisuri pentru a asigura un mediu de lucru productiv și armonios. În relațiile personale, compromisul este cheia unei comunicări sănătoase și a unei colaborări eficiente.

Aplicarea compromisului este esențială deoarece nimeni nu poate avea întotdeauna tot ceea ce își dorește. Într-o societate diversă, interesele și nevoile individuale variază și adesea se suprapun sau se contrazic. Prin compromis, învățăm să respectăm și să înțelegem perspectivele celorlalți, ceea ce contribuie la dezvoltarea empatiei și a respectului reciproc. De asemenea, compromisurile ne ajută să găsim soluții durabile și echitabile, care să fie acceptate de toate părțile implicate.

În concluzie, compromisul este un pilon fundamental al democrației, care ne permite să colaborăm și să coexistăm într-o manieră pașnică și constructivă. Prin înțelegerea și aplicarea principiilor compromisului, putem contribui la construirea unei societăți mai echitabile și mai armonioase. În cadrul acestei lecții elevii/elevele vor încerca să modeleze procesul negocierii obiectivelor definite printr-o înțelegere cu referire la binele comun.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

■ ACTIVITATEA „JOC DE ROL - ABSOLVENȚII” (40 MIN.)

În cadrul acestei activități elevii/elevele vor aplica printr-un studiu de caz conceptul de compromis.

Instrucțiuni:

Profesorul începe lecția prin a întreba elevii/elevele ce înțeleg prin termenul „compromis”.

Definiție: „Compromisul este un acord obținut prin concesii reciproce între două sau mai multe părți, fiecare renunțând la ceva pentru a ajunge la o soluție acceptabilă pentru toți.”

Profesorul definește clar conceptul de compromis și oferă exemple concrete (relații personale, politice, economice). Întreabă elevii/elevele ce știu despre compromis din propria experiență cele 2-3 situații pe care le-au expus la extinderea de la lecția anterioară.

Discuție ghidată

Întrebări către elevi/eleve: „Puteți da exemple de compromisuri pe care le-ați făcut sau le-ați observat în viața de zi cu zi în ultima săptămână?”

Se discută exemplele oferite de elevi/eleve.

Activitatea principală

Profesorul anunță că vor urma să lucreze pe un **studiu de caz** și îi informează pe elevi/eleve că vor fi împărțiți în două grupuri.

Împărțirea poate fi realizată în două moduri:

- La dorință în funcție de preferințele lor pentru temă.
- Profesorul împarte elevii/elevele în mod aleatoriu sau după criterii prestabilite (număr egal de băieți și fete în fiecare grup, echilibru în performanțele academice).

Profesorul anunță/prezintă studiul de caz:

■ STUDIU DE CAZ: „ORGANIZAREA BALULUI DE ABSOLVIRE”

„Doi elevi, Maria și Andrei, au fost aleși să organizeze balul de absolvire. Fiecare are idei și preferințe diferite pentru eveniment, iar bugetul limitat impune concesii și găsirea unui compromis.”

Personaje:

Maria. Este adepta unei teme formale și elegante. Ea își imaginează un eveniment sofisticat, cu o cină la lumina lumânărilor, muzică live și decoruri elaborate.

Andrei. Preferă o temă casual și modernă. El vrea un eveniment relaxat, cu un DJ, un bufet diversificat și activități interactive, precum karaoke și jocuri.

Buget. Bugetul disponibil pentru bal este de 5000 de lei, care trebuie să acopere toate cheltuielile, inclusiv locația, mâncarea, băuturile, decorul și muzica.

Discuție:

Fiecare grup discută despre prioritățile lor și posibilele soluții de compromis. Elevii/elevele trebuie să țină cont de buget și de dorințele celui alt grup.

Profesorul anunță elevii/elevele că fiecare grup are la dispoziție 5-7 minute ca să vină cu **cel puțin două propuneri de compromis care să includă elemente din ambele idei inițiale.**

Propuneri de compromis:

1. _____
2. _____

Joc de rol

Fiecare grup alege un reprezentant (Maria și Andrei) care va negocia în fața clasei. Grupurile discută strategii și pregătesc argumente pentru susținerea propunerilor lor de compromis.

Reprezentanții se întâlnesc în fața clasei și încearcă să ajungă la un acord. Negocierea se desfășoară sub supravegherea profesorului, care poate interveni pentru a clarifica neînțelegeri sau pentru a menține discuția satisfăcătoare pentru ambele părți.

Ceilalți elevi/eleve observă și notează punctele forte și slăbiciunile fiecărui argument adus de reprezentanți.

Propuneri finale de compromis

Propunerea finală 1: _____

Propunerea finală 2: _____

Activități post-negociere

După jocul de rol, fiecare grup se reunește și discută despre cum a decurs procesul și despre propunerile finale.

Reprezentanții fiecărui grup prezintă clasei rezultatele votului intern și argumentele finale pentru soluția de compromis aleasă.

Clasa votează propunerea prezentată.

Debrifarea activității

- Care au fost cele mai mari provocări în a ajunge la un acord?
- Cum v-ați simțit în timpul procesului de negociere?
- Credeți că rezultatul final a fost echitabil pentru ambele părți? De ce?
- Care sunt motivele pentru care ați reușit, sau eșuat, să fiți de acord cu o soluție în interesul binelui comun?
- Sunteți mulțumiți/te de rezultat?
- Cum ați putea aplica aceste abilități de compromis în viața voastră de zi cu zi?

EXTINDERE

Alege un film sau o carte în care compromisul joacă un rol important în dezvoltarea poveștii. Descrie contextul compromisului, personajele implicate, concesiile făcute și impactul acestuia asupra desfășurării acțiunii. Reflectează asupra mesajului transmis de autor despre compromis și importanța acestuia.

Extindere alternativă

Realizează un desen sau o schiță simplă care ilustrează conceptul de compromis. Include o scurtă descriere (1-2 propoziții) a ceea ce reprezintă desenul.

Variantă alternativă

■ ACTIVITATEA „LOCUITORII INSULEI ȘI COLONIȘTII” (40 MIN)

Introducere

Profesorul descrie insula, eventual cu ajutorul unei hărți pe tablă, și descrie apoi locuitorii insulei, care au trăit acolo de generații. (*Anexa 1*)

Profesorul spune apoi clasei că un alt grup a sosit și vrea să se instaleze pe insulă. El este foarte diferit de locuitorii insulei. (*Anexa 2*)

Profesorul descrie coloniștii și modul lor de viață și apoi împarte clasa în două jumătăți. O jumătate din grup va juca rolul locuitorilor insulei, iar cealaltă jumătate vor fi coloniștii. Există două moduri posibile de a discuta aceste aspecte (a se vedea metodele 1 și 2 de mai jos). Pentru clasele obișnuite să joace roluri, utilizați **metoda 1**. Pentru clasele obișnuite să lucreze în moduri mai formale, utilizați **metoda 2**.

Metoda 1: Joc de roluri

Elevii/elevele lucrează în perechi. Unul dintre ei preia rolul locuitorului insulei și unul pe cel al colonistului. Ei trebuie să ia în considerare fiecare dintre situațiile descrise pe cartonașele mici din punctul de vedere al propriului popor. (*Anexa 3*)

Ei vor intra în negocieri cu alte persoane (presupunând că limba nu reprezintă o barieră). Ei ar trebui să încerce să pună de acord asupra următoarelor:

- Care sunt problemele cele mai grave pentru oamenii lor?
- Ce vor să obțină din negocieri?

Fiecare pereche trebuie să ajungă la un acord asupra problemelor cele mai grave și să stabilească soluții de compromis.

Apoi, profesorul cere perechilor de locuitori ai insulei și perechilor de coloniști să stea împreună. Ei vor juca un rol – întâlnirea celor două popoare.

Discuție în grupuri mari:

Perechile de locuitori ai insulei și perechile de coloniști se reunesc și discută despre problemele identificate.

Fiecare grup mare trebuie să ajungă la un compromis asupra celor mai grave probleme și să lucreze la soluții, lucrând de la cele mai grave la cele mai puțin grave probleme.

Amintiți celor două grupuri înainte de a începe discuțiile că locuitorii insulei nu pot fi complet fericiți până coloniștii nu părăsesc insula, pentru că întregul lor mod de viață poate fi amenințat. Pe de altă parte, coloniștilor le place acest loc nou și pot fi pregătiți să folosească forța pentru a rămâne aici.

Cereți fiecărui grup de elevi/eleve să fie de acord în primul rând cu cele mai grave probleme cu care se confruntă grupurile și să se ocupe de ele în ordinea gravității, lucrând de la cele mai grave la cele mai puțin grave probleme, după cum permite timpul.

Metoda 2: Discuție orientată

Acest exercițiu se face cel mai bine folosind jocul de rol, dar poate merge destul de bine pentru elevii/elevete neobișnuiți/neobișnuite cu jocul de rol. Jumătate din clasă va analiza situațiile din punctul de vedere al locuitorilor insulei și cealaltă jumătate din punctul de vedere al coloniștilor. Fiecare situație este descrisă din două puncte de vedere. Lucrând în perechi, elevii/elevete decid care sunt cele mai grave probleme și încearcă să se gândească la cel mai bun mod de rezolvare a fiecărei probleme din propriul punct de vedere. Amintiți-le că există o cale „ideală” sau „corectă” de rezolvare a fiecărei probleme, dar realitatea (și istoria) sugerează că o parte și-ar putea impune voința mai mult decât cealaltă, din cauza unui dezechilibru de putere.

Profesorul conduce discuția referitoare la fiecare situație, adoptând un punct de vedere asupra problemei și apoi solicitând celuilalt grup puncte de vedere opuse. Profesorul încearcă să negocieze un acord între cele două grupuri. Fiecare discuție ar putea fi condusă de o pereche din fiecare parte care să vină în fața clasei pentru a vorbi despre problemă așa cum o văd ei. O variantă a acestei metode este ca perechile să discute fiecare situație, una reprezentând locuitorii insulei și alta coloniștii.

Discuție de final pentru metoda 1 și 2

Dezbateți cu elevii/elevete situațiile pe care le-au discutat cu ajutorul următoarelor întrebări:

- Au fost negocierile ușoare sau grele? De ce?
- A obținut fiecare grup ce vroia din negocieri?
- Ce grup care a ieșit cel mai bine din negocieri? De ce?
- A avut un grup mai multe drepturi morale în fiecare situație decât celălalt?
- Care este viitorul probabil pentru cele două grupuri pe insulă?
- Ce ar putea împiedica dominația unui grup asupra celuilalt?
- Elaborați o listă de reguli sau principii care ar putea ajuta cele două grupuri să co-existe pașnic pe insulă.

Comparați această listă a clasei cu elementele cheie ale drepturilor omului (Anexa 4). Care dintre aceste articole ar putea ajuta în a preîntâmpina ca oameni precum proprietarii insulei să își piardă pământul, modul lor de viață și drepturile lor fundamentale ale omului? Profesorul subliniază faptul că acest tip de situație a apărut de mai multe ori în istorie, de exemplu, atunci când coloniștii britanici au colonizat Australia sau europenii au colonizat America de Nord și de Sud. În acel moment, nu exista nicio legislație internațională în vigoare referitoare la drepturile omului și au avut loc multe acțiuni care au încălcat drepturile omului ale popoarelor indigene. Situații similare au loc în continuare, de exemplu, în cazul în care triburile sud-americane sunt deposedate de pământurile lor, deoarece companii internaționale fac exploatare minieră sau forestieră.

EXTINDERE

Profesorul le cere elevilor/elevelor (în grupuri) să selecteze unul din drepturile omului existente în Convenția Europeană, care a fost discutat în cadrul acestei unități. Elevii vor reflecta asupra importanței acestui drept. Includeți în reflecție răspunsuri la întrebări precum:

- De ce este acest drept esențial pentru o societate democratică?
- Cum contribuie respectarea acestui drept la pluralism și diversitate?
- Ce exemple concrete din viața de zi cu zi sau din istorie ilustrează importanța acestui drept?

Notă! Informația este bazată pe o lecție elaborată de Citizenship Foundation, Londra.

ANEXA 1. GRUPUL 1: LOCUITORII INSULEI

Sunteți un grup de locuitori ai insulei. Oamenii voștri trăiesc pe insulă de mii de ani. Strămoșii voștri sunt îngropați în locuri sacre în munte și credeți că spiritele lor sălășluiesc acolo.

Modul vostru de viață este foarte simplu. Femeile se ocupă de copii, în timp ce bărbații cutreieră insula pentru a vâna animale și a strânge hrană din vegetația luxuriantă. Oamenii voștri consideră că fiecare are responsabilitatea de a conserva natura și de a o lăsa moștenire generației viitoare în stare nealterată. Folosiți ca arme sulite, arcuri și săgeți, precum și capcane pentru animale.

Religia voastră se bazează pe venerarea naturii, iar cultura voastră, pe importanța comunității. Atunci când nu este suficientă hrană, fiecare împarte cu celălalt, iar oamenii muncesc din greu unul pentru altul. Când există hrană din belșug, oamenii se adună pentru a cânta, dansa și a spune povești. Oamenii voștri nu au nevoie să scrie.

Aveți foarte puține legi. Șeful tribului poate face legi noi dacă este cazul. De asemenea, poate juca rolul de arbitru în cazul în care apar conflicte între membrii comunității voastre.

ANEXA 2. GRUPUL 2: COLONIȘTII

Sunteți împreună cu un grup de persoane care au navigat din Europa în speranța de a găsi un mod de viață nou pentru dvs. și familia dvs. Doriți să găsiți unul dintre ținuturile noi care au fost descoperite în celălalt capăt al lumii. Sperați să vă stabiliți acolo pentru a construi case și ferme și a deveni prosperi.

Luați cu voi unelte pentru a lucra pământul și arme de vânătoare. Cultura voastră se bazează pe educație și muncă asiduă. Fiecare își dorește să devină prosper și să trăiască în confort. Nu aveți o religie unică, ci credeți că oamenii trebuie să aibă dreptul de a-și alege propria credință.

Doriți ca în noua dvs. comunitate deciziile să fie luate în mod democratic. Ați părăsit o societate în care doar un grup de elită deținea puterea și existau inegalități semnificative în ceea ce privește averea. Doriți să înființați o societate în care toți oamenii sunt egali și în care fiecare are aceeași șansă de a reuși.

ANEXA 3. CARTONAȘE CU SITUAȚII: LOCUITORII INSULEI/COLONIȘTII

Locuitorii insulei	Coloniștii
1. Garduri noi Unii dintre coloniști au început să ridice garduri în jurul caselor, de-a curmezișul cărărilor pe care le-ați folosit mereu pentru a mîna cirezile. Ați distrus unele dintre aceste garduri.	1. Garduri noi Locuitorii insulei au distrus unele dintre gardurile pe care le-ați ridicat pentru a îngrădi animalele prinse de către voi.
2. Violarea proprietății Un locuitor al insulei traversa o zonă care fusese împrejmuită de către coloniști și a fost împușcat și ucis.	2. Violarea proprietății Locuitorii insulei au trecut ilegal dincolo de limitele terenului pe care l-ați împrejmuit pentru a vă îngrădi animalele. Unul dintre ei a primit un avertisment, după care a fost împușcat.
3. Mariaj mixt Unul dintre locuitorii insulei s-a îndrăgostit de o femeie din tabăra coloniștilor. Doresc să se căsătorească și să se stabilească într-una dintre comunitățile de coloniști. Familia bărbatului nu este deloc mulțumită de această situație.	3. Mariaj mixt Una dintre femeile din tabăra coloniștilor s-a îndrăgostit de un locuitor al insulei. Doresc să se căsătorească și să trăiască într-una dintre comunitățile de coloniști. Unii coloniști sunt nemulțumiți de această situație.

Locuitorii insulei	Coloniștii
4. Locuri sacre Unii dintre coloniști fac săpături pentru a găsi minerale în munții în care, conform credinței voastre, trăiesc spiritele strămoșilor voștri. Aceste locuri sunt sacre pentru voi. În semn de protest, i-ați atacat pe unii dintre bărbații care făceau săpături.	4. Locuri sacre Ați descoperit minerale prețioase în munți. Veți putea vinde aceste minerale comercianților atunci când vă întoarceți acasă. Locuitorii insulei par să considere că munții sunt sacri, însă voi credeți că este doar o superstiție. Au atacat bărbații în timp ce făceau săpături.
5. Educație Unii dintre coloniști au deschis o școală și i-au invitat pe copiii voștri să vină și să învețe să citească și să scrie.	5. Educație Unii dintre coloniști au deschis o școală. Au invitat locuitorii insulei să își trimită copiii la școală.

ANEXA 4. ELEMENTE CHEIE ALE DREPTURILOR OMULUI

1. Dreptul la viață.
2. Fără tortură.
3. Fără sclavagism.
4. Dreptul la libertate și securitate.
5. Dreptul la un proces corect.
6. Dreptul la un remediu eficient în caz de încălcări.
7. Fără discriminare; drept la egalitate.
8. Dreptul de a fi recunoscut ca persoană; dreptul la naționalitate.
9. Dreptul la intimitate și viața de familie.
10. Dreptul la căsătorie.
11. Dreptul la proprietate proprie.
12. Dreptul la circulația persoanelor.
13. Dreptul la azil.
14. Libertate de gândire, conștiință și religioasă.
15. Libertate de expresie.
16. Libertatea de adunare și asociere.
17. Dreptul la mâncare, băutură și adăpost.
18. Dreptul la îngrijire medicală.
19. Dreptul la educație.
20. Dreptul la angajare.
21. Dreptul la odihnă și timp liber.
22. Dreptul la protecție socială.
23. Dreptul la participare politică.
24. Dreptul de a participa la viața culturală.
25. Interzicerea distrugerii drepturilor omului.
26. Dreptul la ordine socială care recunoaște drepturile omului.
27. Îndatoririle individului.

LECȚIA 6. REFLECȚIE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	Sușține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Responsabilitate	Își asumă răspunderea pentru propriul comportament.
Auto-eficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să-și atingă scopurile propuse.
Abilități	
Empatie	Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	Poate gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – identifice comportamente și situații concrete care reflectă valorile, atitudinile, abilitățile și cunoștințele dobândite.
- O2 – analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini.
- O3 – ofere și primească feedback constructiv.
- O4 – planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.
- O5 – împărtășească și să discute experiențele de învățare într-un mod constructiv.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** în perechi, grup mare.
- **Metode și procedee didactice:** autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza

Materiale necesare: Fișa de lucru.

Resurse didactice: https://drepturilecopilului.md/files/publications/Carteamare_jocuri.pdf

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Etapă de reflecție joacă un rol crucial în procesul de învățare deoarece le permite elevilor/elevelor să își analizeze și să își înțeleagă experiențele, transformându-le în cunoștințe practice și valoroase. Prin intermediul reflecției, elevii/elevetele devin mai conștienți/conștiente de propriile lor procese de gândire și de modul în care învață cel mai eficient. De asemenea, reflecția ajută la consolidarea competențelor esențiale, cum ar fi gândirea critică, rezolvarea problemelor și abilitățile de comunicare. Un alt aspect important al reflecției este că le oferă elevilor/elevelor oportunitatea de a recunoaște și de a aprecia propriile progrese și realizări, ceea ce poate duce la creșterea încrederii în sine și la o motivație sporită pentru învățare.

În plus, prin reflecția asupra experiențelor de grup, elevii/elevetele pot învăța să colaboreze mai eficient, să își recunoască și să își valorizeze diferențele și să își dezvolte abilitățile sociale și emoționale. Astfel, reflecția nu doar că îmbunătățește rezultatele academice, dar contribuie și la dezvoltarea personală și socială a elevilor/elevelor. Acest proces îi ajută să devină cetățeni responsabili și empatici, capabili să se implice activ în comunitatea lor și să contribuie la o societate mai echitabilă și incluzivă.

Lecția reflecție se va axa pe aprecierea, inter-evaluarea, autoevaluarea rezultatelor de diverse tipuri (valori, atitudini, abilități, cunoștințe). Important este să nu grăbim procesul, să oferim timp elevilor/elevelor pentru analiză, comentarii, constatări. E bine ca reflecțiile să se refere atât la individualitatea fiecărui elev/eleve cât și la activitatea grupului: experiențe pozitive, lecții învățate, succese.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevetele să:

— ACTIVITATEA „DISCUȚII CONTRADICTORII” (10 MIN.)

Elevii/elevetele vor forma perechi și vor începe o discuție contradictorie referitor la orice doresc, de exemplu: „Ce este mai bun: roșia sau dovleacul?”; „Care cifră este mai importantă: trei sau șapte?”. Fiecare participant va rămâne fidel opiniei sale, aducând cât mai multe argumente pentru susținerea punctului său de vedere. Prezentarea argumentelor se va face pe rând, dar cât mai convingător posibil.

Reflecție asupra celor discutate:

- Cum v-ați simțit pe parcursul activității?
- Este ușor sau dificil să fii în dezacord cu alții?
- În realitate ne confruntăm cu diferite situații contradictorii? Cum facem față acestor provocări?
- Există vreo legătură dintre acest exercițiu și activitățile realizate în cadrul unității?

Reflecție în perechi asupra competențelor dezvoltate (20 min.)

Profesorul împarte fișele de lucru și explică modul de completare și propune elevilor/elevelor să lucreze în perechi pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii/elevetele se vor sprijini reciproc pentru a identifica situații în care ei au manifestat pe parcursul activităților din cadrul unității de conținut comportamentele corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților

și cunoștințelor asociate cu înțelegere critică ce reprezintă competențele specifice, completând **Fișa de lucru** din *Anexa 1*.

Elevii/elevete trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important de precizat elevilor/elevetelor că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care ei au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi/eleve în cadrul perechilor.

Împărtășească experiența obținută (15 min.)

Elevii/elevete prezintă în fața întregii clase, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat. Profesorul recapitulează principalele idei discutate și subliniază importanța reflecției și a autoevaluării în procesul de învățare. Se încurajează elevii/elevete să continue să reflecteze asupra propriilor competențe și să utilizeze feedback-ul primit pentru dezvoltarea personală și academică.

■ ANEXA 1. FIȘA DE LUCRU

Descriptori de competență	Activitatea sau situația când s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple oferite de coleg

Notă: Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități și care sunt preluați din Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Educație pentru societate în Învățământul profesional tehnic.

Unitatea de învățare III.

Învățarea bazată pe proiect.

Particip la rezolvarea problemelor comunității mele

CASETA CU INFORMAȚII

Înainte ca elevii/elevele să înceapă să realizeze activitățile propuse în această unitate este foarte important ca să poată avea o vedere de ansamblu asupra întregului proces, la fel ca și în anul II de studii, dar și să înțeleagă faptul că, deși este vorba tot despre cercetarea unei probleme din comunitate, abordarea din anul III de studii va fi diferită și nu va reprezenta o repetare a activităților din anul II de studii.

Trebuie evidențiat faptul că, dacă în Anul II rolul cetățeanului activ se exprima prin contribuția la elaborarea unei propuneri de politică publică, în anul III se va realiza un tip diferit de activitate de învățare bazată pe proiect, numit învățare prin activități în beneficiul comunității (în engleză „community service learning”), iar accentul e pus pe intervenția directă a cetățenilor în soluționarea problemelor comunității prin activități de voluntariat.

Termenul **proiect** este utilizat în contextul școlar în principal cu două sensuri distincte și este importantă clarificarea acestora, în vederea evitării confuziilor, a practicilor și așteptărilor neadecvate.

Tabelul de mai jos evidențiază principalele diferențe, prin contrast:

Proiectele cu tematică educațională	Activitățile de învățare bazată pe proiect
Au, în general, caracter excepțional, presupun ceva diferit față de practica obișnuită.	Sunt activități didactice incluse în curriculum și care se aplică în fiecare an, cu toate grupele.
Sunt centrate pe realizarea unor obiective și obținerea unei schimbări, fie în mediul școlar, fie în raport cu o problemă a comunității sau a societății. Pot avea, direct sau indirect, impact asupra competențelor acestora, dar focalizarea rămâne pe obiectivele preconizate.	Sunt centrate pe dimensiunea de învățare, pe dezvoltarea competențelor elevilor/elevelor, adică pe realizarea a ceea ce este prevăzut în curriculum și regăsit în planificarea didactică.
Necesită, de obicei, o finanțare (din fonduri private sau publice, locale, naționale sau europene) sau, cel puțin, alocarea unor resurse ale școlii, pentru susținerea implementării proiectului.	Sunt realizate ca parte a procesului didactic obișnuit, utilizează resurse existente la nivelul instituției de învățământ și nu necesită fonduri suplimentare.

Proiectele cu tematică educațională	Activitățile de învățare bazată pe proiect
Sunt coordonate de către adulți (din conducerea instituției de învățământ, dintre profesori sau din cadrul unor organizații cu care instituția are relații de parteneriat).	Sunt realizate de către elevi/eleve, cu sprijinul pe care cadrul didactic îl poate oferi în principal la lecții și cu supervizarea lui.
Deseori, implică un număr mic de elevi/eleve, selectați/te în baza motivației, a anumitor abilități deținute sau a apartenenței la anumite categorii sau grupuri.	Vizează în mod necesar și echilibrat toți/toate elevii/elevele, la fel ca orice altă activitate didactică. Chiar dacă elevii/elevele vor avea sarcini și contribuții diferite, toți/toate vor fi implicați/te și toți/toate își dezvoltă competențele pe parcursul procesului.
Exemple	
<i>Proiecte cu tematică educațională:</i> Un proiect realizat în parteneriat cu alte instituții de învățământ europene, în cadrul Programului Erasmus+, al Uniunii Europene, sau al Rețelei Școlilor Democratice, susținută de Consiliul Europei Participarea instituției de învățământ la un proiect cu scopul reducerii abandonului școlar Un proiect în parteneriat cu o asociație pentru promovarea de activități extrașcolare cu tematică ecologică.	<i>Activități de învățare bazată pe proiect:</i> Organizarea unei competiții de dezbateri Organizarea unui proces de identificare a unor probleme, studierea lor și propunerea de soluții Realizarea unor strategii de lucru în echipă.

Un proces de învățare bazată pe proiect se realizează pe parcursul mai multor pași.

Învățarea bazată pe proiect este o metodă educațională care implică elevii/elevele în activități relevante, de lungă durată, permițându-le să exploreze și să înțeleagă subiecte complexe prin investigarea problemelor reale din comunitatea lor. Această abordare promovează învățarea activă, stimulând dezvoltarea gândirii critice, a independenței și a competențelor de lucru în echipă.

În contextul unității de învățare „Particip la rezolvarea problemelor comunității mele”, învățarea bazată pe proiect este utilizată pentru a dezvolta competențele civice și sociale ale elevilor/elevelor încurajându-i să identifice, analizeze și să contribuie activ la soluționarea problemelor reale din comunitatea lor. Prin acest proces, elevii/elevele nu doar că își dezvoltă abilități esențiale pentru viață, ci și își asumă un rol activ în îmbunătățirea mediului în care trăiesc, promovând valori precum responsabilitatea, cooperarea și implicarea civică. În continuare, vom descrie pașii și strategiile învățării bazate pe proiect:

1. Identificarea și analiza problemelor din comunitate

Elevii/elevele vor explora detaliat comunitatea lor, observând diferite aspecte ale vieții cotidiene și identificând problemele care afectează locuitorii. Activitatea poate începe cu o discuție despre ce înseamnă o problemă comunitară, cum pot fi acestea observate și care sunt efectele lor asupra vieții de zi cu zi. Elevii/elevele pot merge în comunitate, fie virtual (folosind platforme online), fie fizic, pentru a documenta problemele identificate.

Aceștia/acestea vor aduna informații despre cum aceste probleme afectează locuitorii și vor face o listă cu posibilele probleme care merită să fie investigate mai departe.

2. Discutarea și selectarea unei probleme din comunitate

În această etapă, elevii/elevele vor participa la sesiuni de brainstorming și vot democratic pentru a alege o problemă specifică din comunitatea lor pe care să o investigheze mai departe. După selectarea problemei, elevii/elevele vor documenta informațiile necesare despre aceasta, colectând date și perspective din comunitate.

3. Examinarea informației și colectarea de date cu privire la problema selectată și identificarea soluțiilor

La această etapă elevii/elevele vor stabili un plan de acțiuni pentru a colecta date relevante despre problema selectată. Activitățile pot include cercetare documentară, interviuri cu locuitorii afectați, discuții cu experți locali sau reprezentanți ai autorităților și vizite în locurile afectate, vor organiza și analiza datele colectate pentru a înțelege mai bine cauzele problemei și impactul acesteia. După analiza datelor, elevii/elevele vor începe să discute și să propună posibile soluții la problema identificată.

4. Sesizarea autorităților publice sau titularilor de obligații despre problema cercetată (demers, petiție, scrisoare)

Elevii/elevele vor învăța cum să redacteze un demers oficial, o petiție sau o scrisoare către autoritățile publice sau alte entități relevante, solicitându-le să ia măsuri în legătură cu problema investigată. Activitatea va include redactarea, revizuirea și trimiterea documentului oficial, învățând cum să formuleze cereri clare și argumentate, vor învăța despre importanța implicării civice și despre responsabilitatea autorităților în rezolvarea problemelor comunității.

5. Elaborarea raportului cu referire la activitatea desfășurată

În această etapă se va redacta un raport final care să documenteze toate etapele proiectului, de la identificarea problemei până la soluțiile propuse și reacțiile autorităților. Raportul va include datele colectate, analizele realizate, soluțiile sugerate și orice răspunsuri sau acțiuni întreprinse de autorități ca urmare a demersurilor elevilor/elevelor. Raportul poate fi realizat individual sau în grupuri, folosind structuri clare și logice pentru a prezenta informațiile.

6. Prezentarea raportului

Elevii/elevele vor organiza o sesiune de prezentare a raportului final, în fața colegilor/colegerelor, profesorilor, sau chiar a membrilor comunității și reprezentanților autorităților. Prezentarea va include elemente vizuale (postere, slide-uri), discuții interactive și sesiuni de întrebări și răspunsuri. Scopul este de a împărtăși rezultatele proiectului și de a primi feedback constructiv, ceea ce va contribui la dezvoltarea abilităților de comunicare și prezentare ale elevilor/elevelor.

7. Reflecția asupra procesului de rezolvare a problemelor comunitare

În această ultimă etapă, elevii/elevele vor participa la o sesiune de reflecție, discutând despre ce au învățat din procesul de rezolvare a problemelor comunitare, ce competențe și-au dezvoltat și ce impact a avut proiectul asupra comunității. Discuția poate include și identificarea unor lecții învățate care ar putea fi aplicate în viitoare proiecte de rezolvare a problemelor. Activitatea va ajuta elevii/elevele să conștientizeze importanța implicării lor în viața comunității și să reflecteze asupra dezvoltării lor personale și academice.

Prin această legătură nu numai că se consolidează și se aprofundează cunoștințele, înțelegerea critică și abilitățile, ci se demarează și procese care stimulează dezvoltarea și conștientizarea critică a atitudinilor și valorilor.

Învățarea prin activități în beneficiul comunității este în primul rând o activitate de învățare, nu doar una de furnizare de servicii în beneficiul comunității. Rolul profesorului rămâne cel de organizator și facilitator, păstrând în același timp o abordare centrată pe elev/eleve și oferindu-le elevilor/elevilor instrumentele și cadrul necesar pentru ca aceștia/acestea să ia decizii și să acționeze pe cont propriu, în cooperare cu colegii/celele lor.

O învățare eficientă prin activități în beneficiul comunității are câteva caracteristici care contribuie la dezvoltarea întregii game de valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică incluse în modelul de competențe pentru cultură democratică (competențele specifice ale disciplinei Educație pentru societate).

LECȚIA 1. IDENTIFICAREA ȘI ANALIZA PROBLEMELOR DIN COMUNITATE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Toleranța la ambiguitate	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de cooperare	- Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului atunci când se confruntă cu o problemă. - Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestor lecții elevii/elevele vor fi capabili/capabile să:

- O1 – identifice și descrie problemele actuale din comunitate.
- O2 – elaboreze/aplice instrumente de evaluare a opiniei cetățenilor.
- O3 – identifice nevoi ale cetățenilor din comunitate.
- O4 – manifeste interes față de nevoile cetățenilor din comunitate.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, perechi, individual.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, organizator grafic.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe.

Resurse didactice: Educație pentru dezvoltarea comunității, V. Goraș-Postică, Lia Sclifos, N. Uzicov; Institutul Intercultural Timișoara: <https://cetateanul.intercultural.ro/resurse/>

CASETA CU INFORMAȚII

O comunitate este un grup de oameni care locuiesc într-un anumit spațiu geografic sau care împărtășesc interese, valori și scopuri comune. Membrii unei comunități interacționează între ei în mod constant și depind de anumite resurse și structuri comune, precum serviciile publice, infrastructura și mediul local. O comunitate poate fi locală (un sat, un oraș) sau mai extinsă (o regiune sau chiar un stat), dar esențial este faptul că oamenii dintr-o comunitate împărtășesc un interes pentru bunăstarea comună.

Într-o comunitate, cetățenii au interese diverse, care pot varia de la aspecte cotidiene, cum ar fi serviciile publice, până la preocupări legate de gestionarea bugetului public și de politicile locale. Una dintre formele cele mai eficiente de relaționare între cetățean și comunitate sunt întrunirile publice. Aici, cetățenii pot discuta problemele cu care se confruntă, pot exprima păreri diferite și, cel mai important, pot ajunge la un consens în privința soluțiilor necesare. Astfel de întruniri democratice le permit cetățenilor să își afirme dreptul de a participa la procesul de luare a deciziilor și să influențeze în mod direct cursul dezvoltării comunității, contribuit la o dezvoltare comunitar-participativă.

Dezvoltarea comunitară participativă este un proces prin care membrii unei comunități colaborează activ pentru a identifica, analiza și soluționa problemele care afectează bunăstarea lor colectivă. Acest model de dezvoltare pune cetățenii în centrul deciziilor și acțiunilor, oferindu-le oportunitatea de a participa direct în procesul de rezolvare a problemelor comunitare. Într-o comunitate care adoptă o abordare participativă, cetățenii nu sunt doar beneficiari ai schimbărilor, ci devin agenți activi ai schimbării, contribuind prin inițiative proprii și voluntariat. Dezvoltarea comunitară participativă reprezintă un model democratic de gestionare a problemelor comunitare, în care cetățenii sunt implicați în toate etapele procesului de luare a deciziilor: de la identificarea problemelor până la implementarea soluțiilor. Acest model este bazat pe colaborarea între cetățeni și autoritățile publice locale, organizații neguvernamentale și alți actori comunitari.

Participarea activă a cetățenilor este esențială, deoarece aceștia sunt cei mai familiarizați cu problemele și nevoile comunității lor. Într-un astfel de proces, se pune accent pe transparență, cooperare și implicare colectivă, ceea ce duce la soluții mai durabile și mai relevante pentru toți membrii comunității.

Aceste activități vor sprijini elevii/elevele să conștientizeze importanța implicării în activități pentru binele comun și să înțeleagă importanța voluntariatului, ca modalitate de implicare civică. Pentru a fi eficiente, activitățile realizate în mod voluntar în beneficiul comunității sau în sprijinul anumitor membri sau grupuri de membri ai comunității trebuie să fie bine planificate și pregătite. Este important ca elevii/elevele să își amintească de procesul parcurs în anul II de studii și de faptul că pentru anumite probleme ale comunității este mai eficientă soluționarea prin intermediul autorităților publice, iar pentru alte probleme, cetățenii pot acționa direct, fără a mai aștepta luarea unor decizii de către autorități.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

Lecția 1

■ **ACTIVITATEA** „EXPLICĂ CE ÎNSEAMNĂ „PROBLEMELE COMUNITĂȚII” ȘI DE CE ESTE IMPORTANT SĂ LE IDENTIFICĂM” (20 MIN.)

Etapele activității

Introducere

Profesorul începe activitatea printr-o discuție despre ce înseamnă o „comunitate” și cum funcționează aceasta și care sunt problemele comunității.

Definiție oferită: „Problemele comunității sunt dificultăți sau neajunsuri care afectează grupul de oameni care trăiesc într-un anumit spațiu geografic sau social și care necesită soluții pentru îmbunătățirea calității vieții.”

Exemple de probleme comunitare: lipsa locurilor de joacă, poluarea aerului, drumurile deteriorate, insuficiența transportului public etc.

Instrucțiuni

Formarea grupurilor. Elevii/elevele se împart în grupuri de câte 4-5 și fiecare grup primește o foaie de flipchart și markere.

Sarcini. Fiecare grup trebuie să definească ce înseamnă o „problemă a comunității” în opinia lor și să discute de ce este importantă identificarea acesteia. După discuție, grupurile vor nota pe flipchart următoarele puncte:

- Ce este o problemă comunitară?
- De ce este important să identificăm problemele comunității?
- Exemple de probleme comunitare pe care le-au observat ei înșiși în localitatea lor.
- Cum afectează o problemă comunitară viața oamenilor din comunitate?
- Ce s-ar întâmpla dacă aceste probleme nu ar fi identificate și rezolvate?

Prezentarea și discuția

Fiecare grup își prezintă concluziile în fața clasei, explicând ce consideră a fi problemele comunității și de ce este importantă identificarea lor.

Profesorul sintetizează ideile prezentate de elevi/eleve, subliniind faptul că identificarea problemelor comunității este primul pas spre soluționarea acestora și că cetățenii trebuie să fie activ implicați în acest proces.

Evaluarea

Profesorul evaluează participarea activă a fiecărui grup și capacitatea lor de a defini corect o problemă comunitară și de a explica importanța identificării acesteia.

Profesorul poate oferi feedback imediat pentru a corecta orice neînțelegere și a întări conceptele discutate.

Rezultate așteptate

Elevii/elevele vor înțelege mai bine ce reprezintă problemele comunității și vor fi capabili/capabile să justifice necesitatea identificării acestora pentru a îmbunătăți viața comunității în care trăiesc.

ACTIVITATEA „IDENTIFICAREA PROBLEMELOR COMUNITARE” (20 MIN.)

Identificarea problemelor comunității este un prim pas esențial în îmbunătățirea condițiilor de viață pentru toți cetățenii. Doar printr-o înțelegere clară a nevoilor comunității și prin acțiuni concrete putem contribui la construirea unui mediu sănătos, sigur și echitabil pentru toți. Acest proces implică atât participarea activă a cetățenilor, cât și sprijinul autorităților și al organizațiilor non-guvernamentale.

Etapele activității

Profesorul invită fiecare elev/elevă să completeze formularul de identificare a problemelor comunitare. Profesorul va încuraja elevii/elevete să reflecteze asupra observațiilor personale, experiențelor din comunitate și informațiilor discutate anterior pentru a descrie problemele pe care le consideră importante. (Anexa 1)

Notă: Profesorul poate ghida elevii/elevete prin formularea unor întrebări deschise pentru a stimula gândirea critică, cum ar fi: „Care este problema cea mai vizibilă din comunitatea ta?” sau „De ce crezi că această problemă afectează pe toată lumea din jurul tău?”

Debrifarea activității

- Cum v-a ajutat acest proces să înțelegeți mai bine problemele comunității voastre?
- Ce dificultăți ați întâmpinat în selectarea unei probleme și cum le-ați depășit?
- Credeți că soluționarea problemei alese va aduce beneficii vizibile comunității voastre? Cum?
- Cum v-a schimbat această activitate perspectiva asupra rolului vostru ca cetățeni activi ai comunității?

EXTINDERE

Elevii/elevete sunt invitați să mai identifice, dacă este cazul, alte probleme care pot fi soluționate prin activități de voluntariat.

ANEXA 1. FORMULAR DE IDENTIFICARE A PROBLEMELOR COMUNITARE

Nume și prenume:	
Data:	
Localitatea/Comunitatea:	
Problema identificată: (Descrieți pe scurt problema pe care o considerați importantă pentru comunitatea dumneavoastră.)	
Care este cauza principală a problemei? (Explicați ce credeți că a provocat această problemă.)	
Cum afectează această problemă comunitatea? (Menționați cine este afectat și în ce fel.)	
Cine este responsabil pentru această problemă? (Menționați dacă responsabilitatea rezolvării acestei probleme aparține cetățenilor, autorităților locale, ONG-urilor sau altor entități.)	

Ce s-ar întâmpla dacă problema nu ar fi soluționată? <i>(Descrieți consecințele potențiale ale lipsei de acțiune.)</i>	
Ați observat vreun demers anterior pentru soluționarea acestei probleme? <i>(Dacă da, descrieți ce s-a făcut până acum.)</i>	
Care ar fi soluțiile posibile pentru rezolvarea acestei probleme? <i>(Oferiți sugestii de acțiuni sau măsuri care ar putea fi întreprinse.)</i>	
Ce resurse sau parteneriate ar fi necesare pentru soluționarea problemei? <i>(Menționați resurse umane, financiare, materiale sau colaborări cu instituții.)</i>	
Ați fi dispus să participați la activități de voluntariat pentru soluționarea acestei probleme? Argumentați	☐ Da ☐ Nu
Alte comentarii sau observații:	

LECȚIA 2. DISCUTAREA ȘI SELECTAREA UNEI PROBLEME DIN COMUNITATE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.
Atitudini	
Respect	- Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. - Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Autoeficacitate	- Dă dovadă de încredere că poate să-și atingă scopurile propuse. - Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța la ambiguitate	- Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. - Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane.
Abilități de cooperare	- Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului atunci când se confruntă cu o problemă. - Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – estimeze impactul unei probleme asupra comunității/unui grup de cetățeni.
- O2 – identifice caracteristicile unei situații sociale și a factorilor care o creează.
- O3 – să identifice cel puțin 3 criterii esențiale pentru evaluarea problemelor comunitare.
- O4 – manifeste deschidere și respect față de opiniile colegilor, participând activ la discuțiile de grup despre problemele comunitare.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, perechi, individual.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe.

Resurse didactice: Educație pentru dezvoltarea comunității, V. Goraș-Postică, Lia Sclifos, N. Uzicov; Institutul Intercultural Timișoara: <https://cetateanul.intercultural.ro/resurse/>

CASETA CU INFORMAȚII

Una dintre caracteristicile societății democratice este spiritul civic, definit ca dorința de a ajuta alți oameni, inclusiv oamenii care conviețuiesc în aceeași localitate. Este vorba de sentimentul de dragoste pentru locul de trai care se dezvoltă prin educație și stă la baza participării la viața comunității. Într-o societate democratică, autoritățile țin cont de părerile diferitor grupuri. Să ai spirit civic înseamnă să acționezi responsabil în comun, fără a neglija aspectele particulare, specifice, respectul pentru diferențele celui alt.

Conceptul de voluntariat, care dezvoltă spiritul civic este puțin conturat la noi în țară. De aceea comunitățile din Republica Moldova trebuie să depună eforturi pentru a deveni comunități în adevăratul sens al cuvântului, pentru a descoperi spațiul comun în care oamenii ar conlucra întru identificarea nevoilor specifice și a lucrurilor pe care le prețuiesc cel mai mult. În acest context, oamenii trebuie să se susțină reciproc, să aibă încredere unii în alții, să participe la soluționarea problemelor. Cu cât membrii unei comunități sunt mai valorizați ca cetățeni, cu atât comunitatea este mai valoroasă prin modul în care se dezvoltă și se cristalizează.

Prin aceste activități, elevii/elevele conștientizează faptul că, pentru a avea un impact pozitiv asupra unei probleme a comunității, este importantă realizarea unui plan de intervenție care să cuprindă acțiuni realizabile.

Astfel, este important ca problema selectată să fie una căreia să i se poată propune soluții rezonabile, care să poată fi puse în practică. Cadru didactic va atrage atenția elevilor/elevelor să determine tipurile de intervenție în corespundere cu nevoile și așteptările beneficiarilor. Dacă în cazul activității de învățare bazată pe proiect din anul II de studii trebuia să selecteze o singură problemă prin vot, în acest caz sunt posibile abordări diferite:

- a. selectarea unei singure probleme pentru toată clasa. În acest caz este important ca decizia să fie luată în mod democratic și transparent, dar și ca problema să fie suficient de complexă pentru a permite implicarea tuturor elevilor/elevelor din clasă.
- b. selectarea mai multor probleme, fiecare urmând a fi abordată de un grup de elevi/eleve. În acest caz, decizia trebuie să fie luată în primul rând în funcție de preferințele elevilor/elevelor. Elevii/elevele trebuie să fie cei/cele care aleg între variantele de mai sus.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele activități:

■ ACTIVITATEA „DISCUTAREA ȘI SELECȚIA PROBLEMELOR COMUNITARE” (40 MIN)

Etapele activității

Recapitulare

Profesorul va recapitula problemele comunitare identificate la lecția anterioară, punând accent pe varietatea și relevanța lor pentru comunitate.

Sarcină pentru elevi/eleve: Fiecare grup își va revizui notițele și problemele identificate anterior.

Resurse: Profesorul va folosi un flipchart cu lista problemelor comunitare principale, pe care le-au menționat elevii/elevele. Grupurile vor folosi caietele de notițe (*Anexa 1*, completată la lecția anterioară) pentru a-și reaminti detalii din discuțiile anterioare.

Evaluarea problemelor în grupuri

Elevii/elevele sunt împărțiți în grupuri de câte 4-5 persoane. Fiecare grup va evalua problemele identificate de către fiecare elev/elevă la lecția anterioară folosind următoarele criterii:

Impact: Cum afectează problema viața comunității? Este ea o prioritate?

Fezabilitate: Poate fi problema rezolvată cu resursele și timpul disponibile? Posibilitatea de a găsi soluții viabile.

Urgență: Este necesară soluționarea imediată a problemei? Ce se întâmplă dacă nu intervenim?

Implicarea comunității: Pot cetățenii, inclusiv elevii/elevele, să se implice în mod direct pentru a ajuta la rezolvarea acestei probleme?

Sarcină pentru elevi/eleve: Fiecare grup va discuta problemele și va nota punctele forte și punctele slabe pentru fiecare, în funcție de criteriile de mai sus.

Votarea problemei prioritare

După evaluare, fiecare elev din grup va vota în mod individual, pe baza discuțiilor și a evaluării. Elevii/elevele vor selecta o singură problemă, pe care o consideră cea mai relevantă și prioritară pentru comunitatea lor.

Fiecare elev/elevă va primi 1 vot și va scrie pe o bucată de hârtie problema pe care o consideră cea mai importantă.

După votare, voturile sunt colectate, iar problema cu cele mai multe voturi devine problema centrală a grupului.

Sarcină pentru elevi/eleve: Grupurile vor discuta rezultatul votului și vor încerca să ajungă la un consens asupra modului în care vor aborda problema selectată.

Fiecare grup va prezenta problema selectată prin vot, justificând de ce aceasta este considerată cea mai importantă.

Prezentarea problemelor selectate:

Fiecare grup va prezenta în fața clasei problema comunitară aleasă și va răspunde la întrebările-cheie:

- Ce problemă ați selectat și de ce?
- Care este impactul problemei asupra comunității?
- Ce soluții pot fi implementate?
- Cum se pot implica elevii/elevele și ceilalți cetățeni în rezolvarea problemei?

Profesorul facilitează o discuție de ansamblu despre procesul de selecție prin vot și modul în care elevii/elevetele au ajuns la consens. Se discută dificultățile întâmpinate și lecțiile învățate despre problemele comunitare.

Debrifarea activității

- Cum v-a ajutat evaluarea să selectați o problemă?
- A fost dificil să ajungeți la un consens prin vot? De ce?
- Ce ați învățat despre importanța ierarhizării/selecției problemelor comunitare?
- Credeți că soluționarea problemei alese va aduce beneficii vizibile comunității voastre? Cum?
- Cum v-a schimbat această activitate perspectiva asupra rolului vostru ca cetățeni activi ai comunității?

Rezultate așteptate

- Elevii/elevetele vor învăța să evalueze și să prioritizeze problemele comunitare pe baza criteriilor de impact, fezabilitate și urgență.
- Vor dezvolta abilități de colaborare și vor învăța să ajungă la un consens prin vot și discuții argumentate.
- Elevii/elevetele vor deveni mai conștienți de importanța selecției problemelor care pot fi soluționate prin acțiuni concrete de voluntariat și implicarea comunității, învățând să contribuie activ la rezolvarea problemelor comunitare.

EXTINDERE

Profesorul invită elevii/elevetele să identifice din mass-media, TV sau postări online, știri care relatează despre problema comunității identificată.

LECȚIILE 3-4. EXAMINAREA INFORMAȚIEI ȘI COLECTAREA DE DATE CU PRIVIRE LA PROBLEMA SELECTATĂ ȘI IDENTIFICAREA SOLUȚIILOR

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de învățare autonomă	- Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. - Poate evalua în mod independent credibilitatea surselor de informare sau a sfaturilor primite.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Abilități de cooperare	Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva vor fi capabil/ă să:

- identifice metodele de colectare a datelor relevante pentru cercetarea unei probleme comunitare.
- să selecteze metoda de colectare a datelor potrivită pentru problema comunitară discutată de grupul său.
- colaboreze pentru obținerea de informații din diferite surse;
- selecteze informații relevante referitor la modul de intervenție pentru soluționarea problemei/problemelor din comunitate.
- organizeze și să analizeze critic informațiile.
- analizeze rezultatele obținute din cercetare și să le folosească pentru a formula soluții viabile.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, perechi, individual, grupuri mici.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, analiza, cercetare și documentare.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, formulare de sondaje și chestionare (fizice sau digitale).

Resurse didactice: Institutul Intercultural Timișoara:

<https://cetateanul.intercultural.ro/resurse/>

https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story?language=en

CASETA CU INFORMAȚII

După ce au selectat problema sau problemele asupra cărora vor lucra, elevii/elevele adună cât mai multe informații despre problema respectivă și despre posibilele soluții. Elevii/elevele trebuie să precizeze sursele din care urmează să colecteze informațiile, la fel cum am făcut acest lucru și în anul precedent de studii la unitatea de învățare bazată pe proiect, precum și cât de frecvent va fi realizat acest lucru, cunoașterea tuturor cauzelor posibile și a eșecului în depășirea dificultăților prin interviuri, chestionare, analiza documentelor, observația directă etc. Culegerea informațiilor se va face de către elevi/eleve în timpul orelor, dar și în intervalul dintre ore.

Dacă timpul permite, elevii/elevele pot începe în clasă căutarea de informații online, sau pot apela la: experiența lor de viață, organizații neguvernamentale, specialiști invitați. În cazul anumitor probleme, documentarea este necesară în principal pentru a decide ce anume să se facă, în timp ce în alte cazuri este clar ce trebuie făcut, dar trebuie obținute informații despre cum anume să fie realizate acțiunile. În multe cazuri elevii/elevele pot afla informații relevante studiind rapoarte ale unor organizații neguvernamentale (din localitate, din țară sau din alte țări) care au realizat acțiuni pe teme similare.

În cazul anumitor probleme, determinantă este buna organizare și planificare a activităților. În alte cazuri, în special atunci când se intenționează sprijinirea unor persoane în situație defavorizată, este importantă conștientizarea de către elevi/eleve a riscurilor ce pot apărea. Astfel, uneori, chiar dacă intențiile sunt pozitive, pot apărea efecte negative nedorite. Așadar, planificarea activităților, ce va începe în lecția următoare, trebuie pregătită prin activități de sensibilizare a elevilor/elevelor cu privire la modul de raportare la persoane și grupuri defavorizate.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

— ACTIVITATEA „CERCETAREA” (40 MIN.)

Profesorul explică elevilor/elevelor de ce colectarea de date este crucială înainte de a propune soluții pentru problemele comunității:

Bazarea soluțiilor pe date. Pentru ca soluțiile să fie eficiente, ele trebuie să fie fundamentate pe informații exacte, nu doar pe impresii sau observații superficiale.

Înțelegerea cauzelor. Colectarea de date ajută la identificarea cauzelor reale ale problemei, nu doar a simptomelor acesteia.

Validarea problemelor. Elevii/elevetele pot verifica dacă problema identificată este percepută ca fiind importantă și de restul comunității.

Profesorul descrie exemplele de metode pentru cercetare.

Interviuri. Discuții cu persoane cheie din comunitate (membri afectați, autorități, specialiști). Acestea ajută la înțelegerea profundă a problemei și la obținerea unor perspective calificate.

Sondaje. Colectarea de date dintr-un eșantion mai larg de cetățeni, pentru a înțelege cum este percepută problema în comunitate și ce soluții sunt propuse de cetățeni.

Cercetare online. Consultarea rapoartelor și a studiilor publicate despre probleme similare. De exemplu, pentru o problemă de mediu, se pot consulta rapoarte de mediu publicate de autoritățile locale sau ONG-uri.

Observație directă. Înregistrarea comportamentului și observațiilor în teren. Acest lucru poate include fotografii sau înregistrări care să demonstreze problema.

Elevii/elevetele sunt împărțiți în grupuri, fiecare dintre ele fiind responsabil de aplicarea unei metode de cercetare. Grupurile trebuie să decidă ce metodă de colectare a datelor va fi cea mai eficientă pentru problema lor (interviuri, sondaje, cercetare online sau observare directă).

Pregătirea instrumentelor de colectare a datelor.

Chestionar pentru sondaj. Elevii/elevetele vor crea/analiza un chestionar scurt pentru a fi distribuit cetățenilor din comunitate. (*Anexa 1*)

Interviu. Elevii/elevetele vor crea/analiza un set de întrebări pentru a intervieva membri ai comunității sau experți. (*Anexa 2*)

Cercetare online. Elevii/elevetele vor identifica rapoarte, statistici și studii disponibile pe site-urile oficiale ale autorităților, ONG-urilor sau mass-media.

ACTIVITATEA DE CERCETARE ȘI COLECTARE DE DATE

Elevii/elevetele, organizați/organizate în grupuri de 4-5 persoane, de la lecția anterioară, vor selecta una sau mai multe metode de colectare a datelor (în funcție de resurse și timp) și vor începe cercetarea despre problema lor.

Împărțirea sarcinilor.

Grupurile pot decide să facă interviuri (fie reale, fie simulate în clasă).

Crearea și distribuirea unui chestionar/sondaj către membrii comunității sau colegi (simulat sau real).

Cercetare online pentru a găsi statistici relevante, politici locale, sau exemple din alte comunități.

Observație directă în teren, dacă este posibil, pentru a înțelege amploarea problemei selectate.

Analiza și interpretarea datelor colectate.

După colectarea datelor, fiecare grup va analiza informațiile obținute și va încerca să răspundă la următoarele întrebări:

- Care sunt principalele constatări din datele colectate?
- Ce soluții par a fi cele mai viabile în funcție de informațiile disponibile?
- Cine ar trebui să fie implicat în implementarea soluțiilor (autorități, cetățeni, elevi/elevete, ONG-uri etc.)?

Debrifarea activității

- Care metodă de colectare a datelor vi s-a părut cea mai utilă și de ce?
- A fost dificil să obțineți date relevante? Cum ați reușit să găsiți soluții la problemele întâmpinate?
- Credeți că datele colectate v-au ajutat să înțelegeți mai bine problema comunitară? Cum?
- Cum puteți folosi aceste informații în continuare pentru a rezolva problema?

EXTINDERE

Elevii/elevele vor nota în caietele lor un răspuns scurt la întrebarea „Cum m-au ajutat datele colectate să înțeleg mai bine problema comunității și ce am învățat din acest proces?”

Notă! Elevii/elevele vor înțelege mai bine importanța colectării de date pentru rezolvarea problemelor comunitare. Vor dobândi abilități de cercetare, analiză și interpretare a datelor.

ANEXA 1. SONDAJ PENTRU COLECTAREA DATELOR DESPRE PROBLEMELE COMUNITARE

Titlu: Sondaj despre problema _____ în comunitatea _____

1. Cât de gravă considerați că este problema _____ din comunitate?

☐ Foarte gravă ☐ Gravă ☐ Moderată ☐ Nesemnificativă

2. Cum vă afectează personal această problemă?

☐ Direct (explicați) ☐ Indirect ☐ Nu mă afectează

3. Credeți că autoritățile au luat măsuri suficiente pentru a rezolva această problemă?

☐ Da ☐ Nu ☐ Nu știu

4. Ce soluții propuneți pentru rezolvarea acestei probleme?

5. Ați fi dispus să participați la acțiuni voluntare pentru a ajuta la rezolvarea acestei probleme?

☐ Da ☐ Nu

ANEXA 2. INTERVIU PENTRU COLECTAREA DATELOR DESPRE PROBLEMELE COMUNITARE

Titlu: Interviu despre problema comunitară: _____

Întrebări:

1. Cum vedeți evoluția problemei _____ în ultimii ani?

2. Ce credeți că ar trebui să facă autoritățile pentru a rezolva această problemă?

3. Care sunt principalele obstacole în calea soluționării acestei probleme?

4. Ce rol pot juca cetățenii în soluționarea acestei probleme?

5. Cum v-a afectat personal această problemă?

ANEXA 3. GHID DE CERCETARE ONLINE

- Identificați surse oficiale de informații despre problema selectată (site-uri guvernamentale, ONG-uri, etc.).
- Selectați informații relevante pentru problema comunității voastre (statistici, rapoarte).
- Notați sursele și data publicării pentru a asigura credibilitatea informațiilor.

Lecția 4

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

■ ACTIVITATEA „PROIECTAREA SOLUȚIILOR ” (40 MIN.)

Recapitularea datelor colectate:

Fiecare grup revizuieste datele colectate în lecțiile anterioare (prin interviuri, sondaje, cercetare online, observare directă). Discută în cadrul grupului principalele concluzii și ce au învățat despre problema comunitară pe care o cercetează.

Întrebări ghid pentru revizuire:

- Ce informații esențiale ați obținut despre problemă?
- Care sunt cauzele principale ale problemei?
- Ce percepții și opinii are comunitatea despre această problemă?

Introducerea conceptului de voluntariat:

- Profesorul explică rolul voluntariatului în rezolvarea problemelor comunitare și cum implicarea cetățenilor poate fi esențială pentru succesul soluțiilor propuse.
- De ce voluntariatul? Resursele limitate pot fi suplinite de implicarea comunității, iar voluntarii aduc energie, creativitate și angajament.
- Cum poate funcționa voluntariatul? Elevii/elevetele vor propune soluții care să implice activ cetățenii (campanii de conștientizare, curățarea unui parc, sesiuni educative, etc.).

Proiectarea soluțiilor în grupuri:

Activitate: Elevii/elevetele, organizați în grupuri, vor discuta soluții bazate pe datele colectate și vor analiza cum ar putea voluntarii să fie implicați în soluționarea problemei.

Întrebări ghid pentru dezvoltarea soluțiilor:

- Ce soluții putem propune pentru a rezolva problema comunitară?
- Cum pot fi implicați voluntarii în implementarea soluției?
- Ce resurse avem nevoie și ce roluri pot juca voluntarii?
- Care ar fi beneficiile pentru comunitate dacă voluntarii se implică?

Sarcină pentru elevi/elevete. Fiecare grup va nota cel puțin trei soluții care pot fi implementate cu ajutorul voluntarilor. Soluțiile trebuie să fie realiste, bazate pe date și să reflecte nevoile reale ale comunității. (Anexa 1)

Prezentarea soluțiilor și selecția:

Fiecare grup va prezenta soluțiile propuse, explicând de ce au ales aceste soluții și cum voluntarii pot ajuta la implementarea lor.

Întrebări pentru prezentare:

- Ce soluții propuneți și de ce?
- Cum poate voluntariatul contribui la succesul soluției?
- Ce avantaje are soluția voastră față de alte alternative?
- Ce efecte negative ar putea avea această intervenție?
- De ce ar trebui să ținem cont pentru a evita efectele negative?

Selecția soluției finale prin vot:

După ce fiecare grup și-a prezentat soluțiile, clasei i se va cere să voteze soluția care li se pare cea mai viabilă. Fiecare grup va discuta intern și va alege soluția pe care o vor implementa în proiectul lor final, ținând cont de resurse, voluntari și fezabilitatea soluției.

Metoda de votare. Fiecare elev/elevă va avea o foaie de vot pe care va nota soluția grupului pe care o consideră cea mai potrivită și de ce.

Sarcină pentru elevi/eleve. Fiecare grup va ajunge la un consens asupra soluției finale și va justifica alegerea lor, argumentând de ce soluția lor este cea mai realistă și eficientă în contextul comunității. Prezentarea soluției finale. (Anexa 2)

Debrifarea activității

Profesorul facilitează o discuție de ansamblu despre cum a decurs procesul de propunere și selecție a soluțiilor bazate pe voluntariat.

- Cum v-au ajutat datele colectate să propuneți soluții mai informate?
- A fost dificil să selectați o soluție? De ce?
- Cum credeți că implicarea voluntarilor poate face diferența în implementarea soluțiilor

EXTINDERE

Elevii/elevele vor nota în caietul lor un scurt răspuns la întrebarea „Cum poate voluntariatul să contribuie la rezolvarea problemelor comunității noastre?”

ANEXA 1. INTERVENȚII POSIBILE ȘI EFECTELE PRECONIZATE ALE ACESTORA

Problema:		
Intervenția posibilă 1	Intervenția posibilă 2	Intervenția posibilă 3
Ce efecte negative ar putea avea această intervenție?	Ce efecte negative ar putea avea această intervenție?	Ce efecte negative ar putea avea această intervenție?
1.		
2.		
3.		
Pentru a evita efectele negative trebuie ținut cont de următoarele aspecte:	Pentru a evita efectele negative trebuie ținut cont de următoarele aspecte:	Pentru a evita efectele negative trebuie ținut cont de următoarele aspecte:
1.		
2.		
3.		

ANEXA 2

SOLUȚIA FINALĂ

Problema comunitară identificată: _____

I. Descrierea soluției propuse

1. Care este soluția propusă pentru această problemă?

(Descrieți în detaliu soluția pe care o propuneți și cum poate ajuta la rezolvarea problemei.)

2. Cum va contribui această soluție la îmbunătățirea situației în comunitate?

(Explicați impactul soluției și cum aceasta va aduce beneficii comunității.)

II. Implicarea voluntarilor

1. Cum pot fi implicați voluntarii în implementarea soluției?

(Descrieți activitățile pe care voluntarii le-ar putea desfășura și rolul lor în rezolvarea problemei.)

2. Ce avantaje aduce implicarea voluntarilor în această soluție?

(Gândiți-vă la costuri reduse, mobilizarea resurselor umane și crearea unui sentiment de comunitate.)

III. Fezabilitatea soluției

1. Resurse necesare:

Ce resurse (materiale, financiare, umane) sunt necesare pentru implementarea soluției?

(Indicați resursele de care aveți nevoie pentru a pune în aplicare soluția propusă.)

2. Timpul necesar:**Care este estimarea timpului necesar pentru implementarea soluției?***(Propuneți un interval de timp în care soluția poate fi implementată.)*

IV. Evaluarea impactului**1. Cum veți măsura succesul soluției?***(Propuneți criterii sau metode de evaluare a impactului soluției. De exemplu, reducerea problemei în comunitate, feedback din partea cetățenilor, etc.)*

2. Ce riscuri sau obstacole pot apărea în implementarea soluției?*(Identificați posibile dificultăți și cum le veți depăși)*

V. Justificarea soluției**1. De ce ați ales această soluție în detrimentul altor soluții?***(Explicați de ce soluția voastră este cea mai potrivită pentru problema comunitară.)*

2. Cum se pot implica elevii/elevele și cetățenii pentru a susține soluția voastră?*(Gândiți-vă la metode prin care puteți atrage implicarea activă a elevilor/elevelor și cetățenilor în implementarea soluției.)*

Evaluarea soluției: Puncte cheie pentru analiză

Relevanța soluției, implicarea voluntarilor, fezabilitatea, impactul, sustenabilitatea.

- Soluția propusă răspunde în mod eficient problemei comunitare?
- Soluția include oportunități realiste pentru implicarea cetățenilor sau elevilor/elevelor în acțiuni de voluntariat?
- Este soluția realistă din punct de vedere al resurselor și al timpului necesar?
- Ce impact pozitiv va avea soluția asupra comunității și cum poate fi măsurat acest impact?
- Soluția poate avea un efect durabil asupra comunității sau necesită intervenții continue?

Variantă alternativă

Profesorul va provoca elevii/elevetele să abordeze conceptul de voluntariat și importanța implementării corecte/eficiente a acestuia.

Voluntariatul este o formă nobilă de implicare socială, prin care tinerii și adulții pot aduce o contribuție semnificativă în comunitățile lor. Însă, pentru ca aceste acțiuni să aibă un impact pozitiv și durabil, este esențial ca ele să fie realizate cu o atenție deosebită la nevoile reale ale oamenilor și cu respect față de demnitatea celor pe care ne propunem să îi ajutăm.

De multe ori, dorința de a face bine ne poate împinge să acționăm fără a înțelege pe deplin contextul în care intervenim. Deși intențiile sunt laudabile, lipsa de dialog și comunicare cu cei afectați poate genera neînțelegeri și chiar reacții negative. Este important ca orice inițiativă de voluntariat să fie precedată de o perioadă de ascultare activă, în care voluntarii să înțeleagă cu adevărat problemele și nevoile comunității. Această etapă este crucială pentru ca soluțiile propuse să fie relevante și adaptate situațiilor specifice.

O abordare subtilă și bine gândită presupune evitarea expunerii excesive a persoanelor care primesc ajutorul și respectarea confidențialității acestora. În multe cazuri, oamenii nu vor doar ajutor material, ci și respect pentru intimitatea lor și pentru modul în care doresc să fie percepuți în comunitate. Voluntariatul nu trebuie să devină un spectacol sau un motiv de promovare, ci un act de solidaritate discretă și sinceră, care să răspundă cu adevărat la nevoile celor vizați.

De asemenea, este necesar un echilibru între ceea ce voluntarii consideră că ar putea fi util și ceea ce comunitatea își dorește. Uneori, soluțiile pe care le credem potrivite pot să nu fie cele mai eficiente sau dorite de cei care se confruntă direct cu problemele. Acest lucru evidențiază importanța colaborării și a comunicării constante între voluntari și beneficiari. O soluție durabilă nu poate fi impusă din exterior, ci trebuie construită împreună, pornind de la nevoile exprimate de comunitate. În acest context, elevii/elevetele vor aprofunda cunoștințele despre voluntariat și vor vizualiza un filmuleț și analiza 3 cazuri de voluntariat.

O variantă alternativă pentru sensibilizarea elevilor/elevelor în evitarea prejudecăților la adresa grupurilor defavorizate este vizionarea și discutarea unui material video https://www.youtube.com/watch?v=ehahmDy_kGg

1. După această etapă de sensibilizare, clasa va avea sarcina să pună în aplicare cele învățate în legătură cu problema/problemele pe care ei au ales să o/le abordeze. Astfel, pe grupuri, elevii/elevetele vor încerca să identifice posibile intervenții pentru soluționarea problemei/problemelelor selectate, precum și aspecte de care trebuie să țină cont pentru a se asigura că nu au efecte nedorite.
2. Profesorul ghidează o discuție de reflecție pe baza următoarelor întrebări:
 - A fost ușor sau dificil să găsiți posibile intervenții la problema/problemele identificate?
 - Cum a fost să vă gândiți la efectele negative pe care ar putea să le aibă intervenția voastră?
 - Dar să identificați ce poate fi făcut pentru a evita efectele negative?

Cum ați reacționat când un coleg/colegă a spus ceva cu care nu ați fost de acord?

Partea II

Reamintiți-le elevilor/elevelor despre importanța implicării civice și faptul că orice inițiativă vine cu provocări și lecții de învățat. În acest context elevilor/elevelor și se vor analiza trei cazuri de activități de voluntariat.

ANEXA 2

Cazul 1 „Campania de îmbrăcăminte pentru iarnă”

Un grup de tineri au participat ca voluntari la un proiect al unei organizații neguvernamentale desfășurat într-un sat și au constatat că, datorită sărăciei, copii din mai multe familii nu aveau haine și încălțăminte potrivite pentru iarnă. Tinerii au luat astfel decizia de a organiza o campanie în școlile din orașul lor, pentru a colecta haine și încălțăminte și a le dona familiilor care aveau nevoie. Au fost bucuroși că, la câteva săptămâni înainte de a veni vremea rece, aveau destul de multe pachete cu haine și încălțăminte pentru familiile respective și le-au transportat în curtea școlii din sat, unde au chemat membrii comunității să le primească. Acolo s-a creat însă o situație neplăcută pentru toată lumea, care a generat conflicte puternice între familiile din sat și o atitudine negativă a acestora față de tinerii/rele care le-au adus donațiile. Unii/unele erau nemulțumiți că hainele primite nu erau potrivite ca mărime pentru copiii lor, alții/altele acuzau că anumite familii au fost privilegiate și au primit lucruri de calitate mai bună, iar alții/altele s-au simțit jigniți/te și au refuzat să primească donațiile.

Concluzie: Este important să ne asigurăm că soluțiile propuse se aliniază cu nevoile reale ale beneficiarilor și că există un dialog deschis pentru a evita astfel de neînțelegeri.

Cazul 2 „Sprijin pentru copiii cu dizabilități”

Un grup de elevi/eleve au decis să facă o faptă bună și să ofere sprijin unor copii cu dizabilități. Au identificat o colegă dintr-o clasă mai mică ce avea deficiențe de auz și avea nevoie de un aparat special. Au făcut demersuri pe lângă mai multe societăți comerciale locale și au obținut sprijin pentru a cumpăra un aparat mai bun decât cel pe care îl avea colega. Au organizat astfel încât, în prezența unui număr mare de elevi/eleve, să-i facă o surpriză fetei și să-i ofere aparatul achiziționat. Fata a fost într-adevăr surprinsă, dar și foarte supărată pentru că acum întreaga școală știe de problema ei, iar ea își dorea doar să fie la fel ca ceilalți copii.

Concluzie: Acest caz ne arată că, în încercarea de a ajuta, trebuie să fim sensibili la modul în care acțiunile noastre pot afecta demnitatea și confidențialitatea altora.

Cazul 3 „Învățarea utilizării internetului”

Un grup de elevi/eleve de liceu s-au gândit că ar fi util să ajute copiii din ciclul gimnazial să știe să folosească internetul pentru a putea urmări lecțiile și în format online. S-au gândit că cel mai probabil de un astfel de ajutor ar avea nevoie copiii unor familii de etnie romă din localitate și s-au dus să-i contacteze pentru a-i invita să se întâlnească pentru a învăța să utilizeze internetul. Surpriza lor a fost când au văzut că acei copii știau la fel de bine ca ei să folosească internetul și au fost nemulțumiți de ofertă. Ei/ele și-ar fi dorit mai mult sprijin la matematică, deoarece părinții lor nu îi pot ajuta la teme.

Concluzie: Acest caz subliniază importanța de a asculta și de a înțelege nevoile reale ale comunității înainte de a propune soluții.

Debrifarea activității

- Ce a mers bine în aceste cazuri? Identificați aspectele pozitive ale fiecărei acțiuni de voluntariat. Ce soluții s-au dovedit eficiente? Cum a contribuit activitatea la binele comunității?
- Ce provocări au întâlnit voluntarii? Discutați despre obstacolele care au apărut. De exemplu, lipsa de dialog cu beneficiarii, soluții necorespunzătoare nevoilor sau impactul emoțional asupra celor ajutați.

- Cum s-ar fi putut face lucrurile diferit?
- Cum ar fi putut voluntarii să implice mai bine comunitatea în planificarea soluțiilor?
- Cum ar fi putut voluntarii să ofere ajutor într-un mod mai subtil și respectuos?
- Ce lecție personală ați învățat din aceste cazuri?
- Cum puteți folosi aceste lecții în viitoarele proiecte de voluntariat?

Notă! Încurajați elevii/elevele să reflecteze asupra modului în care fiecare caz ar fi putut fi gestionat mai bine. Ce tip de comunicare ar fi fost utilă? Cum ar fi putut voluntarii să își adapteze soluțiile? Încheiați cu un mesaj care să sublinieze că voluntariatul nu este doar despre acțiuni vizibile, ci și despre construirea unor relații bazate pe respect, încredere și empatie. Amintiți-le elevilor/elevelor că cel mai mare impact este obținut atunci când ne aliniem la nevoile și dorințele reale ale comunității și că succesul unei inițiative depinde de o comunicare deschisă și sinceră.

LECȚIA 5. SESIZAREA AUTORITĂȚILOR PUBLICE SAU TITULARILOR DE OBLIGAȚII DESPRE PROBLEMA CERCETATĂ (DEMERS, PETIȚIE, SCRISOARE)

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Responsabilitate	Își respectă angajamentele față de alții în mod constant.
Autoeficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să-și atingă scopurile propuse.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	Poate reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabili/ă să:

- O1 – identifice autoritățile publice sau titularii de obligații relevanți pentru problema comunitară cercetată.
- O2 – explice importanța sesizării autorităților în procesul de soluționare a unei probleme comunitare.
- O3 – colaboreze și coopereze în echipă în vederea realizării unui produs comun.
- O4 – redacteze o scrisoare oficială, un demers sau o petiție, conform formatului corespunzător, adresată unei autorități publice.
- O5 – argumenteze poziția și să prezinte soluțiile identificate într-un mod persuasiv în fața autorităților.
- O6 – pregătească documentația necesară pentru a susține și justifica sesizarea către autorități (ex. date, dovezi colectate în timpul cercetării).
- O7 – își asume responsabilitatea pentru realizarea planului de acțiuni elaborat.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** activitate în grup mic/mare.
- **Metode și procedee didactice:** discuție dirijată, analiza, brainstorming, organizatori grafici.

Materiale necesare: foi flipchart, tabla flipchart, carioce, Fișa de lucru nr. 1, 2, 3.

Resurse didactice: Manual de Service Learning în Europa Centrală și de Est pentru profesori și elevi implicați / Carla Regina; Candelaria Ferrara; coordinación general de Luz Mariela Avruj; María Nieves Tapia. - 1a ed. - Ciudad Autónoma de Buenos Aires: CLAYSS, 2017;

http://www.prodidactica.md/revista/Revista_107.pdf;

<https://cetateanul.intercultural.ro/resurse/>

Timp alocat: 45 min.

CASETA CU INFORMAȚII

Voluntariatul joacă un rol esențial în dezvoltarea comunităților, oferind tinerilor oportunitatea de a contribui direct la rezolvarea problemelor locale și de a dobândi competențe esențiale de viață. Însă, pentru ca inițiativele de voluntariat să fie cu adevărat eficiente și să aducă rezultate durabile, este crucial ca voluntarii să colaboreze nu doar între ei, ci și cu alte părți relevante din comunitate. Colaborarea cu autoritățile publice și cu organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) este una dintre componentele cheie care poate transforma o simplă acțiune de voluntariat într-un proiect de succes, care să răspundă cu adevărat nevoilor comunității și să aducă schimbări pozitive. Autoritățile publice, precum primăriile, consiliile locale sau alte instituții responsabile de administrarea comunității, dețin resursele, competențele și cadrul legal necesar pentru a rezolva multe dintre problemele comunitare. Implicarea lor în activitățile de voluntariat poate fi un factor determinant în succesul inițiativelor. Tinerii voluntari, deși energici și dornici să schimbe lucrurile, nu au întotdeauna acces la resursele necesare sau la infrastructura care poate facilita acțiunile lor. De aceea, colaborarea cu autoritățile locale poate aduce beneficii majore.

În primul rând, autoritățile pot oferi suport logistic. De exemplu, în cazul unei campanii de strângere de fonduri sau de colectare de materiale, autoritățile locale pot pune la dispoziție spații pentru depozitare sau transport. În plus, instituțiile publice pot oferi informații esențiale despre comunitate, cum ar fi date statistice sau informații despre nevoile reale ale cetățenilor, ceea ce le permite voluntarilor să-și planifice activitățile mai eficient. Mai mult, colaborarea cu autoritățile publice adaugă legitimitate proiectului de voluntariat. Când o acțiune este realizată în parteneriat cu o instituție publică, aceasta este percepută mai serios și are mai multe șanse să fie susținută de restul comunității. În același timp, autoritățile pot să răspundă mai prompt la sesizările tinerilor voluntari și să implementeze soluțiile propuse.

Colaborarea cu ONG-urile în activitățile de voluntariat poate aduce o expertiză importantă, care completează entuziasmul și dorința de implicare a voluntarilor tineri. Aceste organizații sunt adesea mai flexibile decât autoritățile publice și pot oferi sprijin rapid în cazurile în care este nevoie de resurse financiare, formare profesională sau consultanță juridică. Pe lângă resurse, ONG-urile au o rețea vastă de contacte și parteneriate. Tinerii voluntari, prin colaborarea cu aceste organizații, pot beneficia de acces la rețele regionale, naționale sau chiar internaționale, ceea ce le deschide noi oportunități de finanțare, sprijin sau recunoaștere a activităților.

Pentru a rezolva eficient problemele comunitare, elevii/elevele trebuie să înțeleagă că nicio problemă nu poate fi rezolvată izolat. Voluntariatul funcționează cel mai bine atunci când există un parteneriat activ între toți actorii comunității: tineri, autorități publice și ONG-uri.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, elevii/elevele vor învăța cum să elaboreze un demers, petiție sau scrisoare către autoritățile publice, pentru a aduce problemele identificate în atenția acestora.

Introducere. Importanța comunicării cu autoritățile (5 min.)

Profesorul deschide discuția explicând importanța adresării autorităților în rezolvarea problemelor comunitare.

Se subliniază rolul unui demers, petiție sau scrisoare în comunicarea formală și în aducerea problemei în atenția instituțiilor competente.

Se prezintă pe scurt structura unei petiții/demers/scrișori oficiale (introducere, prezentarea problemei, argumentarea soluției, cererea clară și încheierea).

■ ACTIVITATEA „REDACTAREA UNUI DEMERS/PETIȚIE/SCRISOARE” (30 MIN.)

Elevii/elevele sunt împărțiți în grupurile formate anterior, fiecare grup lucrând la problema comunitară identificată anterior.

Fiecare grup va redacta o petiție, demers sau scrisoare către o autoritate publică (primărie, consiliu local, etc.) sau către o organizație responsabilă.

Instrucțiuni pentru elaborarea documentului:

Grupul trebuie să se prezinte și să explice contextul (problema comunitară identificată).

Prezentarea problemei. Să descrie problema cu detalii clare și date relevante, adunate în lecțiile anterioare. (pot utiliza fișele de la sondaj, interviu, observații online etc.,)

Soluția propusă. Să argumenteze soluțiile propuse în baza cercetării și analizelor realizate. (pot utiliza Anexa 2 cu soluția finală, completată la lecțiile anterioare)

Cererea specifică. Să formuleze clar ce solicită autorităților (ex. luarea unor măsuri, alocarea de fonduri, începerea unor lucrări etc.).

Încheierea. Să finalizeze cu un ton respectuos și deschis la colaborare.

Suport oferit. Profesorul circulă printre grupuri pentru a oferi sugestii, corectări și a răspunde la întrebări elevilor/elevelor.

■ ACTIVITATE DE GRUP „ALEGEREA ȘI ELABORAREA DOCUMENTULUI”

Fiecare grup de elevi/eleve discută problema comunitară pe care au identificat-o anterior și aleg ce tip de document (demers, petiție, scrisoare sau sesizare) este cel mai potrivit pentru problema lor.

După ce fiecare grup a ales tipul de document, elevii/elevele primesc fișe de lucru care conțin modele clare pentru structurarea documentului ales.

Profesorul oferă feedback și corectează în timp real documentele elevilor/elevelor, sugerând îmbunătățiri.

Prezentarea grupurilor și evaluarea

Fiecare grup prezintă documentul elaborat în fața clasei, explicând:

- Cum ați ales tipul de document (demers, petiție, scrisoare) pentru problema voastră? A fost o alegere potrivită?
- Cum au structurat documentul și ce detalii au inclus.

- Ce tip de document credeți că ar avea cel mai mare impact în cazul unei probleme reale?
- Ce diferențe ați observat între tipurile de documente în ceea ce privește tonul, stilul și formalitatea?

Profesorul oferă feedback asupra clarității, structurii și eficacității documentului. Grupurile își prezintă argumentele și pot primi întrebări din partea colegilor.

Debrifarea activității

- Cum ați simțit că a decurs procesul de redactare a documentului ales? A fost ușor sau dificil? De ce?
- Ce provocări ați întâmpinat atunci când ați încercat să structurați argumentele sau să respectați formatul oficial al documentului?
- Credeți că veți folosi aceste abilități în viitor?
- Ce ați face diferit dacă ați repeta activitatea?
- În ce măsură ați simțit că documentul redactat de voi este capabil să convingă autoritățile să ia măsuri?
- Ce ați învățat despre necesitatea colaborării cu autoritățile publice în rezolvarea problemelor comunitare?
- Ce avantaje sau dezavantaje ați observat în cazul în care un grup de cetățeni se adresează autorităților prin demersuri, petiții sau sesizări?

EXTINDERE

Elevii/elevele vor accesa platforma online de acte locale (<https://actelocale.gov.md/>) pentru a identifica datele de contact ale autorităților publice locale, inclusiv adresele electronice, pentru a transmite online documentele redactate (cererea, petiția sau scrisoarea).

Notă! Elevii/elevele după posibilitate pot depune fizic cererea, petiția sau scrisoarea dacă problema reflectă situația reală dintr-o localitate.

ANEXA 1. DEMERS

DEMERS

[Localitate], [Data]

Către: Primăria [Nume localitate]

Subiect: Demers pentru rezolvarea problemei privind spațiile verzi din [Nume]

Stimată Doamnă/ Stimate Domn Primar,

Subsemnații, un grup de cetățeni din [Nume localitate], dorim să vă aducem la cunoștință o problemă care afectează direct calitatea vieții noastre. În ultimele luni, am observat o degradare semnificativă a spațiilor verzi din localitate, fapt care afectează atât sănătatea tinerilor, cât și mediul înconjurător.

După ce am efectuat o analiză în cadrul comunității, considerăm că această problemă poate fi rezolvată prin implementarea următoarelor măsuri:

1. *Reabilitarea parcurilor și plantarea de noi copaci.*
2. *Instalarea de bănci și coșuri de gunoi pentru a menține curățenia.*
3. *Organizarea periodică a activităților de întreținere a spațiilor verzi.*

Vă rugăm respectuos să analizați această problemă și să alocați resursele necesare pentru reabilitarea spațiilor verzi din cartierul nostru. Considerăm că aceste măsuri vor aduce beneficii semnificative locuitorilor și vor contribui la îmbunătățirea calității mediului urban.

Așteptăm cu interes răspunsul dumneavoastră.

Cu stimă,

[Semnături]

Grupul de cetățeni din localitatea [Nume]

■ ANEXA 2. MODEL DE SCRISOARE

SCRISOARE

Către [denumirea instituției publice],

[Numele expeditorului]

[Adresa expeditorului]

[Data]

Către,

[Numele primarului/Consiliului Local/Autoritatea locală responsabilă]

[Adresa autorității locale]

Stimate/Stimată [Titlul și Numele],

Subiect: Problema gestionării inadecvate a deșeurilor în localitatea [Numele localității]

Mă numesc [Numele tău], locuitor al localității [Numele localității], și doresc să vă aduc în atenție o problemă deosebit de importantă pentru comunitatea noastră: gestionarea inadecvată a deșeurilor. În ultimele luni, atât eu, cât și alți membri ai comunității am observat că în mai multe zone din localitate, cum ar fi [strada/zona afectată], colectarea și eliminarea deșeurilor nu sunt efectuate în mod regulat. Acest lucru a dus la acumularea unor cantități semnificative de deșeuri, care nu numai că afectează aspectul estetic al localității, dar și creează condiții insalubre ce pun în pericol sănătatea publică. În plus, numeroși cetățeni au raportat prezența mirosurilor neplăcute și a rozătoarelor în jurul punctelor de colectare a deșeurilor, ceea ce indică o problemă majoră în gestionarea acestor spații.

Vă rugăm să analizați această situație și să luați măsuri urgente pentru:

1. Creșterea frecvenței de colectare a deșeurilor din zonele afectate.
2. Amenajarea mai eficientă a spațiilor de depozitare temporară a deșeurilor, astfel încât să nu mai atragă animale și să nu emane mirosuri neplăcute.
3. Implementarea unor campanii de informare și educare pentru cetățeni privind sortarea corectă a deșeurilor și gestionarea acestora într-un mod responsabil.

Comunitatea noastră este dornică să colaboreze în rezolvarea acestei probleme și suntem deschiși să participăm la discuții sau inițiative care să contribuie la îmbunătățirea calității vieții în localitate.

Vă mulțumesc pentru atenția acordată acestei probleme și așteptăm cu interes răspunsul și acțiunile dumneavoastră pentru remedierea acestei situații.

Cu stimă,

[Numele tău complet]

[Numărul de telefon / E-mail pentru contact]

■ ANEXA 3. PETIȚIE

PETIȚIE

[Localitate], [Data]

Către: Ministerul Mediului

Subiect: Petiție pentru protejarea râului [Nume râu]

Noi, semnatarii acestei petiții, cetățeni ai localității [Nume localitate], în baza dreptului de petiționare, prevăzut la articolul 52 din Constituția Republicii Moldova, și având în vedere că, în conformitate cu prevederile Codului administrativ nr.116/2018, cu modificările ulterioare, privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor (prin petiție se înțelege orice cerere, sesizare sau propunere adresată unei autorități publice de către o persoană fizică sau juridică, dorim să atragem atenția asupra deteriorării continue a râului [Nume râu], care traversează localitatea noastră. Poluarea cauzată de deversările necontrolate și depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor a afectat grav fauna și flora acestui ecosistem vital.

Prin această petiție, solicităm următoarele măsuri urgente:

1. *Implementarea unui plan de curățare și decolmatare a râului.*
2. *Monitorizarea strictă a activităților industriale din apropierea cursului de apă.*
3. *Organizarea unor campanii de conștientizare a populației privind importanța protejării râurilor.*

Suntem convinși că, prin colaborarea cu autoritățile competente, vom reuși să protejăm acest ecosistem natural pentru generațiile viitoare.

Vă rugăm să luați în considerare această petiție și să interveniți de urgență.

Cu respect,

[Semnături]

Grupul de cetățeni din [Nume localitate]

LECȚIILE 6-7. ELABORAREA RAPORTULUI CU REFERIRE LA ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Atitudini	
Spirit civic	- Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate. - Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Respect	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Abilități de cooperare	Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestor lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – definească conceptul de raport și să înțeleagă scopul său.
- O2 – identifice structura unui raport.
- O3 – dezvolte abilitățile de redactare a unui raport clar și coerent.
- O4 – structureze rezultatele cantitative și calitative obținute în urma activității.
- O5 – colaboreze și coopereze în echipă în vederea realizării unui produs comun.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** activitate în grup mic/mare.
- **Metode și procedee didactice:** discuție dirijată, analiza, brainstorming, organizatori grafici.

Materiale necesare: foi flipchart, carioci, Fișa de lucru nr. 1, resurse TIC.

Resurse didactice: Manual de Service Learning în Europa Centrală și de Est pentru profesori și elevi implicați / Carla Regina; Candelaria Ferrara; coordinación general de Luz Mariela Avruj; María Nieves Tapia. - 1a ed. - Ciudad Autónoma de Buenos Aires: CLAYSS, 2017; Institutul Intercultural Timișoara: <https://cetateanul.intercultural.ro/resurse/>

Timp alocat: 90 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Realizarea unui raport după finalizarea unei activități de proiect este un pas esențial în procesul de documentare și evaluare a muncii desfășurate. Raportul reprezintă o sinteză structurată a tuturor etapelor proiectului, a datelor colectate și a soluțiilor propuse, oferind astfel o imagine clară și cuprinzătoare a întregii activități. În cazul proiectelor desfășurate în comunitate, raportul joacă un rol fundamental în pregătirea informațiilor pentru prezentarea publică și pentru comunicarea eficientă cu toate părțile implicate, inclusiv cu autoritățile și cetățenii.

Prin realizarea unui raport, elevii/elevele învață să prezinte clar datele colectate, să evidențieze acțiunile desfășurate și să formuleze soluțiile propuse într-un mod accesibil și transparent. Acest proces contribuie la o mai bună înțelegere a problemelor analizate și a eforturilor depuse. De asemenea, raportul oferă posibilitatea de a documenta progresul proiectului și de a învăța din dificultățile întâmpinate în parcurs, fiind astfel un instrument valoros pentru dezvoltarea ulterioară a abilităților de rezolvare a problemelor. Un alt avantaj al elaborării raportului este pregătirea pentru prezentarea rezultatelor proiectului. Raportul oferă suportul necesar pentru o prezentare argumentată și detaliată, permițând elevilor/elevelor să explice în mod convingător de ce problema selectată este relevantă și care sunt soluțiile viabile pentru rezolvarea acesteia.

Formatul ales pentru realizarea raportului va fi corelat și cu modul în care se intenționează să se realizeze prezentarea acestuia la pasul următor. Astfel, dacă va fi prezentat online, raportul poate fi realizat în format electronic, ca un set de diapozitive, un infografic, o pagină web, sau chiar o înregistrare video. Dacă se intenționează realizarea prezentării sub forma unei expoziții în instituția de învățământ sau într-un loc public din comunitate, atunci este preferabil ca raportul să fie sub forma unor panouri/postere.

Este important ca toți elevii/elevele să participe la acest proces din cadrul grupurilor formate în cadrul proiectului. Le puteți oferi elevilor/elevelor libertatea de a-și împărți sarcinile în cadrul grupului, rugându-i/le să facă acest lucru în mod democratic și participativ, astfel încât fiecare persoană să poată exprima ce dorește sau ce nu dorește să facă și să existe un echilibru între sarcini.

Această etapă permite realizarea unei evaluări a activităților realizate și a rezultatelor obținute.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

■ ACTIVITATEA „CE ESTE UN RAPORT ȘI CUM SE REDACTEAZĂ” (40 MIN.)

Elevii/elevele vor învăța ce este un raport, care sunt elementele sale principale, și cum se redactează corect un raport bazat pe activitățile de proiect desfășurate.

Introducere

Discuție ghidată cu elevii despre ce este un raport și de ce este important. Profesorul explică elevilor/elevelor scopul unui raport, documentarea detaliată a proceselor și a rezultatelor unui proiect sau activități, pentru a oferi o imagine clară și completă asupra muncii desfășurate.

Exercițiu de brainstorming. Scrieți pe tablă câteva cuvinte cheie asociate cu „raportul de proiect” (ex. structură, date, concluzii).

Ați mai scris vreodată un raport? În ce situații credeți că ar fi util?

Prezentarea structurii raportului

Explicați fiecare secțiune a raportului, oferind exemple scurte pentru a ilustra cum ar trebui să arate. (titlu, introducere, metodologie, rezultate, concluzii și recomandări)

Subliniați importanța. Discutați despre rolul fiecărei secțiuni și cum contribuie la înțelegerea generală a proiectului. (Anexa 1)

Instrucțiuni

Fiecare grup trebuie să decidă cum va structura raportul, urmând modelul general (Titlu, Introducere, Metodologie, Rezultate, Concluzii, Recomandări). (Anexa 1)

Roluri în grup

- Coordonator: coordonează discuțiile și asigură respectarea timpului.
- Redactor: scrie textul raportului și se ocupă de formularea ideilor.
- Cercetător: adună informații relevante despre problemă (date statistice, formulare, interviurile, sondajele, etc.).
- Editor: revizuieste textul pentru claritate și coerență.
- Prezentatorii: vor prezenta raportul final.

Scrierea secțiunilor

Fiecare membru al grupului lucrează la o secțiune specifică a raportului. (Anexa 1)

Profesorul oferă feedback și corectează în timp real redactările elevilor/elevelor, sugerând îmbunătățiri pentru completarea raportului final conform structurii.

Debrifarea activității

- Cum ați decis asupra structurii raportului și a rolurilor fiecărui membru al grupului? Ce factori au influențat aceste decizii?
- În ce mod a contribuit fiecare membru al grupului la realizarea raportului?
- Cum ați gestionat eventualele dezacorduri sau diferențe de opinie în grup?
- Cum credeți că raportul vostru ar putea influența comunitatea sau autoritățile locale?
- Ce abilități noi ați dezvoltat sau îmbunătățit în urma acestei activități? Cum credeți că aceste abilități vă vor ajuta în viitor?

EXTINDERE

Elevii/elevetele sunt provocați/provocate să identifice modul în care au fost evidențiate rezultatele proiectului, pe baza căror indicatori și a căror surse de informație s-a elaborat raportul final.

■ ANEXA 1. STRUCTURA UNUI RAPORT

STRUCTURA UNUI RAPORT

1. Pagina de titlu

- Titlul proiectului
- Numele autorului/echipei
- Data

2. Cuprins

- Lista secțiunilor și subsecțiunilor cu paginile corespunzătoare

3. Introducere

- Contextul și importanța proiectului
- Obiectivele proiectului
- Descrierea problemei abordate

4. Metodologie

- Metodele utilizate pentru colectarea datelor
- Instrumentele și tehnicile aplicate (interviu, chestionar, observare)
- Descrierea grupului țintă

5. Desfășurarea proiectului

- Etapele proiectului (planificare, implementare, evaluare)
- Activitățile desfășurate
- Resursele utilizate

6. Rezultate

- Prezentarea datelor colectate
- Analiza rezultatelor obținute

7. Discuții

- Interpretarea rezultatelor
- Concluzii privind impactul proiectului
- Provocările întâmpinate și soluțiile propuse

8. Concluzii și recomandări

- Sumarizarea principalelor concluzii
- Recomandări pentru viitoare proiecte

9. Anexe

- Documente suplimentare
- Materiale relevante

10. Bibliografie

- Lista surselor utilizate

Lecția 7

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

■ ACTIVITATEA „EVALUAREA RAPORTULUI” (20 MIN.)

Discuție inițială

Începeți prin a întreba elevii/elevele ce cred despre importanța evaluării unui raport. De ce este esențial să primim feedback asupra muncii noastre?

Discutați despre diferitele tipuri de evaluare (evaluare de sine, evaluare de la colegi, evaluare a profesorului) și rolul fiecărei forme în procesul de învățare.

Elevii/elevele sunt provocați să analizeze raportul elaborat la lecția anterioară conform *Anexei 2*, pentru a evalua informația, structura raportului.

Prezentarea

- Fiecare grup își va prezenta rezultatele evaluării raportului său, inclusiv:
- Punctele forte ale raportului.
- Domeniile care pot fi îmbunătățite.
- Feedback constructiv despre cum să se îmbunătățească pentru viitoarele prezentări.

Elevii/elevele pot adresa întrebări sau pot oferi feedback suplimentar după fiecare prezentare.

Notă! Această activitate le oferă elevilor/elevelor oportunitatea de a reflecta asupra muncii lor și de a învăța din experiențele colegilor. Abordarea evaluativă va contribui la dezvoltarea abilităților critice și la o înțelegere mai profundă a procesului de elaborare a rapoartelor.

■ ACTIVITATEA „ELABORAREA POSTERELOR” (20 MIN.)

Profesorul va explica ce este un poster și de ce este important pentru prezentarea informațiilor. Se va discuta despre scopurile unui poster (informație, atragerea atenției, comunicare vizuală).

Brainstorming

Elevii/elevele vor contribui cu idei despre ce ar trebui să conțină un poster (ex. titlu, imagini, date, concluzii).

Prezentarea structurii posterului

Profesorul va oferi un model de poster și va explica fiecare element:

Titlu: clar și concis.

Introducere: scurtă descriere.

Date și statistici: folosind grafice sau diagrame.

Concluzii: puncte cheie din raportul de activitate.

Imagistica: selectarea de imagini relevante care să susțină mesajul.

Împărțirea rolurilor

În fiecare grup, elevii/elevele își vor desemna roluri, cum ar fi:

- *Coordonator:* conduce discuțiile și asigură respectarea timpului.
- *Cercetător:* caută informații suplimentare sau imagini.
- *Designer:* se ocupă de aspectul vizual al posterului.

Lucru în grup

Elevii/elevete vor colabora pentru a crea posterul conform structurii discutate.

Profesorul va circula între grupuri, oferind sugestii și ajutând la clarificarea ideilor.

Debrifarea activității

- Ce a fost cel mai greu în realizarea posterului?
- Cum ați decis ce informații să includeți?
- Ce abilități ați dezvoltat în timpul acestui proces?
- Cum credeți că posterul poate fi util în comunicarea cu comunitatea?

EXTINDERE

Elevii/elevete vor discuta despre importanța comunicării vizuale în contextul raportului de activitate. De asemenea, vor fi încurajați să își expună părerile despre cum pot îmbunătăți viitoarele postere sau prezentări.

ANEXA 2. CRITERII SPECIFICE DE EVALUARE A RAPORTULUI

Claritatea	• Informația este bine organizată? • Textele sunt bine scrise, clare, corecte din punct de vedere gramatical și cu o exprimare corectă? • Punctele cele mai importante și argumentele sunt ușor de înțeles?
Informația	• Informațiile sunt exacte? • Acoperă informația fapte și concepte importante? • Informația inclusă este importantă pentru înțelegerea subiectului?
Argumentele	• Ați folosit exemple pentru a explica sau a vă susține punctele de vedere? • Ați dat explicații corespunzătoare?
Limbajul	• Cuvintele de specialitate sunt explicate (pentru a putea fi înțelese de nespecialiști)? • Ați acordat atenție evitării reproducerii unor stereotipuri și prejudecăți despre anumite grupuri?
Elementele grafice (fotografii, desene, diagrame, grafice etc.)	• Elementele grafice au legătură cu restul conținutului secțiunii? • Elementele grafice oferă informații relevante? • Are fiecare element grafic o legendă sau un titlu? • Elementele grafice îi ajută pe ceilalți să înțeleagă mai bine expunerea portofoliului?

LECȚIA 8. PREZENTAREA RAPORTULUI**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	Exprimă părerea că toate legile trebuie să fie compatibile cu standardele și normele internaționale privind drepturile omului.
Atitudini	
Spirit civic	Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Respect	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane.
Abilități de cooperare	Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevii/elevele vor fi capabili/capabile să:

- O1 – producă aspectele de conținut ale unei prezentări.
- O2 – organizeze aspectele logistice ale unui eveniment de prezentare.
- O3 – prezinte o comunicare cu referire la o anumită problemă.
- O4 – colaboreze cu alți colegi pentru organizarea unui eveniment de grup.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** în perechi, grupuri mici/grup mare.
- **Metode și procedee didactice:** prezentarea publică, analiza, algoritimizarea.

Materiale necesare: videoproiector și laptop dacă prezentarea este făcută în format electronic; o sală în care să se desfășoare prezentarea, care să fie suficient de încăpătoare; dacă sala este foarte mare un sistem sonor cu microfoane și boxe poate fi necesar.

Resurse didactice: Institutul Intercultural Timișoara: <https://cetateanul.intercultural.ro/resurse/>

Timp acordat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Prezentarea unui raport reprezintă un pas esențial în finalizarea unui proiect, fie este legat de o problemă comunitară, un studiu de cercetare sau o activitate civică. Acest proces implică nu doar prezentarea rezultatelor și concluziilor obținute, ci și informarea și implicarea publicului în discuția asupra problemelor și soluțiilor identificate. Un raport bine redactat și prezentat poate aduce numeroase beneficii, inclusiv sensibilizarea comunității cu privire la o problemă importantă, mobilizarea resurselor pentru soluționarea acesteia și consolidarea colaborării dintre cetățeni, autorități și alte organizații relevante.

Pe parcursul desfășurării activității bazate pe proiect, elevii și elevele au participat la diverse activități de la identificarea unei probleme comunitare și colectarea datelor, până la propunerea soluțiilor și sesizarea autorităților. Fiecare dintre aceste etape implică colectarea unui volum mare de informații, iar raportul servește ca un instrument care sintetizează toate aceste date, transformându-le într-un document coerent și ușor de urmărit.

După ce elevii/elevele au finalizat raportul la lecția anterioară, urmează realizarea prezentării. La lecția de prezentare a raportului, pot fi invitați reprezentanți ai autorităților publice, adulți din comunitate, alți elevi/eleve și profesori din instituția de învățământ/din alte instituții.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

Introducere (5 min.)

Profesorul discută cu elevii/elevele despre modul în care va fi realizată prezentarea raportului și se asigură că fiecare elev/elevă are un rol în organizarea prezentării, conform structurii acestuia. Împărțirea acestor responsabilități se realizează în mod democratic. Este important ca fiecare elev/elevă să se simtă confortabil cu rolul pe care îl are și să înțeleagă responsabilitatea pe care o are pentru succesul întregului proiect. (Anexa 1)

Explicați elevilor/elevelor că este important ca prezentarea să fie coerentă, clară și interesantă.

Fiecare grup poate folosi postere, prezentări PowerPoint sau alte suporturi vizuale (grafice, diagrame) pentru a ilustra raportul și soluțiile propuse.

Prezentarea publică (3 min.)

Profesorul va deschide evenimentul, explicând importanța prezentării publice și rolul acesteia în implicarea comunității și comunicarea soluțiilor găsite. De asemenea, vor fi prezentate obiectivele sesiunii.

Prezentările grupurilor (25 min.)

Fiecare grup de elevi/eleve va prezenta, pe rând, raportul final, explicând:

- *Problema identificată*
- *Procesul de cercetare și colectare de date*
- *Soluțiile propuse, inclusiv cele care pot fi implementate prin voluntariat*
- *Implicarea comunității și sesizarea autorităților.*

După fiecare prezentare, colegii și profesorul vor putea pune întrebări pentru a clarifica anumite aspecte și pentru a oferi sugestii. Această parte stimulează gândirea critică și deschiderea față de perspectivele celorlalți.

Concluzii și încheiere (7 min.)

Profesorul va încheia lecția, subliniind importanța implicării active în comunitate și rolul esențial pe care îl are colaborarea între cetățeni, autorități și ONG-uri în rezolvarea problemelor comunitare.

Debrifarea activității

- Cum v-ați simțit prezentând raportul în fața colegilor?
- Care au fost provocările în structurarea și prezentarea datelor colectate?
- Cum a reacționat publicul la soluțiile voastre? Ați primit feedback util?
- Cum v-a schimbat această activitate perspectiva asupra problemelor comunitare și asupra soluțiilor bazate pe voluntariat?
- Cum a funcționat colaborarea în cadrul grupului vostru? Ați întâmpinat dificultăți în coordonarea activităților?
- Ce ați învățat despre procesul de luare a deciziilor și ajungerea la un consens?
- Ce ați face diferit dacă ați organiza din nou o astfel de proiect?

EXTINDERE

Elevilor/elevelor li se propun să expună posterele elaborate de la lecția anterioară într-o expoziție publică în incinta instituției de învățământ pentru a sensibiliza comunitatea școlară în contextul rezolvării problemelor comunității, activitate desfășurată în cadrul lecțiilor de Educație pentru societate.

ANEXA 1. ORGANIZAREA PREZENTĂRII

Fiecare elev/elevă din va avea un rol în organizarea prezentării. Identificați ce elemente sunt necesare pentru o bună organizare, planificați când să se desfășoare acestea și stabiliți care elevi/eleve vor fi responsabili de fiecare aspect. Spre exemplu:

1. Stabilirea datei, orei și locului (poate fi sala de clasă, sala de festivități sau sala de sport a școlii, o altă sală disponibilă, spre exemplu, dintr-o instituție publică etc.) și formatului (fizic sau online). Poate fi necesară obținerea aprobării pentru utilizarea sălii.
2. Stabilirea listei de invitați.
3. Formularea invitației (fizic sau online).
4. Transmiterea invitațiilor.
5. Invitarea presei locale (dacă doriți ca proiectul vostru să fie reflectat în presă) și/sau realizarea de afișe în școală (dacă doriți să invitați și elevi/eleve din alte grupe, în măsura în care spațiul prevăzut și programul instituțional permit acest lucru).
6. Pregătirea sălii (locul unde vor sta invitații, afișarea panourilor sau instalarea și testarea echipamentului de proiecție dacă prezentarea este electronică/online).
7. Așteptarea invitaților la intrare și conducerea lor în sală (în cazul invitării unor persoane din afara instituției de învățământ).
8. Salutul de bun venit adresat participanților.
9. Prezentarea raportului.
10. Moderarea discuției ce urmează prezentării.
11. Realizarea de fotografii.

Unul sau mai mulți elevi/eleve pot primi sarcina de a nota ideile importante și de a scrie apoi un articol despre eveniment pentru revista instituției de învățământ sau pagina web. Dacă toți participanții sunt de acord, puteți realiza și o înregistrare audio sau video a prezentării.

LECȚIA 9. REFLECTAREA ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Responsabilitate	Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament
Autoeficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Abilități	
Empatie	Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	Poate gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul lecției elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini.
- O2 – ofere și primească feedback constructiv.
- O3 – planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** în perechi, grup mare.
- **Metode și procedee didactice:** autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza.

Materiale necesare: Fișa de lucru nr. 1, 2, 3.

Resurse didactice: Institutul Intercultural Timișoara, www.cetateanul.intercultural.ro

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Etapa de reflectare asupra experienței de învățare stimulează metacogniția și are în vedere conștientizarea competențelor dobândite. Reflecția autentică, profundă, dedicată transformă experiența elevilor/elevelor în ceva ce are semnificație și influențează asupra învățării și dezvoltării elevilor/elevelor. Lecția reflecție se va axa pe aprecierea, inter evaluarea, autoevaluarea rezultatelor de diverse tipuri (valori, atitudini, abilități, cunoștințe). Important este să nu grăbim procesul, să oferim timp elevilor/elevelor pentru analiză, comentarii, constatări. E bine ca reflecțiile să se refere atât la individualitatea fiecărui elev/eleve cât și la activitatea grupului: experiențe pozitive, lecții învățate, succese.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

Reflecție în perechi asupra competențelor dezvoltate (30 min.)

Profesorul implică elevii/elevele într-un proces de reflecție organizat în mai multe etape. În prima etapă profesorul invită elevii/elevele să își reamintească pașii parcurși și să discute despre elemente concrete precum:

- De unde ați aflat despre problemele din comunitate?
- Cum ați luat decizia de selectare a problemei studiate?
- Ce surse de informații ați consultat?
- Cum ați colaborat cu colegii/celele la elaborarea unui demers, petiție sau scrisoare?
- Cu ce instituții și persoane ați intrat în contact în procesul activității ?
- Care au fost reacțiile/acțiunile care v-au rămas în memorie?
- Cum ați colaborat la elaborarea raportului activității?
- Cum ați pregătit și organizat prezentarea publică?

Apoi, profesorul oferă elevilor/elevelor posibilitatea de a reflecta la emoțiile și părerile lor referitoare la:

A. Proces – Cum v-ați simțit pe parcursul procesului:

Elevilor/elevelor li se propune:

- să deseneze pe o foaie conturul mâinii (sau se poate de propus conturul unei mâini desenate din timp);
- să răspundă la un șir de întrebări conform Anexei (*Anexa 1*).
- să prezinte pe rând fiecare răspunsurile, propriile reflecții asupra procesului.

B. Rezultatele – Ce părere aveți despre rezultatele obținute:

- Despre raportul realizat?
- Despre prezentarea publică?
- Despre efectele proiectului vostru asupra altor persoane?

Împărtășirea experienței obținute (15 min.)

În continuare, profesorul propune elevilor/elevelor să lucreze în perechi pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii/elevele se vor sprijini reciproc pentru a identifica situații în care ei au manifestat pe parcursul activităților din cadrul unității de conținut comportamentele corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu

înțelegere critică ce reprezintă competențele specifice. Elevii/elevetele trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important de precizat elevilor/elevetelor că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care ei au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi/eleve în cadrul perechilor. (Anexa 2)

Discuție generală

Elevii/elevetele prezintă în fața întregii clase, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat.

ANEXA 1. FIȘA DE LUCRU

- Desenați conturul mâinii
- Pe mâna desenată completați răspunsurile la una din variantele de la fiecare întrebare (la dorință), conform ordinii propuse:

degetul mare - acest aspect mi-a reușit sau la acest aspect doresc/trebuie să mai lucrez (calitate, abilitate, emoții, relații).....

degetul arătător - mi-au fost clare sarcinile de învățare/ am fost confuz în realizarea sarcinilor atunci când.....

degetul mijlociu - mi-a plăcut/nu mi-a plăcut (pe parcursul întregului proces sau pe un segment concret de activitate).....

degetul inelar - climatul psihologic a fost....

degetul mic - la realizarea proiectului nu mi-a ajuns/am avut nevoie.....

ANEXA 2. FIȘA DE LUCRU

Descriptori de competență	Activitatea sau situația când s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple oferite de coleg

Notă: Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități și care sunt preluați din Metodologia de evaluare.

Unitatea de învățare IV: Diversitatea și multiculturalitatea într-o societate democratică

LECȚIA 1. DECIZIA MAJORITĂȚII

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	- Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. - Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Autoeficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța la ambiguitate	Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Abilități de rezolvare a conflictelor	Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – identifice efectul deciziilor rezultate prin vot majoritar asupra minorității.
- O2 – empatizeze cu grupurile minoritare.
- O3 – fie deschisă către căutarea de soluții pentru ca drepturile tuturor oamenilor să fie respectate.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, perechi.
- **Metode și procedee didactice:** discuție dirijată, brainstorming, analiza.

Materiale necesare: pix, caiet de notițe, Fișă de lucru nr.1, cariocă, foi flipchart.

Resurse didactice: Participarea la democrație, vol. 4, Consiliul Europei

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Într-o lume interconectată și din ce în ce mai diversă, înțelegerea și respectul pentru diversitate devin esențiale în educația și formarea cetățenilor responsabili. Diversitatea și multiculturalitatea sunt trăsături definitorii ale societăților democratice, care recunosc și încurajează existența unor perspective, identități și culturi variate. Această unitate de învățare invită elevii/elevele să exploreze cum pluralismul cultural contribuie la crearea unor comunități incluzive și echilibrate, unde fiecare individ poate să se exprime liber și să contribuie la binele comun.

Pe parcursul acestei unități, veți descoperi conceptele-cheie legate de diversitate și multiculturalitate, precum și rolul acestora în consolidarea democrației. Vom analiza avantajele și provocările pe care le aduce diversitatea culturală într-o societate democratică și vom discuta despre importanța empatiei, a dialogului deschis și a respectului reciproc pentru promovarea armoniei sociale. De asemenea, elevii/elevele vor forma abilități de gândire critică și de înțelegere a diferitelor perspective culturale, esențiale pentru a deveni cetățeni activi și implicați în viața societății.

Această unitate de învățare este o invitație de a învăța nu doar despre ceilalți, ci și de a reflecta asupra propriei identități și a valorilor care definesc o comunitate democratică. Elevii/Elevele vor explora ce înseamnă să trăiești într-o societate care respectă și celebrează diferențele, promovând în același timp unitatea în diversitate.

Această lecție are ca scop să îi ajute pe elevi/eleve să înțeleagă faptul că simpla procedură de decizie prin vot majoritar, neasociat cu măsuri de protecție a minorităților de orice fel, poate genera un proces care nu este cu adevărat democratic pentru că este incorect, existând riscul de dezavantajare sistematică a unor grupuri și de nerespectare de facto a principiului egalității. În cadrul acestei lecții nu se va face referire la dimensiunea etnoculturală, care va fi abordată în lecțiile viitoare.

De-a lungul timpului s-a ajuns la concluzia că, în situațiile în care nu se obține consens, cea mai bună modalitate de a lua deciziile într-o societate democratică este cea care are la bază principiul majorității. Principiul majorității este acea regulă conform căreia deciziile se iau în funcție de opțiunea numeric exprimată a majorității, ca expresie a „voinței generale”.

În cadrul diverselor instituții ale statului sunt stabilite diverse proceduri de vot pentru a obține majoritatea: majoritatea simplă/relativă (50% + 1 din numărul celor care își exprimă un vot valid),

majoritatea calificată (calificată de lege, cu un procent superior celui de 50%), majoritatea absolută (50% + 1 din totalul celor care au dreptul de vot). Însă, decizia majorității, fără măsuri de protecție a minorităților nu este echitabilă și poate duce la încălcări ale drepturilor omului. De aceea, există în legislația națională și internațională o serie de prevederi pentru a asigura respectarea drepturilor tuturor oamenilor, indiferent dacă aparțin unui grup majoritar sau minoritar în societatea respectivă sau în raport cu o anumită temă de interes general.

Unitatea de învățare *Diversitatea și multiculturalitatea într-o societate democratică* se axează pe această situație, care este un aspect cheie în societățile democratice. Coeziunea socială este amenințată în cazul în care interesele grupurilor minoritare din societate sunt constant ignorate de către grupurile majoritare, iar drepturile lor sunt încălcate. Șansele egale reprezintă tratarea oamenilor corect, prin înlăturarea barierelor și refacerea echilibrului.

Este important ca elevii/elevele să înțeleagă, până la finalul acestei unități că legislația care are ca scop protejarea minorităților nu le oferă minorităților mai multe drepturi. Toți oamenii au aceleași drepturi, însă unii nu se pot bucura de ele dacă deciziile sunt luate mereu prin vot majoritar. De asemenea, există decizii care într-o democrație nu pot fi luate prin vot majoritar: de exemplu, nu se poate decide prin majoritate de voturi, ca anumitor persoane să le fie limitate în mod nejustificat drepturile.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

■ ACTIVITATEA „BRAINSTORMING - CE ESTE DEMOCRAȚIA?” (10 MIN.)

Elevii/elevele vor înțelege principiile democratice și vor explora legătura dintre decizia majorității și protecția drepturilor minorităților.

Introducere

Profesorul formulează întrebarea principală:

► **Ce înseamnă pentru voi democrația?**

Se menționează regulile brainstorming-ului:

- Orice răspuns este binevenit.
- Participați activ și respectuos.
- Răspunsurile trebuie să fie scurte și clare.

Brainstorming propriu-zis (5 min.)

Elevii/elevele oferă răspunsuri: Profesorul notează toate ideile pe tablă sau flipchart. Exemple de răspunsuri pot include:

- Libertatea de a alege;
- Votul tuturor contează;
- Protejarea drepturilor tuturor;
- Respect pentru opiniile diferite.

Structurarea ideilor. Profesorul organizează răspunsurile pe categorii:

- Principii fundamentale (libertate, egalitate, drepturile omului).
- Mecanisme democratice (vot majoritar, reprezentare).
- Provocări (discriminarea minorităților, echitatea deciziilor).

Discuție și reflecție (3 min.)

Profesorul ghidează o discuție folosind următoarele întrebări:

- De ce este important votul majoritar într-o democrație?
- Ce se întâmplă când decizia majorității ignoră nevoile sau drepturile unui grup minoritar?
- Cum putem asigura echilibrul între voința majorității și protecția minorităților?

Profesorul subliniază concluziile-cheie:

- Decizia majorității este o expresie a voinței colective, dar poate crea inechități dacă nu sunt protejate drepturile minorităților.
- Democrația înseamnă mai mult decât majoritate – înseamnă echitate și respect pentru toți cetățenii.

ACTIVITATEA „DECIZIA MAJORITĂȚII” (22 MIN.)

Elevii/elevele vor identifica problemele asociate deciziilor luate prin vot majoritar și vor propune soluții care să echilibreze interesele majorității și ale minorității.

Instrucțiuni pentru desfășurare**Împărțirea în grupuri:**

Elevii/elevele sunt împărțiți/împărțite în grupuri de 4-5 persoane.

Fiecare grup primește unul dintre cazurile din Anexa 1 (profesorul poate decide dacă toate grupurile lucrează pe același caz sau pe cazuri diferite).

Citirea și analiza cazului

Fiecare grup citește cu atenție studiu de caz primit și răspunde la următoarele întrebări:

- Care este problema principală din acest caz?
- Cum sunt afectate diferitele grupuri implicate?
- De ce decizia majorității nu reușește să echilibreze nevoile tuturor?
- Ce soluții echitabile ar putea fi implementate pentru a rezolva această problemă?

Fiecare grup notează concluziile și soluțiile propuse.

Prezentarea rezultatelor:

Fiecare grup desemnează un reprezentant pentru a prezenta concluziile în fața clasei.

Elevii/elevele din alte grupuri pot pune întrebări sau propune soluții alternative.

Un elev/elevă voluntar/voluntară notează pe tablă ideile principale și soluțiile prezentate.

Debriefarea activității

- Este oportun ca decizia finală să fie luată de fiecare dată prin vot majoritar?
- Ce impact pe termen lung au deciziile luate din perspectiva grupului majoritar?
- Cum m-aș simți dacă aș face parte dintr-un grup minoritar care este afectat de o decizie majoritară?
- Cum putem echilibra interesele majorității și ale minorității?
- Care este rolul protecției minorităților într-o democrație?
- Ce ai învățat despre importanța unei guvernări echitabile?
- Cum putem aplica ceea ce am învățat în viața de zi cu zi?

Rezultate așteptate

Elevii/elevele vor înțelege limitele deciziilor luate prin vot majoritar. Vor dezvolta empatie față de grupurile minoritare și abilități de propunere a unor soluții echitabile. Vor înțelege importanța unei bune guvernări într-o comunitate democratică.

EXTINDERE

Elevii/elevele sunt provocați/provocate să identifice **trei măsuri** pe care le-ar implementa **pentru a asigura echitatea deciziilor** în următoarea situație: „*Imaginează-ți că ești consilier într-o comunitate unde deciziile se iau exclusiv prin vot majoritar, dar minoritățile sunt adesea dezavantajate.*”

ANEXA 1. STUDII DE CAZ

Cazul A. La ședința Consiliului de cartier din cartierul Soarelui, cetățenii votează în fiecare an pentru o propunere de politică publică pe care să o înainteze primăriei. Anul acesta, locatarii de la bloc își doresc ca pe stradă să fie plantați mai mulți copaci. Locatarii de la case își doresc să fie montate limitatoare de viteză pentru a reduce gălăgia pe stradă. Locatarii de la bloc sunt mai numeroși și în fiecare an propunerile lor primesc cele mai multe voturi și sunt înaintate primăriei. Locatarii de la case sunt frustrați și simt că nu pot niciodată să își facă auzită opinia. Locatarii de la bloc consideră că nimeni nu ar trebui să fie supărat din moment ce deciziile se iau prin majoritate de voturi. Unii locatari de la bloc înțeleg însă, că această perspectivă este simplistă și că ar trebui găsită o soluție în care și interesele locatarilor de la case să fie luate în considerare.

Cazul B. Școala nr. 1 primește în fiecare an o donație pentru a achiziționa cărți în limbi străine pentru biblioteca școlii, iar elevii/elevele votează pentru a decide în ce limbă să fie cărțile care vor fi achiziționate. La școala respectivă limbile străine pe care le învață elevii/elevele sunt: engleză (60% din clase), franceză (25% din clase) și germană (15% din clase). În fiecare an, datorită faptului că numărul elevilor/elevelor care învață engleză este mai mare, se votează să se achiziționeze cărți în limba engleză. Elevii/elevele care învață franceză și germană sunt frustrați și simt că nu pot niciodată să își facă auzită opinia. Elevii/elevele care învață engleză consideră că nimeni nu ar trebui să fie supărat din moment ce deciziile se iau prin majoritate de voturi. Unii/unele elevi/elevele care învață engleză înțeleg însă că această perspectivă este simplistă și că ar trebui găsită o soluție în care și interesele elevilor/elevelor care învață alte limbi străine să fie luate în considerare.

Cazul C. Clubul sportiv din localitatea Valea Albă deține un singur microbuz. În fiecare an, turneul de tenis și cel de fotbal se desfășoară în aceeași perioadă, iar sportivii decid prin votul majorității pentru care turneu va fi folosit microbuzul. Datorită faptului că numărul de sportivi care practică fotbalul e mai mare decât ale celor care practică tenisul, se votează ca microbuzul să fie folosit pentru turneul de fotbal. Sportivii care practică tenisul sunt frustrați și simt că nu sunt luați în considerare. Fotbaliștii consideră că nimeni nu ar trebui să fie supărat din moment ce deciziile se iau prin majoritate de voturi. Unii dintre sportivii care practica fotbalul înțeleg însă că această perspectivă este simplistă și că ar trebui găsită o soluție în care și nevoile sportivilor care practică tenisul să fie luate în considerare.

LECȚIA 2. PROTECȚIA MINORITĂȚII**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	- Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului. - Exprimă părerea că toate legile trebuie să fie compatibile cu standardele și normele internaționale privind drepturile omului.
Valorizarea diversității culturale	Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	- Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. - Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	- Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. - Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de învățare autonomă	Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități de cooperare	Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – analizeze critic prevederile legale cu privire la protecția drepturilor minorităților.
- O2 – identifice în ce măsură se respectă protecția drepturilor minorităților conform prevederilor legale.
- O3 – propună măsuri de protejare a minorităților și respectarea drepturilor omului.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic, individual.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, analiza documentelor legislative, mozaic, agenda cu notițe paralele.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, fișe de lucru.

Resurse didactice: Legea nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142653&lang=ro#

Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale a Consiliului Europei

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=118180&lang=ro

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Persoanele care aparțin minorităților, deseori se confruntă cu prejudecăți, stereotipuri, discriminare în baza anumitor criterii: confesiuni religioase diferite de biserica ortodoxă, etnie, limbă, statut social, gen, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate etc. Au fost întreprinse un șir de măsuri pentru dezvoltarea bazei legislative în domeniul protecției drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Cu toate acestea, uneori întâlnesc manifestări ale intoleranței, care, câteodată sunt propagate de mass-media și sunt supuse ofenselor și acțiunilor cu caracter discriminatoriu care contribuie la dezlănțuirea dușmăniei, sau chiar la incitarea la violență.

O minoritate este un grup care este perceput de membrii săi și de ceilalți membri ai societății ca fiind distinct de alte grupuri din societate pe baza anumitor criterii. O minoritate poate trăi într-o anumită unitate teritorială (o regiune, de exemplu), dar poate fi și răspândită și întinsă pe teritoriul unei țări, sau dincolo de granițele acesteia. În general, elementele care diferențiază minoritățile sunt limba, originea etnică sau religia, dar uneori și pozițiile morale, identitatea sexuală sau statutul social le poate diferenția. Termenul de minorități etnice sau naționale se referă la grupuri de oameni care se identifică cu o anumită etnie sau națiune și care trăiesc pe teritoriul unui stat în care un alt grup reprezintă majoritatea. În general, minoritățile naționale sunt formate din persoane care au cetățenia țării în care locuiesc. Minoritățile lingvistice sunt constituite din oameni care vorbesc în familie și în cadrul comunității o limbă diferită de majoritatea oamenilor din țară.

În cadrul acestor lecții elevii/elevele au sarcina să analizeze *Legea nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor* și *Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale a Consiliului Europei* pentru a identifica în ce măsură aceste documente prevăd respectarea/asigurarea drepturilor persoanelor care aparțin minorităților la nivel național și european.

Pentru o activitate eficientă elevii/elevele se vor repartiza în grupuri a câte 4-5 persoane, fiecare grup va analiza anumite pasaje din lege și extrasul din Convenția Cadru a Consiliului Europei (Articolele 1-23). Cadrul didactic va pregăti din timp fragmentele din actele de referință. Fiecărui grup îi va fi distribuit pentru analiză câte un fragment. Poate fi utilă și pregătirea unui scurt glosar pentru clarificarea într-un limbaj simplu a unor termeni menționați în cele două texte.

Notă: Fiecare cadru didactic în funcție de felul cum va derula procesul la clasă va decide durata fiecărei etape din activitatea recomandată, dar timpul cumulativ nu va depăși 45 de min.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

Cadrul didactic explică faptul că lecția va fi centrată pe analiza a două documente legislative între care există o legătură:

- *Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale* este un document adoptat de Consiliul Europei și are scopul de a stabili reperele principale pentru legislația pe care trebuie să o adopte în acest domeniu statele membre ale Consiliului Europei care au ratificat convenția.
- *Legea cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor* este adoptată de Parlamentul Republicii Moldova, pe baza Convenției-cadru și își propune să aplice prevederile acesteia în contextul specific din Republica Moldova.
- Scopul analizei va fi înțelegerea modului în care legislația din Republica Moldova privind drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale respectă și particularizează prevederile europene.

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

1. Să formeze grupuri mici a câte 4-5 persoane. Fiecare elev/elevă din grupul mic primește un număr de la 1 la 5 și are ca sarcină să studieze în mod independent fragmentul corespunzător numărului său. El/ea devine expert în problema dată. De exemplu elevul/eleva cu numărul 1 din toate grupurile formate vor analiza fragmentul cu numărul 1, cei cu numărul 2 vor studia fragmentul cu numărul 2 etc.
2. Să studieze fragmentul corespunzător *din legea cu privire la protecția minorităților* sau *din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale* (lucru independent).
3. Să se reunească în grupuri de experți cu același număr, pentru a dezbate problema împreună. Astfel elevii/elevele cu numărul 1 părăsesc echipele de învățare inițiale și se adună la o masă pentru a aprofunda conținutul fragmentului nr.1. La fel procedează și ceilalți elevi/eleve cu numerele 2, 3, 4 sau 5. În aceste grupuri elevii/elevele discută despre ceea ce au citit și se sprijină reciproc pentru a înțelege cât mai bine textele studiate. Au loc discuții pe baza datelor și a materialelor avute la dispoziție, se adaugă elemente noi și se stabilește modalitatea în care noile cunoștințe vor fi transmise și celorlalți membri din echipa inițială.
4. Să revină la grupul inițial (astfel în fiecare grup vom avea câte un/o elev/ă cu numărul 1 care a studiat fragmentul 1, cu numărul 2 care a studiat fragmentul 2 etc). Fiecare elev/elevă va prezenta pe rând conținutul fragmentului său, astfel încât toată lumea din grup să se familiarizeze cu întregul conținut al documentului studiat. În fiecare grup, se va discuta despre corespondența între cele două documente: se regăsesc drepturile din Convenția-cadru și în legea din Republica Moldova? există prevederi diferite? cum se aplică în Republica anumite prevederi?
5. Să completeze *Agenda cu notițe paralele*. (Anexa 1)
6. Să prezinte în fața clasei ideile principale cu referire la prevederile legale de protejare a minorităților și respectarea drepturilor omului și la legăturile identificate între cele două documente.

Debrifarea activității

- De ce credeți că este important să existe legislație care să protejeze persoanele care aparțin minorităților?
- Credeți că legislația din Republica Moldova respectă angajamentele luate prin ratificarea Convenției-cadru a Consiliului Europei?
- La ce domenii ale vieții se referă legislația studiată?
- Ați discutat despre relațiile între majoritari și minoritari până acum? În ce contexte?
- Credeți că este eficientă/respectată această legislație? De ce?
- Ce altceva credeți că ar mai fi necesar să existe pentru protecția minorităților.

- Ce riscuri pot apărea într-o comunitate dacă drepturile minorităților nu sunt protejate în mod corespunzător?
- Cum poate fiecare cetățean, indiferent de apartenența la majoritate sau minoritate, să sprijine respectarea drepturilor egale pentru toți?

EXTINDERE

Imaginează-te un parlamentar/parlamentară. Propune o măsură legislativă scurtă (2-3 propoziții) care să îmbunătățească protecția minorităților în societate.

ANEXA 1. AGENDA CU NOTIȚE PARALELE

Fragmentul	Opinii, gânduri, comentarii, post lectură și discuție

LECȚIILE 3-4. RELAȚII MAJORITATE-MINORITATE

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității, și a statului de drept	- Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. - Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii	- Caută conexiuni cu alte persoane pentru a învăța despre cultura lor. - Îi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale.
Spirit civic	Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Toleranța la ambiguitate	Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	- Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. - Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Empatie	Este afectat(ă) când vede că o persoană este exclusă dintr-un grup.
Flexibilitate și adaptabilitate	Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	Poate gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Abilități de cooperare	Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	- Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor. - Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	Poate explica de ce persoanele aparținând altor culturi pot urma norme de comunicare verbală și nonverbală diferite, care au sens din propria lor perspectivă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – înțeleagă modul în care relațiile majoritate-minoritate funcționează în societate.
- O2 – analizeze atitudinea majorităților și minorităților în interacțiune.
- O3 – interpreteze relațiile din societate pe baza unui cadru de referință simplu, care reflectă relații și atitudini complexe.
- O4 – exprime simțul dreptății și responsabilității sociale.
- O5 – manifeste toleranța și respectul față de cei/cele care sunt diferiți de ei/ele.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** frontal, grup mic.
- **Metode și procedee didactice:** brainstorming, discuție dirijată, organizator grafic, analiza, algoritmizarea.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pix, caiet de notițe, internet mobil, fișă de lucru.

Resurse didactice: T-kit 4 – Intercultural Learning,

<https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261236/tkit4.pdf/1e4f2f12-6448-4950-b0fd-5f4c-94da38e2?t=1377270125000>

Timp alocat: 90 minute

CASETA CU INFORMAȚII

În aceste două lecții elevii/elevele sunt încurajați să analizeze relația dintre majoritate și grupurile minoritare din societate din mai multe perspective: socială, politică, economică, educațională, pe baza propriilor cunoștințe, surse media și rețele de socializare, să ilustreze propriul punct de vedere cu cât mai multe exemple posibile. Astfel, după ce elevii/elevele au înțeles legislația existentă, vor analiza modul în care aceasta se reflectă (sau nu) asupra relațiilor dintre oameni.

Elevii/elevele pot avea opinii diferite în funcție de realitățile trăite și de cunoștințele lor pe această temă. Cadrul didactic le va explica elevilor/elevelor că deși acest proces presupune analiza relației dintre majoritate și un grup minoritar printr-un anumit nivel de generalizare, acest lucru nu exclude diferențele care există în interiorul fiecărui grup, fie el majoritar sau minoritar. Astfel, nu toți membrii unui grup minoritar (sau majoritar) vor avea aceeași percepție asupra relațiilor între diferite grupuri în societate. Perioada dintre cele două lecții este foarte importantă, deoarece elevii/elevele vor avea sarcina să încerce să afle mai multe informații și să discute, dacă este posibil cu membri ai diferitelor minorități.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

Lecția 3

Profesorul ghidează o discuție pe baza următoarelor întrebări (reamintind și concluziile lecției anterioare):

- Ce înseamnă minoritate și majoritate într-o societate?
- Diferențierea se face doar în funcție de număr sau și de alți factori, cum ar fi puterea pe care o deține?
- Cunoașteți societăți în care un grup minoritar are mai multă putere decizională decât un grup majoritar? (de exemplu, în țările colonizate albi dețineau puterea deși erau mult mai puțini ca număr; în toate societățile bărbații au putere mai mare, prin faptul că se află în funcții de conducere și decizie, deși numărul lor în societate e egal cu cel al femeilor sau chiar mai mic).
- În cele două lecții anterioare am discutat despre legislația care protejează minoritățile. De ce este nevoie de o astfel de legislație?
- Credeți că legislația existentă este eficientă pentru protejarea minorităților? (10 min.)

Profesorul explică elevilor/elevelor că în următoarele două lecții vor discuta despre minoritățile din Republica Moldova și îi/le invită să numească minoritățile etnice (sau de altă natură) care locuiesc în Republica Moldova. O elevă voluntară / un elev voluntar scrie pe tablă ceea ce spun colegii/celele, realizând o listă a minorităților. (5 min.)

Profesorul informează elevii/elevele că vor lucra pe grupuri de 4-5 persoane, pentru a analiza relațiile dintre aceste grupuri minoritare și grupul majoritar, așa cum le percep și le înțeleg ei. Pentru a simplifica analiza, profesorul oferă elevilor/elevelor un cadru simplu de înțelegere a relațiilor majoritate-minoritate (*Anexa 1*). Profesorul prezintă figura 1 și descrie pe scurt cele patru orientări de aculturație. (10 min.)

Fiecare grup are sarcina de a alege două minorități și de a analiza relațiile pe care majoritatea le are cu aceste minorități în funcție de întrebările din *Anexa 2*. Elevii/elevele sunt încurajați să analizeze relația dintre majoritate și un grup minoritar din perspectiva: socială, politică, economică, educațională, pe baza propriilor cunoștințe, surse media și rețele de socializare, să ilustreze propriul punct de vedere cu cât mai multe exemple posibile. (15 min.)

Înainte de încheierea orei, profesorul „ia pulsul” grupurilor pentru a vedea cum s-au descurcat:

- Ați reușit să parcurgeți toate întrebările?
- Ați discutat despre două grupuri sau doar despre un grup minoritar?
- Care sunt grupurile despre care ați ales să discutați? (fiecare grup prezintă pe scurt doar numele grupurilor minoritare) (4 minute)

Profesorul explică elevilor/elevelor că în ora următoare vor prezenta rezultatele discuțiilor pe grupuri și îi invită ca până atunci să încerce să afle mai multe informații despre grupurile pe care au ales să le studieze, pe cât posibil din surse diferite, precum și, unde este posibil, din interacțiunea directă cu membri ai acelor grupuri, pentru a afla care este punctul lor de vedere cu privire la aceste 4 orientări de aculturație. (1 minut)

Lecția 4

Profesorul întreabă elevii/elevele dacă sunt pregătiți să prezinte rezultatele lucrului pe grupuri. Dacă mai au nevoie de timp pentru a se pregăti și pentru a discuta despre informațiile aflate după ora anterioară, elevii/elevele vor mai lucra în grup 5 minute.

Fiecare grup prezintă succint relațiile minoritate-majoritate analizate, argumentând opiniile exprimate (25-30 min.)

Debrifarea activității

- Cum vi s-a părut analiza relațiilor dintre majoritate și un grup minoritar?
- Ce a fost surprinzător?
- Cum credeți că ajung oamenii să adopte atitudini de excludere sau integrare a minorităților?
- Credeți că există vreo legătură între stereotipurile pe care le avem față de alte grupuri și relațiile pe care le avem cu aceste grupuri în societate?
- Credeți că legislația cu privire la minorități este respectată? De ce?
- Cum pot fi îmbunătățite relațiile dintre grupurile minoritare și majoritare în beneficiul fiecăruia?
- Ce credeți că ar trebui să facă autoritățile pentru promovarea respectării drepturilor persoanelor care aparțin minorităților?

Notă: Profesorul poate decide să:

- Lase elevilor/elevelor posibilitatea de a aborda orice tip de grup minoritar doresc, sau de a centra activitatea pe minoritățile naționale recunoscute oficial în Republica Moldova.
- Indice elevilor/elevelor să acceseze documentele privind monitorizarea de către Consiliul Europei a implementării de către Republica Moldova a prevederilor Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale, disponibile la <https://www.coe.int/en/web/minorities/republic-of-moldova>, fie ca parte a lecțiilor sau ca extindere, pentru documentare suplimentară.

EXTINDERE

Elevii/elevele vor reflecta și vor nota în caietele lor un răspuns concis la întrebarea: „Ce politici pozitive implementate în alte țări ar putea fi adaptate și aplicate în Republica Moldova pentru a îmbunătăți situația minorităților?”

Notă! Această sarcină îi ajută pe elevi/eleve să exploreze exemple de bune practici internaționale, să-și dezvolte abilitățile de argumentare și să reflecteze asupra modului în care politicile globale pot fi adaptate la contextul local.

ANEXA 1. TIPURI DE RELAȚII MAJORITATE-MINORITATE

Relațiile dintre majoritate și minoritate într-o societate depind de cât de două aspecte importante:

- cât și cum pot membrii minorității să își păstreze și afirme identitatea.
- cât și cum comunică majoritarii cu minoritarii.

În funcție de aceste două aspecte au fost definite 4 orientări de aculturație:

Asimilaționism - Politici și atitudini care promovează asimilarea mai mult sau mai puțin explicită, impunând minorității respective să renunțe la limba, religia, tradițiile și comportamentele sale și să îmbrățișeze tradițiile culturii majoritare pentru a fi acceptați ca membri deplin ai societății.

Segregaționism - Situații în care o minoritate națională locuiește în cartiere separate, frecventează școli separate, se bucură de sărbători separate, merge la magazine și restaurante separate.

Excluzionism - Situații în care politicienii sau alte persoane susțin explicit că minoritatea respectivă ar trebui să părăsească țara sau orașul în care membrii săi locuiesc.

Integraționism - Situații în care oamenii care provin din medii culturale diferite trăiesc împreună, interacționează între ei, învață unii de la ceilalți, au drepturi egale și nu se tem că aceste interacțiuni îi vor face ca ei sau cultura lor să fie mai puțin autentică.

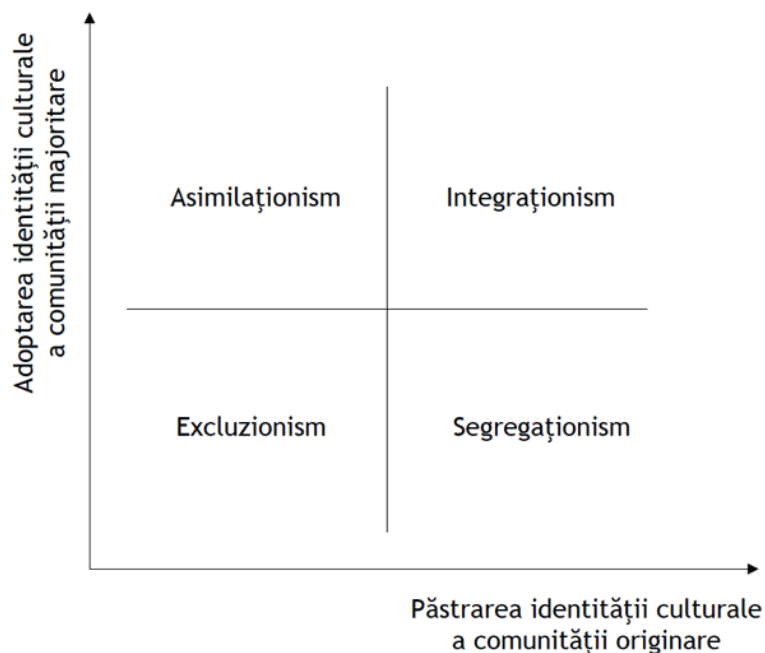

Figura 1. Orientări de aculturație ale comunității majoritare, după Bourhis, Moïse, Perreault și Senecal (1997)

ANEXA 2. FIȘA DE ANALIZĂ A RELAȚIILOR DINTRE UN GRUP MAJORITAR ȘI UNUL MINORITAR

Grupul minoritar:

1. Gândiți - vă la exemple concrete în ceea ce privește:

- atitudinea generală a majorității față de acest grup

- ce este prezentat în mass-media și rețelele de socializare legat de acest grup minoritar

- modul în care politicienii și liderii de opinie se referă la grupul minoritar

- dacă membrii grupului minoritar au acces la servicii sociale

- dacă aceștia participă sau au șansa de a participa la viața comunitară

2. Gândiți-vă la aspecte precum:

- unde locuiesc membrii grupului minoritar

- modul în care membrii grupului minoritar își văd prezența în societate, în special în viața publică și culturală a comunității

- cum și unde interacționează minoritatea cu majoritatea

3. Identificați impactul pe termen lung al relațiilor între aceste grupuri

De exemplu, va duce la o pierdere a caracteristicilor culturale pentru fiecare grup, cum ar fi limba, religia sau obiceiurile? Sunt promovate relațiile pozitive între grupuri?

4. Cunoașteți vreo politică publică la nivel național sau european care vizează dezvoltarea unei orientări de integrare a acestei minorități/față de această minoritate

5. Ce anume poate îmbunătăți relațiile dintre grupul majoritar și cel minoritar?

Variantă alternativă I

■ ACTIVITATEA DEZBATERE „CE ÎNSEAMNĂ INCLUZIUNEA?”

Introducere

Profesorul scrie pe tablă întrebarea centrală: **„Ce înseamnă incluziunea?”** și invită elevii/elevele să ofere răspunsuri rapide pentru a identifica cunoștințele lor inițiale.

Profesorul prezintă cele două perspective principale care vor fi discutate:

- **Incluziunea ca integrare completă** (minoritățile adoptă valorile și normele majorității).
- **Incluziunea ca diversitate respectată** (minoritățile își păstrează identitatea culturală și sunt acceptate ca atare).

Explicarea regulilor dezbaterii

Grupei i se explică formatul dezbaterii: fiecare echipă va pregăti și prezenta argumente, urmate de o rundă de contraargumente și concluzii finale. (*Anexa 1*). Se stabilesc regulile: respect reciproc, timp alocat fix, exprimare clară.

Pregătirea echipelor

Grupul de elevi/eleve se împarte în două echipe. Echipa 1 susține ideea că incluziunea înseamnă integrare completă. Echipa 2 susține ideea că incluziunea înseamnă păstrarea diversității.

Roluri în echipe

Fiecare echipă își desemnează:

- Un coordonator (moderează discuțiile interne).
- Un vorbitor principal (prezintă argumentele).
- Un vorbitor secundar (răspunde contraargumentelor).

Pregătirea argumentelor

Fiecare echipă discută și formulează 3-4 argumente principale pentru poziția lor.

Echipele pot folosi exemple concrete, istorice, sociale sau personale.

Dezbateri propriu-zisă

Runda 1 Prezentarea pozițiilor

Fiecare echipă are câte 5 minute să prezinte argumentele (un vorbitor principal per echipă).

Profesorul notează pe tablă ideile principale prezentate de ambele echipe.

Runda 2 Contraargumentarea

Fiecare echipă răspunde argumentelor echipei adverse (5 minute pentru fiecare echipă).

Vorbitorul secundar oferă exemple contrare sau puncte slabe în argumentele adversarilor.

Runda 3. Concluziile

Fiecare echipă are câte 3 minute pentru a sintetiza poziția lor și a sublinia punctele forte.

Rezumat și reflecție

Profesorul sumarizează punctele cheie ale ambelor perspective, subliniind:

- Complexitatea conceptului de incluziune.
- Importanța dialogului între perspective diverse.
- Scrie pe tablă concluzia centrală: **„Incluziunea poate lua forme diverse, dar scopul comun este respectul și colaborarea.”**

Debrifarea activității

- Ce ați învățat despre incluziune din această activitate?
- Ce a fost cel mai dificil în susținerea poziției echipei voastre?
- Cum s-au reflectat principiile democratice în această dezbatere?
- Cum ați putea folosi ceea ce ați învățat în această activitate în viața reală?
- Care sunt avantajele unei societăți în care majoritatea și minoritățile colaborează armonios? Ce impact are acest lucru asupra comunității?
- Cum putem, ca indivizi, să contribuim la o mai bună relație între majoritate și minoritate în comunitatea noastră?

ANEXA 1. FIȘĂ DE GHIDAJ PENTRU ECHIBE**Poziția echipei:** _____*(Susțineți că incluziunea este...)***Argumentele principale:**

*Ex.: „Integrarea completă reduce discriminarea prin uniformizarea standardelor sociale.”***Exemple:**

*Ex.: „În multe țări, minoritățile care adoptă limba majorității se integrează mai ușor pe piața muncii.”***Contraargumente anticipate:**

*Ex.: „Criticii spun că uniformizarea poate duce la pierderea identității culturale.”***Varianta alternativă****ACTIVITATEA „ANALIZA IMAGINII”****Discuție inițială:**

Priviți imaginea cu atenție. Observați elementele centrale: balanța, grupurile reprezentate, fundalul cu piese de puzzle.

Răspundeți la următoarele întrebări:

- Ce simbolizează balanța în relația dintre majoritate și minoritate?
- De ce credeți că grupurile sunt diferite ca mărime?
- Ce semnificație ar putea avea piesele de puzzle din fundal?
- Cum poate această imagine reflecta valorile unei societăți democratice?
- Ce înseamnă pentru voi respectul între majoritate și minoritate?

- Cum poate o societate democratică să promoveze echilibrul dintre grupuri?
- Ce acțiuni concrete pot lua indivizii pentru a sprijini acest echilibru?

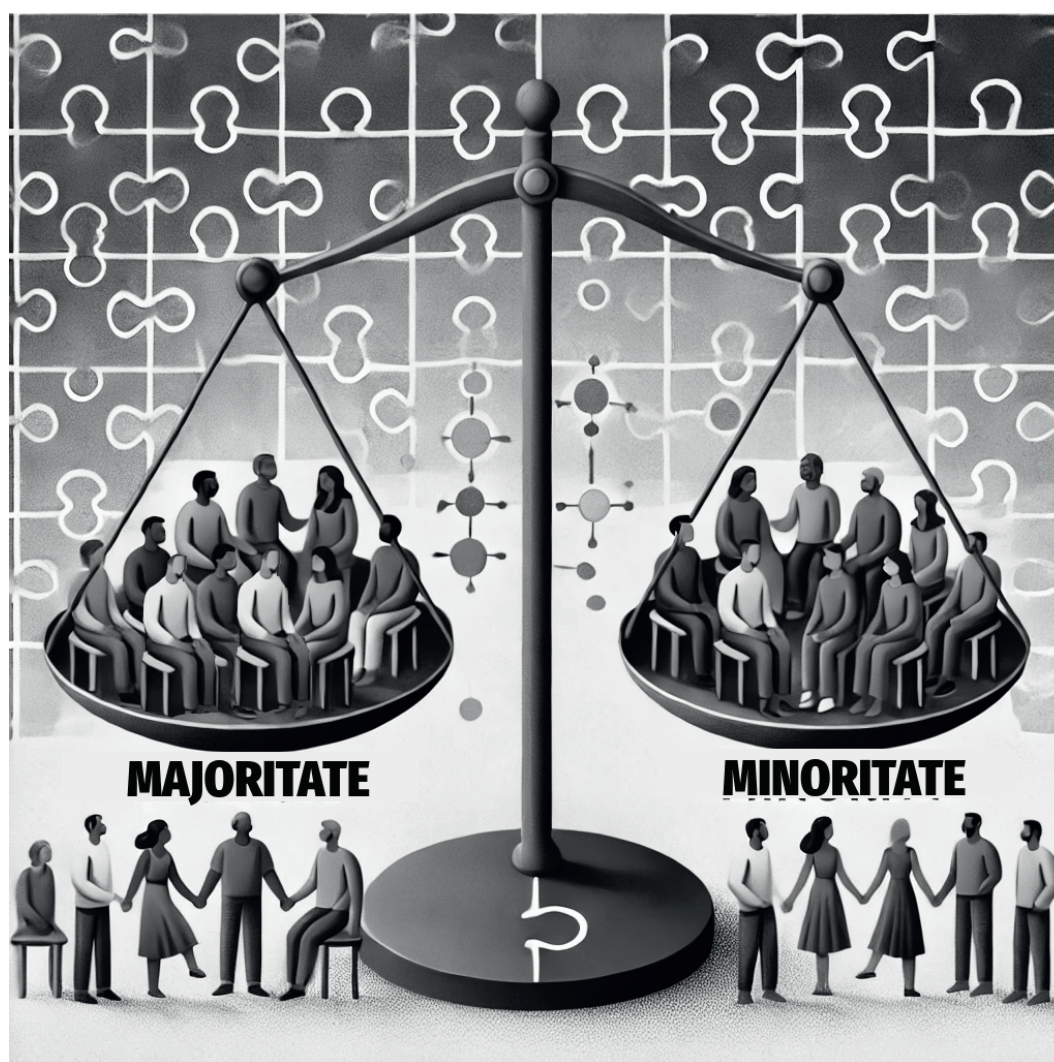
Concluzii/ Reflecție

Relația dintre majoritate și minoritate este esențială pentru sănătatea unei societăți democratice. Imaginea analizată ne amintește că balanța simbolizează echilibrul fragil, dar necesar, dintre drepturile și responsabilitățile fiecărui grup, indiferent de mărime. Diferențele dintre grupuri nu sunt bariere, ci piese ale aceluiași puzzle care formează o comunitate unită.

Pentru a trăi într-o societate democratică, este esențial să cultivăm respectul reciproc, să ascultăm activ și să colaborăm pentru a rezolva conflictele pașnic. Doar prin înțelegerea și acceptarea diversității putem construi o comunitate bazată pe solidaritate, unde majoritatea își folosește puterea pentru a proteja și susține minoritățile, iar minoritățile contribuie la bogăția culturală și socială a întregii comunități.

În final, fiecare dintre noi are responsabilitatea să promoveze acest echilibru, prin acțiuni precum educarea despre diversitate, sprijinirea grupurilor vulnerabile și implicarea activă în dialoguri constructive. O societate democratică autentică este aceea în care toate vocile sunt auzite și respectate, iar conviețuirea pașnică devine norma.

ANEXA 1. IMAGINE SIMBOL

LECȚIA 5. REFLECȚIE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.
Atitudini	
Respect	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Responsabilitate	Își asumă răspunderea pentru propriul comportament.
Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii	Îi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale.
Autoeficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să-și atingă scopurile propuse.
Abilități	
Empatie	Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	Poate identifica atunci când o persoană îl/o aude, dar nu ascultă cu adevărat ceea ce spune.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevul/eleva va fi capabil/ă să:

- O1 – analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini.
- O2 – ofere și primească feedback constructiv.
- O3 – planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

Strategii didactice

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** în perechi, grup mare.
- **Metode și procedee didactice:** autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza

Materiale necesare: Fișa de lucru nr. 1.

Resurse didactice: Respect pentru diversitate (compendiu de exerciții practice pentru facilitator)

<https://www.britishcouncil.ro/sites/default/files/ghid-respecting-diversity.pdf>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Etapa de reflectare asupra experienței de învățare stimulează metacogniția și are în vedere conștientizarea competențelor dobândite. Reflecția autentică, profundă, dedicată transformă experiența elevilor/elevelor în ceva ce are semnificație și influențează asupra învățării și dezvoltării elevilor/elevelor. Lecția reflecție se va axa pe aprecierea, interevaluarea, autoevaluarea rezultatelor de diverse tipuri (valori, atitudini, abilități, cunoștințe). Important este să nu grăbim procesul, să oferim timp elevilor/elevelor pentru analiză, comentarii, constatări. E bine ca reflecțiile să se refere atât la individualitatea fiecărui elev/eleve cât și la activitatea grupului: experiențe pozitive, lecții învățate, succese.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

■ ACTIVITATEA „EXCLUS DIN GRUP” (10 MIN.)

Pentru realizarea activității cadrul didactic pregătește un număr de fișe mici egale cu numărul participanților (de exemplu 25 de elevi/eleve: 8 fișe albastre, 8 fișe galbene, 8 fișe roșii și doar una verde).

Profesorul invită elevii/elevele:

- să închidă ochii. Cadrul didactic le lipește câte o fișă de o anumită culoare pe spate.
- să se grupeze în funcție de culoarea pe care cred că o au fără a comunica verbal.

Elevii/elevele își vor da seama că unii pot face parte dintr-un grup ce are aceeași culoare, iar unul/una va rămâne în afară (cel/cea care are fișa verde).

Debrifarea activității

- Cum te-ai simțit când ai întâlnit pe cineva care avea aceeași culoare de fișă ca tine?
- Cum crezi că s-a simțit persoana cu fișa verde atunci când nu a găsit pe nimeni?
- Ați colaborat ca să vă găsiți parteneri?
- În viața reală v-ați întâlnit cu asemenea situații, cum ați procedat?
- Ați observat cum se comportă alți oameni în asemenea situații?

Reflecție în perechi asupra competențelor dezvoltate (20 min.)

Profesorul propune elevilor/elevelor să lucreze în perechi pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii/elevele se vor sprijini reciproc pentru a identifica situații în care ei/ele au manifestat pe parcursul activităților din cadrul unității de conținut comportamentele corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegere critică ce reprezintă competențele specifice, completând Fișa de lucru din Anexa 1. Elevii/elevele trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important de precizat elevilor/elevelor că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care ei/ele au manifestat

comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi/eleve în cadrul perechilor.

Împărtășirea experienței obținute (15 min.)

Elevii/elevele prezintă în fața întregii clase, una/unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat.

■ ANEXA. FIȘA DE LUCRU

Descriptori de competență	Activitatea sau situația când s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple oferite de coleg

Notă: Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități și care sunt preluați din Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Educație pentru societate în învățământul profesional tehnic.

LECȚIA 6. REFLECȚIE ASUPRA UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	Susține că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a ne ajuta să ne recunoaștem diferitele identități și apartenențe culturale.
Atitudini	
Respect	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii.
Responsabilitate	Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament.
Autoeficacitate	Dă dovadă de încredere că poate să-și atingă scopurile propuse.
Abilități	
Empatie	Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	Poate gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	- Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor. - Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul acestei lecții elevii/elevele vor fi capabili să:

- O1 – analizeze critic propriile cunoștințe, abilități, atitudini.
- O2 – ofere și să primească feedback constructiv.
- O3 – își planifice propriile acțiuni de dezvoltare a descriptorilor de competență.

Strategii didactice:

- **Forme de organizare a grupului de elevi/eleve:** individual, în perechi, frontal.
- **Metode și procedee didactice:** discuția dirijată, autoevaluarea, autoanaliza, evaluarea reciprocă, brainstorming, organizator grafic.

Materiale necesare: listă cu descriptori de competență, Fișa de evaluare reciprocă.

Resurse didactice: Participarea la democrație, vol. IV

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>

Timp alocat: 45 minute

CASETA CU INFORMAȚII

Această lecție de reflecție asupra unităților de învățare are două componente principale: una în care elevii/elevele se uită la trecut, și oferă feedback cu privire la procesul de învățare parcurs pe durata întregului an de studii/ciclu liceal și una în care se uită înspre viitor și discută despre ce competențe cred că vor folosi cel mai mult și viitor și ce competențe mai trebuie să își dezvolte în continuare.

Acest proces de reflecție ajută, în primul rând elevii/elevele, să își consolideze și conștientizeze competențele dezvoltate, dar și profesorii să înțeleagă care sunt aspectele cu care rezonează elevii/elevele cel mai mult și care au impact asupra lor pe termen lung.

DESCRIEREA DEMERSULUI DIDACTIC

În cadrul acestei lecții profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

■ ACTIVITATE DE REFLECȚIE „PRIVIND ÎNSPRE TRECUT” (20 MIN.)

Profesorul informează elevii/elevele că aceasta este o lecție de reflecție finală și reamintește, pe scurt, principalele teme care au fost abordate pe parcursul anului de învățământ/treaptă liceală. Elevii/elevele au sarcina de a lucra individual și de a face două liste cu câte cinci elemente fiecare (10 min.):

- Care au fost activitățile de care își amintesc cu cea mai mare plăcere?
- Care sunt principalele competențe pe care și le-au dezvoltat la orele de educație pentru societate?

Elevii/elevele primesc bilețele (de tip post-it) pe care să scrie aceste lucruri și apoi să le lipească pe tablă (activitățile în partea stângă și competențele în partea dreaptă), iar 1-2 elevi/eleve voluntari/e grupează bilețelele pe categorii, citind pentru întreaga clasă principalele idei.

Alternativ, după ce au reflectat individual, elevii/elevele discută în grupuri de câte 4-5 și apoi, din fiecare grup cineva prezintă ideile principale.

Dacă activitatea de desfășurare online, se poate folosi o platformă gratuită care permite exprimarea de idei scurte în mod anonim, cum ar fi word cloud sau jamboard.(10 minute)

■ ACTIVITATE DE REFLECȚIE „PRIVIND ÎNSPRE VIITOR” (20 MIN.)

Fiecare elev/elevă primește de la profesori *Scrisoarea pentru viitor* pe care și-a scris-o la începutul anului școlar la lecția de introducere și este invitat/ă să o citească și să se gândească în ce măsură ceea ce au scris atunci corespunde realității de acum.

Elevii/elevele sunt invitați/te să se gândească în ce contexte îi vor ajuta competențele dezvoltate la educație pentru societate, în următorii 5 ani din viața lor. Profesorul îi încurajează să dea exemple cât mai concrete de situații în care întrevăd că vor folosi competențele respective. Elevii/elevele

primesc lista cu cele 20 de competențe și lucrează întâi în perechi, apoi, voluntar prezintă cine dorește, câte un exemplu.

Ulterior, elevii/elevetele lucrează în grupuri de 4 persoane pentru a identifica alte competențe pe care consideră că este important să și le dezvolte în viitor și discută despre modalități concrete prin care pot să o facă. Fiecare grup prezintă un exemplu pentru întreaga clasă.

■ ACTIVITATE „MESAJUL DE ÎNCHEIERE” (5 MIN.)

Profesorul invită elevii/elevetele să se gândească la orele de educație pentru societate din acest an de studii și să le definească printr-un singur cuvânt.

Se face un tur de clasă și fiecare spune cuvântul (doar unul singur) care consideră că reflectă cel mai bine orele de educație pentru societate. Apoi, fiecare elev/elevă scrie un scurt mesaj pentru un/o coleg/colegă, la alegere, pentru a-i ura succes în viitorul său personal și profesional.

ANEXA 4

TABEL DE DESCRIPTORI
pentru disciplina Educație pentru societate la programe de formare profesională tehnică
postsecundară și postsecundară nonterțiară

Anul III

Nr. dr	Competență	Descriptori de competență
1.	Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	1. Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului. 2. Exprimă părerea că toate legile trebuie să fie compatibile cu standardele și normele internaționale privind drepturile omului
2.	Valorizarea diversității culturale	3. Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite 4. Susține că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a ne ajuta să ne recunoaștem diferitele identități și apartenențe culturale.
3.	Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	5. Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. 6. Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
4.	Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii	7. Îi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale. 8. Caută conexiuni cu alte persoane pentru a învăța despre cultura lor.
5.	Respect	9. Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. 10. Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii
6.	Spirit civic	11. Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate. 12. Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
7.	Responsabilitate	13. Își asumă răspunderea pentru propriul comportament. 14. Își respectă angajamentele față de alții în mod constant.
8.	Autoeficacitate	15. Dă dovadă de încredere că poate să-și atingă scopurile propuse. 16. Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.

9.	Toleranța la ambiguitate	17. Se descurcă bine în circumstanțe imprevizibile. 18. Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare
10.	Abilități de învățare autonomă	19. Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. 20. Poate evalua în mod independent credibilitatea surselor de informare sau a sfaturilor primite.
11.	Abilități analitice și de gândire critică	21. Poate judeca dacă materialele analizate/utilizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. 22. Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. ziare, TV).
12.	Abilități de ascultare și observare	23. Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. 24. Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
13.	Empatie	25. Este afectat(ă) când vede că o persoană este exclusă dintr-un grup. 26. Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
14.	Flexibilitate și adaptabilitate	27. Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane. 28. Adoptă normele socioculturale ale altor grupuri culturale țintă atunci când interacționează cu membrii acestora.
15.	Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	29. Poate identifica atunci când o persoană îl/o aude, dar nu ascultă cu adevărat ceea ce spune. 30. Poate gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
16.	Abilități de cooperare	31. Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului atunci când se confruntă cu o problemă. 32. Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
17.	Abilități de rezolvare a conflictelor	33. Când gestionează conflicte, se concentrează constant pe problemele prezente relevante și evită să lase problemele secundare sau irelevante să influențeze rezultatul. 34. Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.

18.	Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	35. Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor. 36. Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.
19.	Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	37. Poate explica de ce persoanele aparținând altor culturi pot urma norme de comunicare verbală și nonverbală diferite, care au sens din propria lor perspectivă 38. Poate reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social
20.	Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	39. Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. 40. Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

Aprobat:

Șef Catedră _____

Nume, prenume

PROIECTARE DIDACTICĂ DE LUNGĂ DURATĂ**LA DISCIPLINA EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE,**

la programe de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară

Anul III, numărul grupei _____, anul de studii 20__ - 20__

elaborată conform Curriculumului la disciplina Educație pentru Societate,

aprobat de Ministerul Educației și Cercetării prin Ordinul nr. 1008/2023

Discutat la ședința Catedrei

Proces verbal nr. ____ din _____

Profesor _____

Grad didactic _____

Instituția de învățământ _____

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Statutul disciplinei		Aria curriculară	Anul	Nr. de unități de învățare	Nr. de ore pe an
Obligatorie		Educație socioumanistică	Anul III	4	30
Anul	Unități de învățare				Nr. de ore
III	Lecție introductivă				1
	Unitatea de învățare nr.1: Participarea la democrație prin media				8
	Unitatea de învățare nr.2: Pluralismul – Instrument al democrației				6
	Unitatea de învățare nr. 3: Unitatea de învățare bazată pe proiect: Particip la rezolvarea problemelor comunității mele				9
	Unitatea de învățare nr. 4: Diversitatea și multiculturalitatea într-o societate democratică				5
	Lecție de reflecție finală				1
La sfârșitul anului III elevul/eleva va fi capabil/capabilă:					
- să valorifice constructiv informația vizionată/audiată/lecturată din sursele media în formarea poziției civice. - să demonstreze abilități de soluționare a conflictelor prin negociere și compromis. - să-și exercite obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local/național.					

COMPETENȚE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

1. Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului
2. Valorizarea diversității culturale
3. Valorizarea democrației, a justiției, a echității, a egalității și a statului de drept
4. Deschiderea pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii
5. Respect
6. Spirit civic
7. Responsabilitate
8. Autoeficacitate
9. Toleranța la ambiguitate
10. Abilități de învățare autonomă
11. Abilități analitice și de gândire critică
12. Abilități de ascultare și observare
13. Empatie
14. Flexibilitate și adaptabilitate
15. Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve
16. Abilități de cooperare
17. Abilități de rezolvare a conflictelor
18. Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană
19. Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea
20. Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea

COMPETENȚE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE I: PARTICIPAREA LA DEMOCRAȚIE PRIN MEDIA

Unități de competențe	Unități de conținut	Nr. de ore	Data	Principale activități de învățare și elemente de produs	Notă
Utilizarea responsabilă a mijloacelor media pentru transmiterea punctelor de vedere și a intereselor.	Lecție introductivă	1		Târgul competențelor. Masa rotundă a competențelor. Capsula timpului. Prezentarea modului de lucru. Varianta alternativă I. Varianta alternativă II (Jurnalul dezvoltării personale). Reflecție/feedback.	
Argumentarea preferințelor pentru anumite tipuri de mass-media.				Mass-media prin prisma opiniei publice. O zi fără știri. Știrile trucate Cine și cum manipulează prin mass-media sau 10 moduri prin care mass-media ne manipulează zilnic.	
Determinarea modalităților de protejare împotriva propagandei.	Media, un instrument al puterii și comunicării	1		Activitate alternativă Extindere.	
	Validitatea informațiilor din mass-media	1		Discuție ghidată pe baza unui material video. Analiza știrilor corecte și manipulative. Varianta alternativă (Studiul de caz) Extindere.	
	Participarea în mediul online	2		Participarea în mediul online. Drepturilor omului pentru utilizatorii de Internet. Varianta alternativă I. Extindere (<i>No Hate Speech Movement</i>). Extindere alternativă (<i>10 reguli de conduită în spațiul online</i>). Reflecție/feedback.	

Unități de competențe	Unități de conținut	Nr. de ore	Data	Principale activități de învățare și elemente de produs	Notă
	Elaborarea știrilor	2		Elaborarea și evaluarea știrilor. Activitate Alternativă. Analiza critică a articolelor din mass-media. Extindere.	
	Comportamentul consumatorului de media: receptor și emițător de informație	1		Traseul de implicare în mediul online. „Cine sunt influencerii ?”. Extindere. Reflecție/feedback.	
	Reflecție asupra experienței de învățare	1		Vorbește doar un minut. Reflecții în perechi asupra competențelor dezvoltate. Discuție generală și concluzii.	

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE II: PLURALISMUL – INSTRUMENT AL DEMOCRAȚIEI

Unități de competențe	Unități de conținut	Nr. de ore	Data	Principale activități de învățare și elemente de produs	Notă
Analiza elementelor de incertitudine în mod pozitiv și constructiv. Susținerea și apărarea drepturilor sale și ale altor persoane.	Pluralism de opinie – a învăța despre și de la alții	1		Diversitatea de opinii. Pluralismul de opinii. Extindere. Variantă alternativă (<i>Pluralismul și Societatea Civilă</i>). Reflecție/feedback.	
	Respectarea diversității și pluralismului într-o societate democratică	1		Brainstorming „ <i>Pluralismul într-o societate democratică</i> ”. Extindere. Variantă alternativă. Reflecție/feedback.	
	Negocierea în interesul binelui comun: prezentarea și discutarea pozițiilor	2		Familiarizarea cu principalele orientări politice. Alegerea Președintelui Grupului Extindere. Varianta Alternativă. Simularea unei Ședințe a Consiliului Local. Reforma în Educație. Reflecție/feedback.	

Unități de competențe	Unități de conținut	Nr. de ore	Data	Principale activități de învățare și elemente de produs	Notă
	Compromisul – prețul pentru sprijin și acord	1		Joc de rol „Absolvenții” Extindere. Extindere alternativă. Varianta alternativă Locuitorii insulei și coloniștii	
	Reflecție asupra experienței de învățare	1		Discuții contradictorii. Discuție generală și concluzii.	
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE III: ÎNVĂȚAREA BAZATĂ PE PROIECT. PARTICIP LA REZOLVAREA PROBLEMELOR COMUNITĂȚII MELE					
Analiza elementelor de incertitudine în mod pozitiv și constructiv. Întreprinderea acțiunilor necesare pentru a se informa despre problemele cetățenilor din comunitate.	Identificarea și analiza problemelor din comunitate	1		Explică ce înseamnă „problemele comunității” și de ce este important să le identificăm. Identificarea problemelor comunitare. Reflecție/feedback. Extindere.	
	Discutarea și selectarea unei probleme din comunitate	1		Discutarea și selecția problemelor comunitare. <i>Recapitulare.</i> <i>Evaluarea problemelor în grupuri.</i> <i>Votarea problemei prioritare.</i> <i>Prezentarea problemelor selectate.</i> Reflecție/feedback. Extindere.	
	Examinarea informației și colectarea de date cu privire la problema selectată și identificarea soluțiilor.	2		Cercetarea. Proiectarea soluțiilor. Variantă alternativă. Reflecție/feedback. Extindere.	

Unități de competențe	Unități de conținut	Nr. de ore	Data	Principale activități de învățare și elemente de produs	Notă
	Sesizarea autorităților publice sau titularilor de obligații despre problema cercetată (demers, petiție, scrisoare).	1		Redactarea unui demers/petiție/scrisoare. Reflecție/feedback. Extindere.	
	Elaborarea raportului cu referire la activitatea desfășurată	2		Ce este un raport și cum se redactează. Evaluarea raportului. Elaborarea postereilor. Reflecție/feedback. Extindere.	
	Prezentarea raportului	1		Introducere. Prezentarea publică. Concluzii și încheiere Reflecție/feedback. Extindere.	
	Reflecție asupra experienței de învățare	1		Reflecție în perechi asupra competențelor dezvoltate. Împărtășească experiența obținută. Reflecție/feedback.	

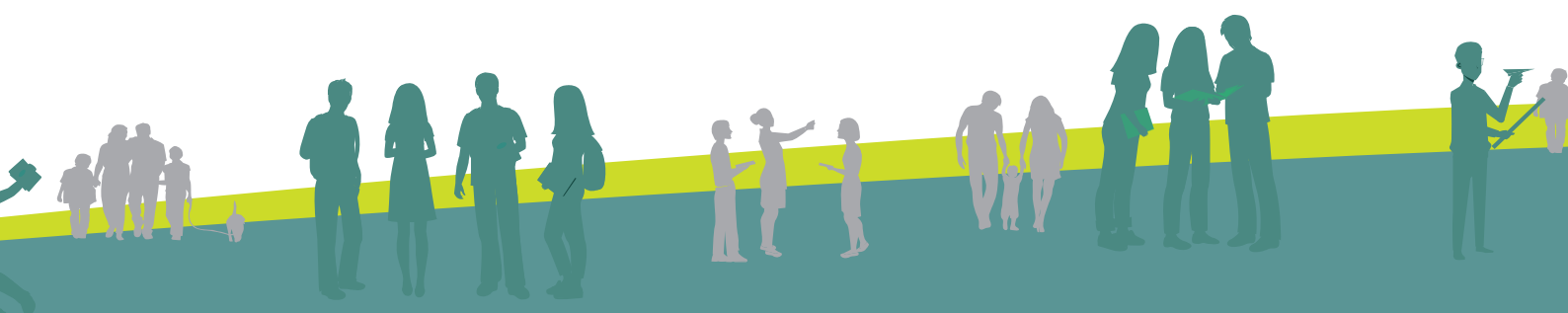
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE IV: DIVERSITATEA ȘI MULTICULTURALITATEA ÎNTR-O SOCIETATE DEMOCRATICĂ

Unități de competențe	Unități de conținut	Nr. de ore	Data	Principale activități de învățare și elemente de produs	Notă
Identificarea procedurilor de gestionare echitabilă a relațiilor minoritate majoritate. Susținerea echității și dreptății în relația dintre grupuri majoritare-minoritare.	Decizia majorității	1		Brainstorming - <i>Ce este democrația?</i> Decizia majorității Extindere Reflecție/feedback.	
	Protecția minorității	1		Analiza legilor Agenda cu notițe paralele Extindere Reflecție/feedback.	

Unități de competențe	Unități de conținut	Nr. de ore	Data	Principale activități de învățare și elemente de produs	Notă
	Relații majoritate - minoritate	2		Brainstorming – <i>minoritate și majoritate într-o societate „Tipuri de relații majoritate-minoritate”</i> Fișa de analiză „ <i>relațiile dintre un grup majoritar și unul minoritar</i> ” Extindere Variantă alternativă I Variantă alternativă II Dezbateri: „ <i>Ce înseamnă incluziunea?</i> ” Reflecție/feedback.	
	Reflecție asupra experienței de învățare	1		Exclus din grup Reflecție în perechi asupra competențelor dezvoltate. Împărtășirea experienței obținute. Reflecție/feedback.	
	Reflecție asupra unităților de învățare (an de studiu/ ciclu liceal)	1		Privind înspre trecut. Privind înspre viitor. Mesajul de încheiere. Reflecție/feedback.	

Notă:

Conform Reperelor metodologice, profesorul la clasă este în drept să decidă asupra consecutivității unităților de învățare și/sau elaborării propriului proiect didactic. Unitățile de conținut, dezvoltate în Ghidul profesorului, sunt doar niște contexte de învățare care permit elevilor/elevelor să manifeste CCD. Cadrul didactic poate utiliza orice altă unitate de conținut, în special situațiile autentice care au loc în clasă, pentru a reflecta asupra procesului de învățare. (https://mecc.gov.md/sites/default/files/19_educatie_pentru_societate_repere_metodologice_2021-2022_ro_final.pdf)

RON

www.coe.int

Consiliul Europei este organizația lider în domeniul drepturilor omului pe continentul european. Aceasta include 46 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput să protejeze drepturile omului, democrația și preeminența dreptului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE